

INDEX PRO CIRCULARIBUS DIOECESANIS

a. 1881.

	Pag.		Pag.
„Adiutorium Nostrum“	86	Csontos	39
Aedilitas par. fund. publ.	84	Czikó	52
Alagics	81	Data statist.	21
Ajaky	86	Denk	47
Andrin	86	Diós-Berény	65
Assisi	90	Docentium mutatio	13
Bedegh	71	Docentes alienigenae	29
Bendicsák	79	Dráva-Keresztur	73
Bielek	12	Encyclicae Leonis XIII.	5 55 67
Biró	40	Examen synod.	12
Bohus	21	Extractus matric. milit.	30 71
Bolmán	71	Extractus matric. helvetar.	46
Brem	65	Feichtinger	64
Breviaria def. sac.	49	Fekete	40
Bruszt	22	Fischer	1
Budák	39	Fratricsevics	86
Bujni	31	Glutt	65
Bundalla	22 40	Greksa	81
Capellani castrens.	2 49	Gröner	47
Conferentiae ludir.	41 sqq.	Gruber	11
Crux rubea	87	Gudler	1
Csajághy	1	Halász	19
Csaják	47	Hangai	1
Cserny	33	Hass	50

	<i>Pag.</i>
Herr	20
Hitelemzés példákban	32
Hitterjesztés lapjai	86
Horváth	33 81
Horv.-Hertelend	64
Höbbling	37
Huber	13
Hunyady	77
Jézus Sz. Szívének hírnöke	51
Ivándárda	49 80
Jubilaeum	23
Kakasd	65
Kalauz Róma stb.	86
Kanovszky	51
Kanyó	64
Karancs	32
Kánya	31
Keskend	64
Kiss	1 20
Kis-Dorogh	40
Komáromy	1
Kovács	81 86
Köhler	81
Kölesd	80
Krisztanics	40 65
Kruckenberg	47
Lapáncsa	21
Lauš	65
Lex confessionalis	78
Lothárd	52
Lőrinczi	83
Lourdes	48
Maria-Czell	90
Matrim. milit.	2 11
Matrim. minorennium	18
Matuska	47
Márton	81
Meranensis unio	19
Mészáros	71
Molnár	64
Miszla	90

	<i>Pag.</i>
Nagy-Mányok	72
Neszláng	31
Németh	20
Népisk. Lapok	39
Novák	86
Orfű	80
Paári	81
Pastorales Litterae	14 75
Pászthi	90
Pensionator. mors	73
Péhm	40
Pintér	33 45
Plosser	1
Pócsa	84
Privilegium sacror. de Req.	28
Proksch	86
P. Sz. László	13 32
Radó	66
Rathmann	40
Rácz	83
Ráczpetre	81
Rézbányai	86
Romaisz	22
Rudolphus princeps	35
Schmidt	66 86
Schnobal	65
Schultz	11 33
Simkovics	47
Societas S. Ladisl.	10
Stipendium Széchényi Kolonics	1
Stola milit.	77
Störk	3
Strechay	1
Streicher	81
Szabó	66
Szalczer	22
Szauter	1
Szántó	71
Szegfű	86
Szeredy	86
Szilvek	81
Szokhányi	47

	<i>Pag.</i>
Szuly	13
Taxa Circularium	13
Tevel	52
Theses theol.	12
Theses ludir	39
Tributum funduale	38 51
Trixler	19
Troll fund.	1 19
Udvari	39
Ursprunger	85
Vaiszló	85
Varga	81
Vándor emlékeim.	19
Vitkovics	33

	<i>Pag.</i>
Vlasics	83
Vogl	65
Vukić	90
Vuié	66
Walter	81 86
Weber	64 79
Weisz	47
Wimmer	1
Wosinszky	66
Závod	19
Zell	90
Zguth	47
Zoologischer Atlas	32
Zvonicsek	66

I.

2450

1880

Subsidium e fundatione Rssmi Francisci Troll pro egenis et aegrotis sacerdotibus facta, pro anno 1880. obtinuerunt:

(Subsidium
e fundatione
Franc. Troll.)

Carolus Csajághy, emer. parochus Szászvárensis;
Paulus Gudler parochus Bellyensis;
Franciscus Kiss emer. parochus Baranyavárensis;
Stephanus Komáromy parochus F.-Ireghensis;
Antonius Szauder parochus Görcsönyensis;
Joannes Plosser parochus Mészlaensis;
Franciscus Wimmer emer. parochus Szébényensis;
Leopoldus Fischer parochus Fekedensis;
Ferdinandus Hangai parochus Ibafensis;
Ludovicus Strechay parochus Bikalensis.

Quisque horum, competentem sibi taliter summam 100 flm. a Rssmo Aloysio Girk erga apocham recipere poterit.

Adnotatur, quod distributio 200 flnorum, honorarium Curatoris fundationis constituentium, per hunc, uti notum est, ad parem scopum destinatum, iudicio eiusdem Rssmi Curatoris relicta sit.

Datum Quinque Ecclesiis die 30-a Decembris 1880.

16

1881

Concursus pro stipendio Széchényi-Kollonichiano cum eo hisce publicatur, ut DD. Parochi suos docentes, qui pro eo obtinendo recurrere intendunt, inviare velint, quo suos recursus cum requisitis documentis usque finem mensis Januarii a. c. ad Officium Dioecesanum promoveant.

(Concursus
pro Stipendio
Széchényi-
Kollonichiano.)

Pályázat. A Széchényi-Kollonich-féle üresedésbe jött 63. forint évi ösztön- (segély) díj élvezetével összekötött alapítványi helyek betöltésére jövő 1881. évi Január hó végeig pályázat nyitattik.

Pályázat képesek nemzetiségi különbség nélkül oly magyarországi születésű katolikus vallásu elagott és kereset képtelen, főleg nemesi származású szegény

sorsu férfiak kik a fejedelem és haza körül, különösen a népnevelés és tanítás valamint a közszolgálat terén érdemeket szereztek. Ennélfogva a pályázni óhajtok felhivatnak, hogy a fenntről elősorolt minősítvényeket igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket, melyekben egyszersmind kijelölendő, hogy ezen ösztöndíjt (segélyt) elnyerés esetére melyik adóhivatalnál akarják folyosíttatni, az illető egyházmegyei hatóságnál a kitűzött pályázati határidőn belül nyujtsák be, a honnan is azok véleményes jelentések kíséretében a vallás és közoktatási m. kir. ministeriumhoz felterjesztendőek lesznek. Megjegyezzetük egyébiránt miként a nem fentebbi uton vagy pedig a kitűzött pályázati idő eltelte után beérkezett folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Kelt Budapesten 1880. Vallás és közokt. m. kir. Ministeriumtól.

17

1881.

(Personae militares post exhibitum testimonium de peractis promulgationibus copulari possunt.)

Pro stricta observantia communicatur cum Clero Curato sequens intimatum Exc. Reg. Hung. Ministerii Cultus et Publ. Institutionis:

Vallás- és közokt. m. kir. ministertől. 32786 szám. Nagyméltóságú Püspök Ur! A cs. és kir. közös hadügyministerium f. é. október hó 18-án 7321. sz. a. kelt átirata szerint a hadsereg apostoli helynöke oda azon jelentést tette, hogy utóbbi időben több oly eset fordult elő, miszerint a polgári lelkészek annak előadása mellett, hogy előttük a katonai személyek esketésére vonatkozó szabályok ismeretlenek, — vegyes házasság esetében az esketést teljesítették a nélkül, hogy a tábori lelkészek a hirdetésekről szóló, illetve elbocsájtó levelét az illetőtől követelték volna.

Az említett közös ministeriumnak idézett számu megkeresése folytán van szerencsém tehát Nagyméltóságodat megkeresni, miszerint a lelkészkedő papságot oda utasítani sziveskedjék, hogy a tábori lelkészi joghatóság alá tartozó személyek esketését csak azon esetre teljesítsék, ha azok illetékes tábori lelkészük szabályosan kiállított hirdetési bizonyítványát előmutatják.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1880. december hó 1-én. Trefort. s. k.

18

1881.

(Notanda pro Capellanis Castrensibus.)

Capellani Castrenses et sacerdotes qui alia ratione legi militandi obnoxii essent, ab obligatione se annue ad sic dictum „ellenőrzési szemle“ praesentandi, ope recursus medio Ordinariatus ad concernentem Jurisdictionem promoti, relevari possunt; uti uberius patet ex intimato sequenti:

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől: 33010. szám. Nagyméltóságú Püspök Ur! A magyar kir. honvédelmi ministerium folyó hó 12-én 42549 szám alatt kelt átiratából azon értesítést vettem, hogy a cs. és kir. közös-hadügyministerium

közleménye szerint a nyilvános avagy nyilvánossági joggal felruházott tanintézetknél és népiskoláknál hittanítók gyanánt működő tartalékos tábori lelkészek, *előjárásaik megkeresésére*, az illető parancsnokságok által fölmentendők az évenkénti tiszti főjelentkezéseknél (Hauptreport) való megjelenés alól.

Ugyan ilyen fölmentésben részesítendők a hadkötelék alatt álló és hasonló minőségben működő azon lelkészek is: *a kik átmenetileg a legénység állományába tartoznak*, és tartalékos tábori lelkészekké való kineveztetésükig, az ellenőrzési szemléken megjelenni kötelesek.

Ez alkalommal a magy. kir. honvédelmi ministerium maga részéről kijelentette, hogy ezen kedvezményt a *honvédséghez besorozott* és hasonló minőségben működő lelkészekre is kiterjeszti, a honvéd-zászlóaljak parancsnokságait ez értelemben fogván utasítani.

Van szerencsém erről Nagyméltóságodat azon megkereséssel tudósítani, hogy ehhez képest az illető lelkészeket kellőleg utasítani méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapesten, 1880. november 18-án. A minister meghagyásából: Hidasy Kornél, s. k. osztálytanácsos.

22

1881

Vallás- és közoktatási magy. kir. ministertől, 33838. szám. Störk Henriknek a pesti róm. kath. tanítóképezdében 1873. évi október 30-án 198. sz. a. kiadott képesítő oklevél másodlat állítólag elveszvéen, ezennel semmisnek nyilváníttatik, s nevezett részére f. é. november 18-án 81. sz. a. jogérvényes harmad példány kiadatott.

(Henricus Störk obtinuit duplicatam testimonii.)

Miről van szerencsém a Főtisztelendő egyházm. hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1880. december 7-én. A minister meghagyásából: Gönczy Pál, s. k. ministeri tanácsos.

Datum Quinque-Ecclesiis die 4-a Januarii 1881.

Ferdinandus m. p.
Episcopus.

II.

122

1881

LEO PAPA XIII. Venerabiles Fratres Salutem et Apostolicam Benedictionem. (Encyclica Epistola Leonis XIII. de instituto propagandae fidei, unione infantiae Iesu et Scholis Orientis provehendis.) Sancta Dei civitas quae est Ecclesia, cum nullis regionum finibus contineatur, hanc habet vim a Conditor suo inditam, ut in dies magis dilatet *locum tentorii sui*, et *pelles tabernaculorum suorum* extendat¹. Haec autem christianarum gentium incrementa, quamvis intimo Sancti Spiritus afflatu auxilioque praecipue fiant, extrinsecus tamen hominum opera humanoque more perficiuntur: decet enim sapientiam Dei, eo modo res universas ordinari et ad metam perducere, qui naturae singularum conveniat. Non unum tamen est genus hominum vel officiorum, quorum ope fiat ad hanc terrestrem Sion novorum civium accessio. Nam primae quidem partes eorum sunt, qui *praedicant verbum Dei*: id exemplis et oraculis suis Christus edocuit; id Paulus Apostolus urgebat iis verbis: *Quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine praedicante? ... Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi*². Istud autem munus ad eos pertinet, qui rite sacris initiati fuerint. — His porro operae studiique non parum afferunt qui vel *auxilia in rebus externis posita suppeditare*, vel *fusus ad Deum* precibus caelestia charismata conciliare solent. Quapropter laudantur in Evangelio mulieres, quae Christo evangelizanti regnum Dei ministrabant *de facultatibus suis*³, et Paulus testatur, iis qui Evangelium annuntiant voluntate Dei concessum esse ut de Evangelio vivant⁴. Pari modo assectatores auditoresque suos Christum ita iussisse novimus: *Rogate Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam*⁵: primosque Eius alumnos, Apostolis praeceuntibus, ita supplicare Deo consuevisse: *Da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum*⁶.

Duo haec munia quae in largiendo supplicandoque consistunt, cum perutilia sunt ad regni caelorum fines latius proferendos, tum illud habent proprium, ut ab hominibus cuiuslibet ordinis expleri facile queant. Quis enim est aut tam tenui fortuna, ut exiguum dare stipem, aut tantis rebus occupatus, ut pro nuntiis

¹ Is. LIV, 2.

² Rom. X, 14, 17.

³ Luc. VIII, 3.

⁴ I Cor. IX, 14.

⁵ Matth. IX, 38, Luc. X, 2.

⁶ Act. IV, 29.

sacri Evangelii Deum obsecrare aliquandiu prohibeatur? Huiusmodi vero praesidia adhibere semper viri apostolici consueverunt, nominatim Pontifices romani, in quos christianae fidei propagandae maxime incumbit sollicitudo: tametsi non eadem perpetuo ratio fuit haec subsidia comparandi, sed varia et diversa, pro varietate locorum temporumque diversitate.

Cum aetate nostra libeat ardua quaeque coniunctis plurimorum consiliis et viribus aggredi, societates passim coire vidimus, quarum nonnullae etiam ob eam causam sunt initae, ut provehendae in aliquibus regionibus religioni prodessent. Eminent autem inter ceteras pia consociatio ante annos fere sexaginta Lugduni in Galliis coalita, quae a *propagatione fidei* nomen accepit. Haec primum illuc spectavit, ut quibusdam in America missionibus opem ferret: mox tamquam granum sinapis arborem ingentem excrevit, cuius rami late frondescunt, adeoque ad missiones omnes, quae ubique terrarum sunt, actuosam beneficentiam porrigit. Praeclarum hoc institutum celeriter Ecclesiae Pastoribus probatum fuit et luculentis laudum testimoniis honestatum. Romani illud Pontifices Pius VII, Leo XII, Pius VIII, Decessores Nostri et commendarunt vehementer et Indulgentiarum donis ditaverunt. Ac multo etiam studiosius fovit, et plane caritate paterna complexus est Gregorius XVI, qui in encyclicis litteris die XV. mensis Augusti anno huius saeculi quadragesimo datis in hanc sententiam de eodem loquutus est: „Magnum sane opus et sanctissimum, quod modicis oblationibus et quotidianis precibus a quolibet sodalium ad Deum fusis sustinetur, augetur, invalescit, quodque Apostolicis operariis sustentandis, christianaeque caritatis operibus erga neophytos exercendis, nec non fidelibus ab impetu persecutionum liberandis inductum bonorum omnium admiratione atque amore dignissimum existimamus. Nec sine peculiari divinae providentiae consilio tantum commodi atque utilitatis Ecclesiae nuperrimis hisce temporibus obvenisse censendum est. Dum enim omnigena inferni hostis machinamenta dilectam Christi sponsam lacessunt, nihil illi opportunius contingere poterat, quam ut desiderio propagandae catholicae veritatis Christifideles inflammati iunctis studiis, collataque ope omnes Christo lucrifacere conarentur.“ Haec prolocutus, Episcopos hortabatur, sedulo agerent in sua quisque Dioecesi, ut tam salutare institutum nova quotidie incrementa caperet. — Neque a vestigiis Decessoris sui deflexit gloriosae recordationis Pius IX, qui nullam praetermisit occasionem iuvandae societatis meritissimae, eiusque prosperitatis in maius provehendae. Revera auctoritate eius ampliora pontificalis indulgentiae privilegia in socios collata sunt, excitata ad eius operis subsidium christianorum pietas, et praestantissimi e sodalium numero, quorum singularia merita constitissent, variis honorum insignibus decorati; demum externa aliquot adiumenta, quae huic instituto accesserant, ab eodem Pontifice ornata laude et amplificata sunt.

Eodem tempore aemulatio pietatis effecit, ut binae aliae societates coalescerent, quarum altera a *sacra Iesu Christi infantia*, altera a *Scholis Orientis* nuncupata est. Priori propositum est tollere et ad christianos mores educere infantes miserrimos, quos desidia vel egestate compulsi parentes inhumaniter exponunt, praeterea in Sinensium regionibus, ubi plus est huius barbaria moris usitata. Illos ita-

que peramanter excipit sodalium caritas, pretioque interdum redemptos christianae regenerationis lavacro abluendos curat, ut scilicet vel in Ecclesiae spem, Deo iuvante, adolescant, vel saltem morte occupatis sempiternae felicitatis potiundae facultas praebeatur. — Sollicita est de adolescentibus alia quam commemoravimus societas, omnique industria contendit, ut ii sana doctrina imbuantur, studetque prohibere fallacis pericula scientiae, ad quam proni persaepe illi feruntur ob improvidam discendi cupiditatem. — Ceterum utraque sodalitas antiquiori illi, cui a fidei propagatione nomen est, adiutricem operam praebet, et stipe precibusque christianarum gentium sustentata ad idem propositum amico foedere conspirat; omnes enim eo intendunt, ut evangelicae lucis diffusionem quamplurimi ab Ecclesia extorres veniant ad agnitionem Dei, Eumque colant, et quem misit Iesum Christum. Meritis proinde laudibus, velut inuimus haec duo instituta, datis Apostolicis litteris, ornavit Pius IX. Decessor Noster, iisque sacras Indulgentias liberaliter est elargitus.

Itaque cum tria sodalitia tam certa Pontificum maximorum gratia floruerint, cumque opus singula suum studio concordie urgere nunquam desierint, uberes edidere salutis fructus, Congregationi Nostrae de propaganda fide haud mediocriter attulere subsidium et levamen ad sustinenda missionum onera, atque ita vigere visa sunt, ut laetam quoque spem facerent in posterum segetis amplioris. At vero tempestates plures ac vehementes, quae adversus Ecclesiam excitatae sunt in regionibus iamdudum evangelica luce illustratis, detrimentum intulerunt iis etiam operibus, quae sunt ad barbaras gentes excolendas instituta. Etenim multae causae extiterunt, quae sociorum numerum liberalitatemque minuerent. Et sane cum passim opiniones pravae spargantur in vulgus, per quas mundanae felicitatis appetitio acuitur, caelestium autem bonorum spes abiicitur, quid ab iis expectetur, qui animo ad excogitandas, corpore ad capiendas voluptates utuntur? Huiusmodi homines precesne fundant quibus exoratus Deus populos sedentes in tenebris ad divinum Evangelii lumen victrici gratia adducat? Istine sacerdotibus pro fide laborantibus ac dimicantibus suppetias ferant? Restrictiores porro fieri ad munificentiam animos etiam piorum hominum temporis improbitate oportuit, partim quod abundante iniquitate refrixit multorum caritas, partim quod rerum privatarum angustiae, publicarum motus (infecto etiam metu peioris aevi) plures in retinendo tenaces, parciores ad largiendum effecerunt.

Multiplex contra gravisque necessitas Apostolicas missiones premit atque urget, cum sacrorum operariorum copia efficiatur quotidie minor; neque abreptis morte, senio confectis, labore attritis praesto sunt qui succedant pares numero et virtute. Religiosas enim familias, unde plures ad sacras missiones prodibant, infensis legibus dissociatas cernimus, clericos ab aris avulsos et onus militiae subire coactos, bona utriusque Cleri fere ubique publicata et proscripta. — Interim aditu ad alias plagas patefacto quae videbantur imperviae, crescente locorum et gentium notitia, aliae atque aliae quaesitae sunt expeditiones militum Christi, novaeque stationes constitutae: ideoque plures desiderantur, qui se iis missionibus devoveant, et tempestiva conferant subsidia. — Difficultates omittimus et impedimenta a contradictionibus oborta. Saepe enim viri fallaces, satores errorum, simulant Apostolos

Christi, humanisque praesidiis affatim instructi munus catholicorum sacerdotum praevertunt, vel deficientium loco subrepunt, vel posita ex adverso cathedra docentis obsistunt, satis se assequutos rati, si audientibus verbum Dei aliter ab aliis explicari ancipitem faciunt salutis viam. Utinam non aliquid artibus suis proficerent! Illud certe deffendum, quod ii vel ipsi, qui tales magistros aut fastidiunt aut prorsus non noverunt, puramque veritatis lucem inhiant, saepe hominem non habeant, a quo sana doctrina erudiantur et ad Ecclesiae sinum invitentur. Vere parvuli petunt panem, et non est qui frangat eis; regiones albae sunt ad messem, et haec quidem multa, operarii autem pauci, pauciores forsitan propediem futuri.

Quae cum ita sint, Venerabiles Fratres, Nostri muneris esse ducimus, piis studiis caritatisque christianorum admoveere stimulos, *ut qua precibus, qua largitionibus* sacrarum missionum opus iuvare et fidei propagatione favere contendant. Cuius rei quanta sit praestantia, cum bona ostendunt quae illi proposita sunt, tum quae inde percipiuntur compendia et fructus. Recta enim tendit sanctum hoc opus ad gloriam divini nominis et Christi regnum amplificandum in terris; incredibiliter autem beneficium est iis, qui e vitiorum coeno et umbra mortis evocantur, et praeterquam quod salutis sempiternae compotes fiunt, ab agresti cultu ferisque moribus ad omnem civilis vitae humanitatem traducuntur. Quin etiam iis ipsis est valde utile ac fructuosum, quorum in eo aliquae sunt partes, cum spirituales illis divitias compareret, praebeat materiam meriti, et Deum quasi beneficii debitorem adstringat.

Vos igitur, Venerabiles Fratres, in partem sollicitudinis Nostrae vocatos etiam atque etiam hortamur, ut concordibus animis apostolicas missiones sedulo vehementerque adjuvare Nobiscum studeatis, fiducia in Deum erecti et nulla difficultate deterriti. Salus agitur animorum, cuius rei causa Redemptor Noster animam suam posuit, et Nos Episcopos et sacerdotes dedit in opus sanctorum, in consummationem corporis sui. Quare retenta licet ea statione gregisque custodia quam cuique Deus commisit, summa ope nitamur, *ut sacris missionibus ea praesidia suppetant* quae a primordiis Ecclesiae in usu fuisse commemoravimus, scilicet Evangelii praeconium, et piorum hominum cum preces tum eleemosynae.

Si quos ergo noveritis divinae gloriae studiosos et ad sacras expeditiones suscipiendas *promptos et idoneos*, his addite animos, ut explorata compertaque voluntate Dei, non acquiescant carni et sanguini, sed Spiritus Sancti vocibus obtemperare festinent. — A reliquis autem sacerdotibus, a religiosorum virorum utriusque sexus ordinibus, a cunctis denique fidelibus curae vestrae concreditae magnopere contendite, ut numquam intermissis precibus caeleste auxilium satoribus divini verbi concilient. Deprecatores autem adhibeant Deiparam Virginem, quae valet omnia errorum monstra interimere; purissimum eius Sponsum, quem plures missiones iam sibi praestitem custodemque adsciverant, tunc nuper Apostolica Sedes universae Ecclesiae Patronum dedit; Apostolorum Principes agmenque totum, unde profecta primum Evangelii praedicatio omni terrarum orbe personuit; ceteros demum praeclaros sanctitate viros, qui in eodem ministerio absumpsere vires, vel vitam cum sanguine

profuderunt. — Precationi supplici *eleemosyna* accedat, cuius quidem ea vis est, ut vel loco dissitos et alienis curis distentos apostolicorum virorum adiutores, eorumque cum in laborando tum in bene merendo socios efficiat. Tempus quidem est huiusmodi, ut plures premat rei familiaris inopia; nemo tamen idcirco animum despondeat: stipis enim, quae in hanc rem desideratur, collatio nulli ferme potest esse gravis, quamvis e multis in unum collatis satis grandia queant parari subsidia. Vobis autem, Venerabiles Fratres, commonentibus unusquisque consideret, non iacturae sed lucro suam sibi liberalitatem futuram, quia feneratur Domino qui dat indigenti, eaque de causa ars *eleemosyna* dicta est omnium artium quaestuosissima. Revera si, ipso Iesu Christo auctore, non perdet mercedem suam qui uni ex minimis eius poculum dederit aquae frigidae, amplissima profecto merces illum manebit, qui insumpto in sacras missiones aere vel exiguo, precibusque adiectis, plura simul et varia caritatis opera exercet, et quod divinorum omnium divinissimum sancti Patres dixerunt, adiutor fit Dei in salutem proximorum.

Certa fiducia nitimur, Venerabiles Fratres, eos omnes qui catholico gloriantur nomine, haec reputantes, animo, et hortationibus vestris incensos minime futuros huic, quod Nobis tantopere cordi est, pietatis officio; neque passuros studia sua in amplificando Iesu Christi regno, eorum sedulitate et industria vinci, qui dominatum principis tenebrarum propagare nituntur. — Interea piis christianarum gentium coeptis Deum propitium adprecantes, Apostolicam benedictionem, praecipuae benevolentiae Nostrae testem, Vobis, Venerabiles Fratres, Clero et populo vigilantiae Vestrae commisso peramanter in Domino imperimus.

Datum Romae apud S. Petrum die III. Decembris A. MDCCCLXXX, Pontificatus Nostri Anno Tertio. LEO PP. XIII.

Ad haec Sanctissimi Domini Nostri verba non est quid ultra addam.

Neminem enim nostrum latet, quod fidei propagatio, Evangelii Iesu Christi apud gentes, quibus lux salutis nondum illuxit, quaeque adhuc gradiuntur viis suis, — dilatio, semper praecipuam curae ac supremae vigilantiae Romanorum Pontificum partes constituerit; ceu Eius in terris vicarii, in cuius nomine oportet nos salvos fieri.

Pariter omnibus nobis notum est, quanta per iniquitatem temporum et hominum in adimplendo hoc sublimi munere, Capiti Ecclesiae ponuntur et in dies maiora poni parantur impedimenta: per eos qui ordines religiosos, quorum sodales in exequendo missionum opere ut plurimum incumbunt et semper incubuerunt, supprimunt; per eos porro, qui Sedem romanam, ac praeclara propagandae fidei instituta spoliantes, mediis privant, per quae cum fide salvifica, ipsa morum et civilis vitae humanitatisque cultura gentibus advehitur; per ea tandem undique tentata molimina, quibus dum iniquitas elibetatur, charitas multorum refrigescit et attenuatur.

Atque hae difficultates et haec impedimenta ex iis vel maxime regnis exurgunt nunc, unde missionis opera olim et alias plurimum subsidii et adiumenti repetebant. Quo respectu satis est Galliam memorasse, ut de ipsa urbe Roma taceam,

in qua expostulante iam sanctae memoriae Pio Papa IX. (in alloc. die 12-a Mart. 1877. habita) tot collegia, formandis et praeparandis Missionariis destinata, iam prius suppressa sunt, nunc vero etiam ipsi notissimo Instituto „de propaganda fide“ eadem sors parari videtur.

Ea de causa Beatissimus Pater, cui in s. apostolo Petro, praesertim praeceptum est praedicare Evangelium omni Creaturae, vi supremi muneris sui, quod in Ecclesia gerit, sollicitus, Ipse quidem spoliatus, a nationibus vero hucdum zelosissimis impeditus implorat: ut a) qui se vocatos sentiunt ipsi praecones ad messem operarii veniant; b) ceteri autem, qua stipe, qua precibus succurrant.

Equidem fines, quos Sanctissimus Dominus Noster succolandos desiderat et iubet, pridem apud nos Hungaros et in hac ipsa Dioecesi nostra strenue promoven-
tur; quum non modo Sodalitas S. Infantiae Jesu suum Procuratorem habeat et membra, verum et Missiones tum Orientis cum Americae et Africae suos benefactores.

Haec tamen quam legistis vocis provocatio Summi Pastoris Nostri, stimulos omnibus addat necesse est, ut quum alibi locorum in dies magis deficiunt ad-
jumenta, nostra fiant eo abundantiora.

Itaque Beatissimi Patris inopiam nostra, quantum possumus, opera, suppleamus; suppleamus plus largiendo, suppleamus fideles animando, suppleamus tandem, quibus alia deficiunt, orando et ad orationem provocando.

Dum enim voci Summi Pastoris obsequendo; magis satagerimus ministrare operibus bonis, etiam nobis abundanter ministrabitur introitus in aeternum regnum Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi (II. Petr. 1, 10.)

89

1881

(Rasmus Canonici Trolle
director dio-
cesanus Socie-
tatis S. Ladis-
lai constitui-
tur.)

Conventus generalis Societatis S. Ladislai nuperrime celebratus, de mediis quibus, dietae societatis sodalium zelus erigi et corroborari, numerus membrorum augeri ac munera beneficentiae multiplicari sicque fines societatis maiorem in modum promoveri possent, consilia conferens, in eam sententiam abiit, plurimum emolumentum ex eo societati sperari posse, si in unaquaque Dioecesi zelosus quidam vir ecclesiasticus Director constitueretur, qui negotia societatis procuraret atque Praesidem inter et Parochos seu alios dioecesanos sacerdotes immediato litterarum commercio, quae ad fines societatis promovendos faciunt, tractaret; signanter vero id ageret, ut in effectum deducantur, quae Statutorum Societatis §-o 3-io continentur, qui sic habet:

§. 3. Az egyes plebániákban a lelkész vallási buzgalmáról ismert s általa felkérendő egy vagy több világi taggal, részint felvilágosítás részint buzdító szónoklatokkal oda működik, hogy minél több tag gyűjtessék, kiknek nevei feljegyeztetvén, tőlük a havonkinti s illetőleg évi tagdíjak beszédessenek, a mutatkozó évi hátralékok különösen Sz. László napján befizettessenek s a befolyt pénzek, valamint a tagok névjegyzéke évnegyedenként az egyházmegyei hatóságokhoz beküldessenek, hogy ezek kegyes közvetítése által a társulathoz juthassanak; különben ugyanez leendő feladata a

plebania területén lakó tagok által választott vagy ezután választandó egy világi katolikus és az illető plebános közöselnöksége alatt eddig alakult, vagy netán ezután még alakulandó helyi bizottmányoknak is.

E helyi bizottmányok tagjai az illető egyházközségi területen megyebeli főpásztoraik helybenhagyása mellett magukat önnön legjobb belátásuk szerint szervezhetik, saját statutumokkal birhatnak és a főcéllal más, nevezetesen ájtatossági és kegyeleti gyakorlatokat is összeköthetnek."

Quo consilium isthoc, quod Mihi omnino probatur, optatum implementum sortiat, munus idmodi *Directoris dioeceseani Societatis S. Ladislai* instituendum esse duxi ac ad suscipiendum huius onus officii Rss. Canonicum *Franciscum Troll* requisivi.

Eius igitur erit, incrementa beneficentissimae huius societatis pro viribus promovere; quae ut vobis perbene notum est eo laudabili scopo coaluit, ut indigentis Ecclesiae succurrat ac nominatim a) Beatissimo Patri et Sedi romanae in angustiis constitutae piis oblati famuletur; b) Catholicis, per Orientem religionis sociis, undique derelictis atque inter hos ibi, signanter in Moldavia degentibus gentis nostrae filiis opem ferat; tandem vero c) pauperiores in ipsa patria nostra ecclesias et benefica quaevis instituta subsidiis iuvet ac sublevet.

Praeclari certe fines, quorum promovendorum necessitatem ipsa temporum adiuncta in dies magis magisque urgent.

Itaque rogo vos et hortor venerabiles ac dilectissimi Fratres et Filii, ut qua estis erga Sanctam Ecclesiam Dei pietate, qua erga augustissimum eius Caput romanum Pontificem fideli adhaesione, qua erga egentes fratres caritate et zelo: piam S. Ladislai societatem inter fideles curae vestrae commissos omni opere et studio fovere, dilatare et obfirmare studeatis atque in laudabili isthoc neoinducto Rssmo Directori Dioeceseano adiutrices manus praebere et officia vestra quam solertissime impendere velitis.

106

1881

Thesim theologicam, super origine et historica evolutione Duelli, pro corona vernali a. 1880. designatam, prae ceteris fusius et penitius elucubrarunt presbyteri: *Julius Gruber et Carolus Schultz*. Dissertationem *Julii Gruber*, elegantiori stylo latino compositam, praemio decem aureorum distinguendam esse inveni, *Carolo Schultz* vero adiudicavi praemium 25 florum per Districtum Pécsváradensem oblatum.

(Pro thesi theologica praemium obtinuerunt Julius Gruber et Carolus Schultz)

123

1881

Pro stricta observantia communico sequens Exc. Ministerii R. H. Cultus et Publ. Institutionis intimatum:

(De matrimonio officialium militarium)

Vallás és közoktatási magy. kir. minisztertől. 34945. szám. Nagyméltóságu Püspök ur! A csász. és kir. közös hadügyministerium f. hó 1-én 7812. sz. a. kelt közleménye szerint újabb időben többször észleltetett, hogy oly nyugalmazott kato-

natisztek, kik a kezüknél lévő rendelvénnyel a felülvizsgálat „alkalmával a hadseregi szolgálatra alkalmatlanoknak de helyi szolgálattételre képeseknek“ nyilvánítottak, — a polgári lelkészek által házasságilag egybeadattak a nélkül, hogy az illető házasságkötők a főhadivagy hadparancsnokság által kiállított házassági engedélyt előmutatták volna.

E szabályellenes eljárásukat a polgári lelkészek a fenálló szabály nem ismerésével mentegették.

Az elől említett miniszterium megkeresése folytán van szerencsém tehát Nagyméltóságodat felkérni, hogy a lelkészkedő papságot oda utasítani méltóztassék, miszerint az említett minőségű katonatisztek csak akkor eskettessék meg, ha azok a szükséges házassági engedélyt felmutatták.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1880. deczember hó 15-én. Trefort. s. k.

124

1881

(Antonius Bielek obtinuit duplicatum testimonii.)

Vallás- és közoktatási m. kir. minisztertől. 34,594. szám. Bielek Antalnak, a znyóvárjai állami tanítóképezdében 1878. évi augusztus 13-án ¹²⁸/₂₃₂₄ szám alatt nyert képesítési oklevele állítólag elveszvé, semmisnek nyilvánítottik, s nevezetnek f. évi november 29-én ¹²⁸/₂₃₂₄ sz. a. annak jogérvényes másolata kiadatott.

Miről van szerencsém a Főtitkár úr egyházm. hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközése végett, tisztelettel értesíteni.

Budapest, 1880. deczember 18-án. A miniszter meghagyásából: Gönczy Pál, s. k. ministeri tanácsos.

140

1881

Pro anno currente 1881. sequentes theses theologiae assignantur elucubrandae:

E theologia pastorali, pro corona vernali:

Szabad-e elválasztani a hitelemzési oktatást a neveléstől? Mily módon lehet a tanítást a neveléssel kapcsolatba hozni?

E theologia dogmatica, pro corona autumnali:

Omnia, quae in mundo sunt ac fiunt, sapientissime a Deo ad certum quendam disponuntur finem, physicum aut moralem; existentia proinde malorum in mundo non tollit divinam providentiam.

148

1881

(Terminus examinis synodalis.)

Cunctis ad examen synodale subeundum obligatis notum redditur, terminum eiusdem anno currente in 30-am et 31-mam Augusti defixum esse.

149

1881

(Mutatio in
statu personali
docentium reg.
Inspectori
schol. insi-
nuando.)

Ut postulatis legis art. 32. a. 1875 et art. 18. a. 1879. satisfieri possit, mutationes in statu personali docentium occurrentes regio Inspectori scholarum comitatus insinuentur, necesse est. Quapropter provoco hisce DD. Parochos, ceu sedium scholarium praesides, ut huiusmodi mutationes, qualicunque ex causa fiunt, sine ne-ctenda mora regio Inspectori notas reddant, ita quidem, ut praeter nomina docentium stationem derelinquentis et occupantis alia etiam adjuncta, videlicet locus, quo alter se confert, vel unde alter venit, comitatus etc. adnotentur.

Suapte intelligitur, quod officiosa haec relatio, adjunctis et causae mutationis (obitus, resignatio, amotio, rudedonatio) conformis sit.

150

1881

(Pro circulari-
bus dioecesa-
nis, exinceps
2 flni sunt sol-
vendi.)

Summula unius flni et quinque xror, quam DD. Parochi annue titulo tendarum, pro circularibus dioecesanis typis procusis, expensarum, pendere solent, adeo non sufficit, ut quovis anno centum et quod excedit flni suplendi aliunde veniant. Spectato eo, quod proprie in commodum DD. Parochorum fiat ut Circulares typis vulgentur, et quod insuper Schematismum dioecesanum gratis percipiant, quotam titulo harum expensarum numerandam, 95 xris augendam decrevi; ut adeo exinceps 2 flni, (1 fl. e corona vernali, et 1 fl. e corona autumnali) Officio Meo submittebantur.

(Personalia.)

ARD. Joanne Huber VAD. et Parocho Nádasdensi, munus Inspectoris scholarum Districtus Pécsváradensis resignante, idem munus concreditum est RD. Josepho Szuly, Parocho Berkesdensi.

126

1881

(Concursus pro
statione docen-
tis in P. Sz.
László.)

A püspök-szent-lászlói kántor-tanítói állomás üresedésbe jöven, betöltésére 1881. évi február 14-éig pályázat hirdettetik.

Ez állomás jövedelmei I. A pécsi püspöki uradalomtól: 1) 50 frt. osztr. ért.; 2) 17 félhektóliter rozs. 3) 340 liter bor, évnegyedes részletekben előre kiadva; 4) 3 hold jóminőségű szántó föld közel a házhoz; 5) 28 köbméter hasábfá, a község által vágva és hordva, miből az iskola is fűtendő. II. A községtől: 1) minden házaspár után $\frac{2}{4}$ mérő rozs és 40 kr. (párszám 29); 2) minden iskolás gyermek után 20 kr. (van 22) 3) vasárnapi iskoláért 12. frt.; 4) stola körülbelül 5 frt.; 5) szerény lakás, rét, gyümölcs s csekély házi kerttel. — Tanítási nyelv: német és magyar.

A felszerelt folyamodványok a kerületi tanfelügyelőséghez küldendők Berkesdre, u. p. Pécsvárad.

Quinque-Ecclesiis die 21-a Januarii 1881.

Ferdinandus m. p.
Episcopus.

III.

324

1881

Semper quidem, Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! ad exemplum et monitum Apostoli, homini christiano, mortificationem Jesu in corpore suo circumferre necessum est, ut et vita Jesu manifestetur in carne sua mortali (II. Cor. 4.) — neque invenitur sapientia in terra suaviter viventium (Job. 18.): quod autem tantopere necesse est et salutare corporibus pariter ac animabus nostris, pia Mater Ecclesia, per anni diversa tempora saepius, maxime vero et solemniissime proponit et legis instar praescribit diebus, qui nunc appropinquant, de quibus iam Origenes scribit: Habemus quadragesimae dies jeiunio consecratos (In Levit.) et de quibus S. Ignatius ait: Quadragesimam nolite pro nihilo habere, imitationem enim continet Dei conversationis (Ep. ad Philipp.) Conversationis videlicet Filii Dei inter nos, in carne mortali nostra. Qui videlicet cum ipse jeiunavit quadraginta diebus et noctibus, tum etiam suae legis instar praenunciavit futuros dies, quibus Eius sectatores jeiunabunt. (Math. 9.)

(Jeiunium quadragesimale intimatur.)

Observantia sane jeiunii quam salutaris tam antiquissima est, cuius origo dicente S. Basilio longe ante institutionem cuiuscunque legis scriptae quaerenda et quadamtenus ad ipsam naturalem referenda est adeo, ut jeiunium apud omnes populos, pro actu virtutis et religionis haberetur, et eius observantiam ipsi pagani praecipuum, cumprimis in publicis calamitatibus, peccatorum expiandorum et flecendae irae Dei, medium semper reputaverint.

Prima lex omnium, primo homini data, lex jeiunii, lex abstinentiae fuit. „De ligno autem scientiae boni et mali ne comedas.“ (Gen. 2.) „Et Adamus, inquit S. Hieronymus, quamdiu jeiunavit, in Paradiso fuit: comedit et eiectus est. (Adv. Jovin. l. II.) Ita pariter nescia jeiunii intemperantia altera catastrophalis exitii generis nostri causa exstitit, prout legimus: „In diebus Noe . . edebant et bibebant usque in diem qua intravit Noe in arcam: et venit diluvium et perdidit omnes“ (Luc. 17.)

Per quadraginta annos populum suum deducens Deus, abstemium esse voluit, manna et aqua viventem: docens gulam edomandam, sobrietatem colendam. Ubi vero gulae satisfacere populus voluit statim poenas dedit; „adhuc enim carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat cibus huiusmodi; et ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna.“ (Num. 11.)

Moyſes legem accepturus, ingreſſus medium nebulae „aſcendit in montem et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus . . . panem non comedit et aquam non bibit.“ (Exod. 24. 34.) Quas vero tabulas, inquit S. Baſilius, Dei digito conſcriptas, jeiunium accepit, has ebrietas contrivit. (Hom. 1. de jej.)

Judith, habens ſuper lumbos ſuos cilicium, jeiunabat omnibus diebus vitae ſuae (cap. 8.)

Eſther, cinere et ſtercore implevit caput, et corpus ſuum humiliavit jeiuniis. (14. 2.)

Et Sanctus Rex, propheta *David*, ingemiscens fatetur, „genua mea infirmata ſunt a jeiunio“. (Ps. 18.)

Prophetæ quot, tot acerrimi ſectatores jeiunii et abſtinentiæ: „Ad *Eliae*, ſupernam miſſionem executuri, caput, „ecce ſubcinericius panis et vas aquae, qui comedit et bibit et ambulavit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus et quadraginta noctibus uſque ad montem Dei Horeb, (III. Lib. Reg. 19.) *Elisæus* vero vir Dei, herbis agreſtibus, filios prophetarum nutrit.“ (IV. Lib. Reg. 4.)

Joannis Baptiſtae vita, quid aliud erat, quam unicum ac perpetuum jeiunium (S. Baſil) qui venit non manducans, neque bibens, et cuius eſca erat locuſtae et mel ſylveſtre? (Math. 3.)

Hanc naturae humanae quadamtenus continuam legem ſuo ſancivit exemplo Divinus Salvator noster, de quo Evangeliſta refert, quod „cum jejunasset quadraginta diebus et noctibus, poſtea eſurivit“ (Math. 4.) ac ſuaſit et confirmavit verbis cum ait: „Cum jejunatis nolite fieri, ſicut hypocritæ, tristes. Tu autem cum jejuas“ . . . (Math. 16.) porro cum alibi docet: „hoc genus daemioniorum non ejicitur, niſi per orationem et jeiunium“ (Math. 17.) Eamdẽ gentium Apoſtolus prædicavit, cum monet „ut in omnibus noſmetipſos exhibeamus ſicut Dei miniſtros in multa patientia, . . . in laboribus, in vigiliis, in jeiuniis.“ (II. Cor. 6.)

Quamvis igitur fruſtra originem legis, inducti quadrageſimalis jeiunii in annalibus Eccleſiae quaeremus; nullum eſt dubium, eam institutionis Jeſu Chriſti eſſe et Apoſtolorum, qui et ipſi, ſicut olim in vetere lege reges et prophetae: „*Praedicaverunt jeiunium, in conſpectu Domini omni populo . . . , et univerſae multitudini.*“ (Jerem. 36.) Ac ideo eius obſervantiam antiquiſſima Sacrae Traditionis monumenta iam præſtitutam et præeſiſtentem et in vitam chriſtianam inductam ubique ſupponunt; velut aliarum in Eccleſia rerum, de quibus S. Auguſtinus ait: „Quod univerſa tenet Eccleſia, nec in conciliis eſt inſtitutum ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolica traditum rectiſſime creditur.“

„*Reverere itaque*, ait S. Baſilius, *reverere jeiunii canitiem.* Non recens inventum eſt, ſed pretioſus theſaurus a maioribus reſoſitus et traditus! — Sauciati peccato, remedium noſtrum quaeramus in poenitentia. Et quia terra, maledicta, ſpinas et tribulos germinat tibi, ſine jeiunio non eſt poenitentia. In ſudore et dolore nobis vivendum eſt, non in voluptatibus. Satisfaciamus igitur Deo per abſtinentiam, per

ieiunium. Ob legis ieiunii neglectum e paradiso expulsi: ieiunemus, ut per observantiam illuc redire queamus.“ (De ieiun.)

Per observantiam ieiunii quadragesimalis erga Ecclesiam Dei, in qua Christus loquitur, et nos ad salutem dirigit et ducit, quaeque nobis eam ex apostolica institutione, ceu praeparationem paschalem proponit. obedientiam contestamur, illius meritum divini promissi acquirentes: „Qui vos audit me audit.“ (Luc.)

Per ieiunium Deo, cui toto corde, animo et omnibus viribus famulari nos oportet, ipsa corpora nostra exhibemus hostiam viventem, sanctam, Deo placentem; ut non huic saeculo conformemur, sed reformemur spiritu in novitate sensus nostri. (Rom. 12.)

Per ieiunium, nunc dierum, ubi plurimi hominum, cumprimis urbicolarum, velut sidera errantia circumacti, sine timore convivantes et semetipsos pascentes, (ep. Jud.) vel ipsam memoriam sanctae huius obligationis exuisse videntur: quodammodo et fidem profiteamur ac exemplo obliviosos commonemus, quomodo oporteat eos ambulare et placere Deo — non in passione desiderii sicut et gentes, quae ignorant Deum, sed secundum praecepta, quae ad nos ab Apostolis decurrunt per Dominum Jesum Christum. (I. Thess. 4.)

Per ieiunium carnem, quae est concupiscentiae focus, domamus et spiritui subicimus; ut dum spiritu, facta carnis mortificaverimus, vivamus; scientes, quod prudentia carnis mors sit, prudentia vero spiritus vita et pax. (Rom. 8.)

Ieiunium tandem efficacissimum medium expiationis est et orationi ac eleemosynis iunctum, peccata purgat, et facit invenire misericordiam et vitam aeternam, (Job. 12.) *per sanctificationem spiritus* nostri quam procurat, et quae est summa circa nos voluntas Dei. (II. Thess. 2.)

Atque in hoc quidem consistit ministerium nostrum: parare videlicet Domino plebem perfectam; (Luc. 1.) et ad hoc habemus gratiam ad omnem plebem, ut Dominus augeat, qui salvi fierent quotidie in idipsum. (Act. 2.)

Quapropter, VV. FF. et Filii Dilectissimi, observate diligenter et observare facite saltem eam disciplinae sacri ieiunii quadragesimalis mensuram, quae vobis et fidelibus huius Dioecesis, multum temperata et mitigata, inde a plurimis annis proponitur; quamve eodem, ut hucusque modo, fidelibus annunciate et secundum dictamina Circularium Dioecesanarum (a. 1877. pag. 13. et a. 1878. pag. 104.) explicate.

Dumque sic ieiunium sanctificatis, i. e. sacratiores hos dies velut ex totius anni circulo eligitis, ut per eos, in spiritu ecclesiae et Sanctorum in ea, omnium aetatum universitatis, communione Deo impensius famulemini: agite, ut, cum tantillo corporis sacrificio, quod Deo offertis, ut Filio Eius pro nobis passo, in hoc quoque tantisper conformemini, — cumprimis animas vestras sanctificetis: ut pietate, castimonia, sobrietate et animarum zelo adaucti; a vanitatibus praetereuntis huius mundi aversi, ad officia vero et studia sacrae vocationis vestrae ferventius

conversi: dum vosmetipsos diligentius sanctificaveritis, porro eos qui vobis commissi sunt qua doctrina, qua exemplis et actionibus sacris, efficacius ad salutem dirigatis et ad finem perfectum perducatis.

„Ipse autem Deus et Pater noster, et Dominus noster Jesus Christus adiuvet vos in munere vestro, abundare faciens charitatem vestram in invicem et in omnes, quemadmodum et nos in vobis: ad confirmanda corda vestra sine querela, in sanctitate ante Deum et Patrem nostrum in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus Sanctis Eius. Amen.“ (I. Thess. 3.)

325

1881

(Intimatum
quoad matri-
monium, mi-
nisterium.)

Subsequentes Exc. Ministerii R. H. Ordines cum eo pro stricta observantia cum ven. Clero Curato communico, ut exinceps recursui, pro obtinenda dispensatione in defectu aetatis ad me dirigendo adnexum sit praeter *testimonium medicum* de sufficienti corporis maturitate, *etiam documentum, consensum parentum vel tutoris exhibens.*

Vallás és közoktatási magy. kir. ministertől. 1288. szám. Nagyméltóságu Püspök Úr! A magy. kir. belügyministeriumtól a következő közleményt, illetve megkeresvényt vettem:

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. évi XX. t. cz. 113. §-ának 5-ik pontja szerint, a kiskoru házasságára nézve általában (a korra való tekintet nélkül) ha az iránt a gyám és szülők, illetőleg rokonok és a kiskoru között egyetértés létre nem jött, úgyszintén a 18 évet még be nem töltött kiskoru fiu, valamint a 16 évet még be nem töltött kiskoru leány házassága tekintetében is, gyámhatósági beleegyezés szükséges.

Ebből következik, hogy az eskető lelkész a házasságra lépő kiskoruaktól a szülők vagy gyám, esetleg pedig a gyámhatóság a törvényben kimondott életkort be nem töltött kiskoruaktól, minden esetben, a gyámhatóság beleegyezését is kívánni köteles.

E törvényes intézkedéssel szemben ismételten fordultak elő esetek, hogy úgy a róm. kath. mint más vallásu lelkészek a kiskoruakat gyámhatósági beegyezés nélkül sőt a gyám egyenes ellenkezése daczára összeeskettek mi által a törvény rendelkezése a gyakorlatban hatálytalanná vált.

Hasonló eljárásnak jövőben való meggátlása czéljából van szerencsém Nagyméltóságodat a m. kir. belügyministerium f. hó 10-én 60368/1880 sz. a. kelt átirata folytán tisztelettel megkeresni, hogy az összes lelkészkező papságot ez irányban kellőképen utasítani méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest 1881. Január hó 22-én. Trefort. s. k.

326

1881

Michael Halász, emeritus parochus Némethiensis de suis in exteris oris peregrinationibus pulchrum typis vulgavit volumen: „Vándor emlékeim Europa nevezetesebb helyeiről“ inscriptum. Opusculum hoc pretio 1 fl. 50 cr. comparari potest in typographia „Hunyadi Mátyás“ Budapestini, vel a Rssmo Stephano Zsinkó Abbate Canonico, Quinque-Ecclesiis. (Opusculum Michaelis Halász commendatur.)

327

1881

Adnectitur praesentibus pro quovis Districtu exemplar relationis annuae Unionis Meranensis, ad succolandos presbyteros pectore laborantes, coalitae. Unionem hanc, quae plura etiam in Dioecesi nostra numerat membra, patrocinio ven. Cleri curati impensius commendo. (Commendatur Unio Meranensis.)

203

1881

Anno Domini 1881. die 30-a Januarii pie in Domino obiit *Stephanus Trixler*, parochus Német-Márokenis; natus a. 1836. ordinatus a. 1859. ab a. 1860. professorem gymnasii maioris Quinque-Ecclesiensis, ab a. 1868. parochum in Német-Márok egit. Die 30-a Decembris a. 1880. ad parochiam Dárda praesentatus, novum hunc suae destinationis locum ob infirmitatem petere iam non potuit. (Stephanus Trixler Par. N.-Márok mortuus.)

In cuius animae refrigerium per quemvis presbyterum tria Sacra sunt absolvenda.

338

1881

A závod-i kántortanítói állomás üresedésbe jövén, ennek betöltésére f. é. márczius 20-ig pályázat nyittatik. Jövedelme alkalmas lakáson, melléképületeken és kis házi kerteu kívül: a) 4 hold föld, melyet a község, és 7 hold melyet a tanító miveltet. b) 3 nagy szekér széna. c) Az uradalomtól 6 öl tűzifa, és egy öl száraz-fa a községtől iskolafűtésre. d) Tanítási díj 50 frt o. é., ostyasütésért 2 mérő tiszta buza. e) Minden földmives házától — 81 — egy nyolczada buza és ugyanannyi rozs, szintűgy minden ház után 16 hr. o. é. f) A kisházások és zsellérektől — 73 — minden pár egy nyolczada rozs és 5 kr. o. é. g) 130 szőlőbirtokos mind-egyikétől 5 iteze bor. h) Stóláris jövedék 40 frt o. é. A kellően felszerelt folyamodványok a kerületi tanfelügyelőhöz Hőgyészre küldendők. (Concursus pro statione docentis in Závod)

Rssmus Franciscus Troll, Abbas S. Stanislai de Sáros et Canonicus Cantor Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis, Altissima Resolutione de 22-a Januarii a. c. decoratus est Ordine Coronae Ferreae III. Cl. (Personalia.)

Augustinus Herr Administrator Gödrensis nominatus est parochus Véméndensis.

Franciscus Németh missus est cooperator e Tamási ad Szakcs; item Stephanus Kiss e Szakcs ad Tamási.

Datum Quinque-Ecclesiis die 14-a Februarii 1881.

Ferdinandus m. p.

Episcopus.

IV.

393

1881

Anno currente, die 19-a Februarii, supremum diem obiit *Michael Bohus* (Mors Mich. Bohus par. Lapáncsaensis anno aetatis suae 51-o.)

Dum animam pie denati huius confratris consuetis suffragiis commendo, una beneficium parochiale Lapáncsa publico concursui expono, invians eos Dioecesis huius presbyteros, qui desiderio hoc beneficium liberae collationi Episcopali obnoxium consequendi ducuntur, ut recursu suos usque 15-am mensis Aprilis ad Officium meum promoveant.

505

1881

Dimittens phyliras pro concinnandis datis statisticis, una directionis adinstar communico litteras Officii regnicolaris statistici, ut sequitur: (Phylirae pro concinnandis datis statisticis dimittuntur.)

Országos m. kir. statistikai hivatal 449/1881. szám. Van szerencsém Méltóságodat tisztelettel értesíteni, hogy az 1880-ik évre vonatkozó népmozgalmi adatok felvételére szolgáló füzeteket az illető lelkészek között leendő kiosztás végett 250 példányban, külön csomagban a mai póstával küldöttem meg Méltóságodnak.

Minthogy ezen füzetek az előző évi népmozgalmi adatok felvételére alkalmazottakhoz teljesen hasonlóak s az egyes táblázatok alján, valamint a füzet elő és hátlapján kimerítő utasítások foglaltatnak, nem tartottam szükségesnek ezuttal az egyes táblák betöltése körül követendő eljárás magyarázatával, illetve a lelkészeknek adandó utasítás ismételésével Méltóságod becses figyelmét igénybe venni, s csak is az iránt vagyok bátor Méltóságodat tisztelettel felkérni, miszerint a kérdéses füzeteknek az illető lelkészi hivatalokhoz leendő mielőbbi szétküldését, az egyes táblák pontos és lelkiismeretes kitöltését, egy szóval az 1876. 1877. 1878. és 1879-ki évek népmozgalmi adatainak felvétele alkalmából 2705/1877, 1080/1878, 58/1879. és 7449/1879. számok alatt Méltóságodhoz intézett átirataimban foglaltaknak pontos teljesítését, az érdekelt lelkész uraknak szigorúan meghagyni s őket utasítani méltóztatásuk, hogy a betöltött füzeteket az illetékes törvényhatóság közlegeinek (szolgabíróknak, polgármesternek) minden további sürgetés bevárása nélkül mielőbb de legfeljebb f. évi május 1-ig közvetlenül küldjék be, honnan azok rendes közigazgatási

járások illetőleg megyék szerint rendezve fognak ezen hivatalhoz beterjesztetni Budapest 1881. január hó 27-én. Az országos m. kir. statistikai hivatal főnöke Keleti Károly s. k. miniszteri tanácsos.

506

1881

(Aloysius
Bruszt obti-
nuit duplica-
tum testimo-
nii.)

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 2960. szám. Bruszt Alajos jelenleg tököli segédtanítónak a kalocsai róm. kath. tanítókepezdében 1870. évi szeptember 11-én 4-ik szám alatt nyert tanítóképesítési oklevele állítólag elveszvéen, semmisnek nyilvánittatik, s nevezett részére f. évi január 13-án 4 sz. a. annak jog-
érvényes másodlata kiadatott.

Miről van szerencsém a Főtiszt. egyhm. hatóságot, a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni.

Budapesten, 1881. február 8-án. A minister meghagyásából: Gönczy Pál s. k. miniszteri tanácsos.

(Personalia.)

Adalbertus Bundalla cooperator Mohácsensis nominatus est administrator Lapáncsaensis.

Franciscus Romaisz missus est cooperator e Német-Bóly ad Mohács.

Alexander Szalczer administrator Véméndensis missus est cooperator ad Német-Bóly.

Datum Quinque-Ecclesiis die 9-a Martii 1881.

Ferdinandus m. p.

Episcopus.

V.

699

1881

Venerabilibus Fratribus Patriarchis Primatibus Archiepiscopis et Episcopis cum Apostolica Sede pacem et communionem habentibus, et dilectis filiis universis Christi fidelibus Salutem et Apostolicam Benedictionem Leo PP. XIII. Venerabiles Fratres et Dilecti Filii.

(Jubilaeum
Universale
indicitur.)

Militans Iesu Christi Ecclesia, quae hominum generi maxime potest salutem incolumitatemque praestare, tam graviter in hac calamitate temporum exercetur, ut in novas quotidie procellas incurrat, vere comparanda cum Genesarethana illa navicula, quae, dum Christum Dominum eiusque discipulos olim veheret, maximis turbinibus ac fluctibus quatiebatur. Revera qui cum catholico nomine gerunt inimicitias, ii nunc numero, viribus, consiliorum audacia praeter modum insolescunt; neque satis habent doctrinas caelestes palam abdicare, sed summa vi impetuque contendunt, ut Ecclesiam aut omnino a civili hominum consociatione repellant, aut saltem in publica populorum vita nihil posse cogant. Ex quo fit, ut illa in fuagendo munere, quod ab auctore suo divinitus accepit, magnis undique se difficultatibus implicatam ac retardatam sentiat.

Nefariae huius coniurationis acerbissimi fructus in Pontificem Romanum maxime redundant; cui quidem, legitimis iuribus suis deiecto atque in exercendis maximis muneribus multimodis impedito. figura quaedam regiae maiestatis, quasi per ludibrium, relinquitur. Quapropter Nos, divinae providentiae consilio in hoc sacrae potestatis fastigio collocati, Ecclesiaeque universae procuratione districti, et iamdiu sentimus et saepe diximus, quantum haec, in quam Nos temporum vices compulerunt, aspera sit et calamitosa conditio. Commemorare singula nolumus: verumtamen manifesta sunt omnibus, quae in hac Urbe Nostra plures iam annos geruntur. — Hic enim in ipso catholicae veritatis centro sanctitati religionis illuditur, et dignitas

Apostolicae Sedis laeditur, et in crebras profligatorum hominum iniurias pontificia maiestas obiicitur. — Erepta potestati Nostrae plura sunt, quae Decessores Nostri pie liberaliterque instituerant, ac successoribus suis inviolate servanda transmiserant; neque temperatum est, quin iura laederentur sacri *Instituti christiano nomini propagando*; quod quidem non de religione solum, sed etiam de humanitate gentium praeclare meritum, nulla unquam vis superiorum temporum violaverat. — Templi catholici ritus clausa vel profanata non pauca, haeretici ritus multiplicata; doctrinarum pravitas scribendo agendoque impune diffusa. — Qui rerum summa potiti sunt, dant saepe operam constituendis legibus in Ecclesiam nomenque catholicum iniuriis: idque in conspectu Nostro, quorum curae omnes ex Dei ipsius mandato vigilare in eo debent, ut christiana res incolumis et Ecclesiae iura salva sint. — Nullo autem respectu ad illam, quae est in Romano Pontifice, docendi potestatem, ab ipsa institutione iuventutis auctoritatem Nostram intercludunt; ac si Nobis est permissum, quod nulli privatorum interdicitur, in institutionem adolescentium scholas sumptibus Nostris aperire, in eas ipsas legum civilium vis et severitas invadit. — Quarum rerum funesto spectaculo multo vehementius commovemur, quod succurrendi facultas, quam maxime, optaremus, Nobis non suppetit. In potestate enim sumus verius inimicorum quam Nostra; atque illa ipsa, quae Nobis conceditur, usura libertatis, cum eripi aut imminui alieno possit arbitrio, certum non habet stabilitatis constantiaeque firmamentum.

Interea quotidiano rerum usu manifestum est, malorum contagionem magis magisque serpere per reliquum christianae reipublicae corpus, et ad plures propagari. Et enim aversae ab ecclesia gentes in miseras incidunt quotidie maiores; atque ubi semel extincta aut debilitata fides catholica sit, finitimum est iter ad opinionum insaniam rerumque novarum cupiditatem. Eius autem, qui Dei vices in terris gerit, maxima et nobilissima potestate contempta, perspicuum est, nullos hominum auctoritati frenos superesse tam validos, qui possint indomitos perduellium spiritus compescere, aut ardorem dementis liberalitatis in multitudine coercere. — Atque his de causis civilis hominum societas, etsi magnas iam calamitates suscepit, maiorum tamen periculorum suspitione terretur.

Quo igitur Ecclesia queat inimicorum conatus refutare, suumque munus utilitatis omnium causa, perficere, multum laboret necesse est, multumque contendat. In hoc autem certamine vehementi et vario, in quo et divina agitur gloria, et de salute animorum sempiterna dimicatur, frustra esset omnis hominum virtus et industria, nisi caelestia adiumenta suppeditarentur opportuna temporibus. — Quare in trepidis afflictisque christiani nominis, rebus, hoc semper laborum ac sollicitudinum perfugium esse consuevit, summis precibus a Deo postulare, ut opitularetur laboranti Ecclesiae suae, impertiretque depugnandi virtutem, triumphandi potestatem. — Hunc igitur Nos praeclarum morem disciplinamque maiorum imitati, cum probe intelligamus, tanto Deum magis esse exorabilem, quanto in hominibus maior est vis poeni-

fendi, gratiaeque cum eo reconciliandae voluntas, idcirco, caelestis praesidii impetrandi atque animorum iuvandorum causa, sacrum Iubilaeum extra ordinem catholico orbi per has Litteras Nostras indicimus.

Itaque de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam Nobis Dominus licet indignis contulit, universis et singulis utriusque sexus Christi fidelibus plenissimam peccatorum omnium indulgentiam, ad instar generalis Iubilaei, concedimus, si modo effecerint, qui in Europa agunt, a proximo die 19 huius mensis Martii, sacro ob memoriam Sancti Iosephi beatae Mariae Virginis Sponsi, ad diem primum Novembris, solemnem ob memoriam caelitus universorum inclusive; qui vero extra Europam, *ab eodem proximo die 19 huius mensis Martii usque ad postremum diem labentis anni MDCCCLXXXI inclusive*, quae infra praecepta sunt: scilicet quotquot sunt Romae cives vel hospites Basilicam Lateranensem, item Vaticanam et Liberianam bis adeant, ibique per aliquod temporis spatium pro catholicae Ecclesiae et huius Apostolicae Sedis prosperitate et exaltatione, pro extirpatione haeresum omniumque errantium conversione, pro christianorum Principum concordia ac totius fidelis populi pace et unitate, secundum mentem Nostram pias ad Deum preces effundant; iidem uno die esurialibus tantum cibis utentes ieiunent, praeter dies in quadragesimali indulto non comprehensos, aut alias simili stricti iuris ieiunio ex praecepto Ecclesiae consecratos: praeterea peccata sua rite confessi sanctissimum Eucharistiae sacramentum suscipiant, atque eleemosynae nomine in pium aliquod opus quidquam conferant. Qua in re ea Instituta nominatim commemoramus, quorum tuitionem caritati Christianorum haud ita pridem per Litteras commendavimus, nimirum *Propagationem Fidei, Sacram Iesu Christi Infantiam et Scholas Orientis*; quas quidem in remotis etiam et silvestribus plagis instituere et provehere, ut pares necessitatibus sint, uptatissimum Nobis destinatumque in animo est. — Ceteri vero omnes extra Urbem ubicumque degentes tria templa ab Ordinariis locorum vel eorum Vicariis seu Officialibus aut de eorum mandato et, ipsis deficientibus, per eos qui ibi curam animarum exercent designanda, bis, vel si duo tantum sint templa, ter, aut si unum, sexies, dicto temporis intervallo, adeant; item alia opera, quae supra commemorata sunt, peragant. — Quam indulgentiam etiam animabus, quae Deo in caritate coniunctae ex hac vita migraverint, per modum suffragii applicari posse volumus. — Praeterea locorum Ordinariis indulgemus, ut Capitulis et Congregationibus tam saecularium quam regularium, sodalitatibus, confraternitatibus, universitatibus, seu collegiis quibuscumque memoratas Ecclesias processionaliter visitantibus, easdem visitationes ad minorem numerum pro suo prudenti arbitrio reducere queant.

Concedimus vero, ut navigantes et iter agentes, ubi ad sua domicilia, seu alio ad certam stationem sese receperint, visitata sexies Ecclesia maiore aut parochiali, ceterisque operibus, quae supra praescripta sunt, rite peractis, eandem indulgentiam consequi possint. — Regularibus vero personis utriusque sexus, etiam in

claustris perpetuo degentibus, nec non aliis quibuscumque tam laicis, quam ecclesiasticis, saecularibus vel regularibus, qui carcere, infirmitate corporis, aut alia quolibet iusta causa impediantur, quominus memorata opera, vel eorum aliqua praestent, concedimus atque indulgemus, ut ea Confessarius in alia pietatis opera commutare possit, vel in aliud proximum tempus prorogare, facta etiam potestate dispensandi super Communione cum pueris nondum ad primam Communionem admissis.

Insuper universis et singulis Christi fidelibus, tam laicis quam ecclesiasticis, saecularibus ac regularibus cuiusvis Ordinis et Instituti etiam specialiter nominandi, facultatem concedimus, ut sibi ad hunc effectum eligere possint quemcumque presbyterum Confessarium tam saecularem quam regularem ex actu approbatis; qua facultate uti possint etiam Moniales, Novitiae, aliaeque mulieres intra claustra degentes, dummodo Confessarius approbatus sit pro Monialibus. — Confessariis autem, hac occasione et durante huius Iubilaei tempore tantum, omnes illas ipsissimas facultates largimur, quae a Nobis tributae fuere in alio Iubilaeo concesso per Nostras Litteras Apostolicas datas die XV. mensis Februarii anno MDCCCLXXIX, quae incipiunt „*Pontifices Maximi*“, iis tamen omnibus semper exceptis, quae in iisdem litteris a Nobis excepta fuere.

Quo autem fructus salutare, qui Nobis propositi sunt, ex hoc sacro Iubilaeo tutius atque uberius percipiantur, hoc magnopere studeant universi, ut magnam Dei Matrem praecipuo per id tempus obsequio cultuque demereantur. — Ipsum autem sacrum Iubilaeum in tutelam fidemque tradimus ac commendamus sancto IOSEPHO, castissimo beatae Virginis MARIAE Sponso, quem gloriosae recordationis Pius IX P. M. totius Ecclesiae Patronum declaravit, et cuius opem suppliciter quotidie implorari ab omnibus Christi fidelibus optamus. — Praeterea cunctos hortamur, ut peregrinationes suscipere pietatis causa velint ad sanctorum caelitus aedes, quae peculiari religione in variis regionibus sanctae ac venerabiles haberi consueverint: quas inter in Italia praestat sacrosancta Virginis Mariae Lauretanae domus, quam altissimorum mysteriorum memoria commendat.

Quapropter in virtute sanctae obedientiae praecipimus atque mandamus omnibus et singulis Ordinariis locorum, eorumque Vicariis et Officialibus, vel ipsis deficientibus, illis qui curam animarum exercent, ut cum praesentium Litterarum transumpta aut exempla etiam impressa acceperint, illa in sua quisque ditione publicanda curent, populisque etiam verbi Dei praedicatione, quoad fieri possit, rite praeparatis, Ecclesiam seu Ecclesias visitandas ut supra designent.

Ut autem praesentes Litterae quae ad singula loca deferri nequeunt, ad omnium notitiam facilius deveniant, volumus ut praesentium transumptis vel exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo munitis personae in dignitate ecclesiastica constitutae, ubicumque locorum eadem prorsus fides habeatur, quae haberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub anulo Piscatoris die XII. Martii A. MDCCCLXXXI, Pontificatus Nostri anno Quarto. LEO PP. XIII.

Causam, quae Sanctissimum Dominum Nostrum ad indicendum Jubilaeum Universale permovit, quaeve in praerecensitis Litteris Apostolicis inspiratis quasi verbis adumbrata habetur, gravissimam esse, Omniumque Christifidelium attentionem & ferventiorum devotionem eminentius sollicitare, patulum est.

Quo itaque omnia recto fiant ordine, vigore facultatis per Litteras Apostolicas Nobis concessae sequentia statuere ac Vobis Venerabiles Fratres directionis adinstar proponere duximus.

1. Dominica post perceptas praesentes immediate sequente, annuncietur fidei populo Jubilaeum a die 19-a Martii inceptum et usque 1-am Novembris anni currentis 1881. duraturum; qua Curatus fideles suos de Indulgentiae plenariae et jubilaris vi & efficacia, utilitate & salubritate eiusque lucrandae conditionibus rite edoceat, cunctosque ad partem capiendam ferventius excitet.

Conditiones lucrandarum Indulgentiarum plenariarum, hac vice, sunt: a) Visitatio ecclesiarum cum precibus ad Summi Pontificis intentionem — videlicet pro catholicae Ecclesiae et Apostolicae Sedis prosperitate et exaltatione, pro extirpatione haeresum omniumque errantium conversione, pro christianorum principum concordia ac totius fidelis populi pace et unitate — peragendis; b) semel confiteri & ad S. synaxin accedere; c) ieiunium unius diei in cibis esurialibus cum unica refectione; d) eleemosyna iuxta cuiusque facultatem eroganda; — quarum conditionum saltem una in statu gratiae impleri debet, quo indulgentiae lucrificari possint.

Ad a) notatur: Ne rudiores ancipites circa preces persolvendas haereant, poterunt, DD. Parochi 5. Pater & Ave iniungere.

Quoad b) notatur: Confessionem et Communionem paschalem ad indulgentias lucrandas non sufficere iis, qui praecepto annuae confessionis intra annum nondum satisfecerunt; suffragari tamen Confessionem et Communionem paschalem ad lucrandum Jubilaeum illis, qui nunc fine lucrandae indulgentiae Sacramento poenitentiae reconciliati et Sacra Communionem refecti subin adhuc praecepto semel in anno confitendi faciunt satis.

Porro Confessarii facultate instruuntur, durante Jubilaci tempore, poenitentes a peccatis Nobis, vel Sedi Apostolicae reservatis, absolvendi. Juvabit, haccirca ea relegere, quae in Litteris Apostolicis „Pontifices Maximi“ de 15. Februarii 1879. Circ. dioec. pag. 205. 1879. fusius habentur.

Pariter quoad c) non satisfat conditioni ieiunii per ieiunium tali die observatum, qua iam vi praecepti ieiunare alioquin obligamur, v. g. feriis Quatuor Temporum et vigiliis; sed oportet eligere diem, qua secus ieiunium observare non tenemur.

Ad d) Inter pia opera, quae Sanctissimus Dominus Noster eleemosynis promovere desiderat, hac vice specialiter commemorantur: Propagatio Fidei, Sacra Jesu

Christi infantia et Scholae Orientis. Quod titulo succolandorum horum Institutorum pii fideles conflaverint, fine ulterioris promotionis ad Officium dioecesanum transponendum erit.

2. Finito Dominica, ut supra, sacro sermone, inchoetur jubilaris devotio per solemnem Spiritus S. invocationem, cantato, antequam celebretur sacrum solenne, hymno „Veni Sancte Spiritus“ cum versiculo et oratione.

3. Jubilari devotione sic initium sumente incipient fideles privatim visitare ecclesias, modo in Literis apostolicis, praescripto; ubi videlicet adsint tres ecclesiae, unamquamque earum visitabunt bis; si duae tantum adsint ecclesiae, unamquamque ter; si vero una dumtaxat sit, hanc sexies, spatio trium praedictorum mensium. Ubi plures adsunt ecclesiae quam tres, parochis relinquitur, ut ipsimet tres ecclesias visitandas designent. Parochis hoc fine alioquin congrua sollicitè disponentibus, ut, ecclesiae, aptis diebus, a summo mane usque vesperam sint apertae.

4. In Urbe Quinque-Ecclesiensi, praeter Cathedralem Nostram, designamus ecclesias ad B. Mariam Virginem Purificatam, ad S. Franciscum et ad S. Augustinum.

5. Moniales et Sorores congregationum cum puellis in domo religiosa vitam agentes, in ipsa domo poterunt absolvere preces ad intentionem Summi Pontificis absolvendas; in locum autem visitationis Ecclesiarum orabunt sexies, diebus alioquin distinctis, lytanias de SSm. Nomine Jesu, cum 5 Pater et Ave ad intentionem Summi Pontificis.

6. Infirmi, milites, famuli et famulae, operarii, captivi: Jubilaei participes reddi possunt, si in locum visitationis Ecclesiarum toties, quoties visitatio praescripta est, Rosarium domi devote recitaverint. — Praeterea Confessariis facultatem tribuimus, parvulis ad primam communionem necdum admissis, porro iis qui ob extraordinarios casus Ecclesias visitare non possent, in locum huius, respective in locum sacramentalis communionis, adjunctis respondentes preces injungere seu substituere.

7. Siquidem Jubilaeum a 19-a Martii usque 1-am Novembris a. c. perduret, et visitationes ecclesiarum diebus etiam interpolatis peragere liceat, evenire poterit, ut fidelium nonnulli alio tempore sint peracturi S. Confessionem & Communionem, alio item ecclesiarum visitationem. Quamobrem hortor et obsecro animarum Pastores, ut fidelescurae suae concreditos, per decursum totius trimestris de scopo et spiritu iubilaei devotionis identidem instruant; quo sic fiat ut omnes indulgentiarum participes reddi queant. Tenor Apostolicae Epistolae Encyclicae alioquin abundantissimam dicendi materiam suppeditat.

700

1881

Relato Mihi eo, quod commune sit et animarum curatorum et populi fidelis almae Dioecesis nostrae votum, ut numerus dierum, quibus Sacrum Cantatum de Requiem celebrari queat, augeatur; humillimis adivi Sanctissimum Dominum Nostrum preci-

bus, ut clementissime annuere et permittere dignetur, quo in singulis Dioecesis huius parochialibus ecclesiis, diebus festis ritus duplicis, quavis hebdomada tribus vicibus Sacrum Cantatum de Requiem celebrari possit.

legium Sacra
Cant. de Requ.
festis ritus
duplicis bis in
Septimana ce-
lebrandi.)

Dum in subsequo benignum Sacrae Rituum Congregationis Responsum cum venerabili Clero communico, id adnotandum duco, quod hic non agatur de Sacris cantatis pro defunctis die obitus, porro diebus tertia, septima et trigesima post obitum, item die anniversario obitus persolvendis, quae secus iam speciali gaudent privilegio, verum solummodo de Sacris adventitiis, quae fideles, de salute sempiterna suorum defunctorum solliciti alio quocunque tempore offerri cupiunt.

Tenor Responsi est sequens:

^{N. 1.}_{c.} *Quinque-Ecclesien.* Ut facilius adimpleantur onera tum fixa, tum adventitia Missarum de Requie cum cantu celebrandarum in Dioecesi Quinque-Ecclesien., hodiernus ipsius Episcopus a Sanctissimo Domino Nostro Leone Papa XIII. humillime privilegium imploravit, vi cuius in cunctis sibi commissae Dioeceseos Ecclesiis triduo cuiuslibet hebdomadae Missae de Requie cantari valeant, minime obstante ritus duplicis occurrentia. Sacra porro Rituum congregatio, utendo facultatibus sibi specialiter ab eodem Sanctissimo Domino Nostro tributis, ita precibus benigne annuit, ut in ecclesiis solummodo parochialibus enuntiatae Dioeceseos, dummodo hae simili Indulto non gaudeant, *biduo* tantum in hebdomada Missae de Requie cum Cantu celebrari queant, etiam si ritus duplex occurrat; exceptis tamen Duplicibus primae et secundae classis, Festis de praecepto servandis, Feriis, Vigiliis et Octavis privilegiatis. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 16-a Martii. 1881. D. Cardinalis Bartolini m. p. S. R. C. Praefectus. L. S. Plac. Ralli m. p. S. R. C. secretarius.

701

1881

Vallás és közokt. m. kír. ministertől. 4832. szám. Az 1868. évi 38. t. cz. 133. §-ának a tanítói minőségben működő, illetőleg működni szándékolt idegen állampolgárookra való alkalmazása tekintetéből a magyar miniszter tanács f. évi febr. hó 4-én tartott üléséből hozott határozathoz képest az 1868. évi 38, az 1879. évi 18. és az 1879. évi 50. t. cikkeiben foglaltak alapján a következőket rendelte:

(Praescribuntur cautelae, sub quibus docens alienigena in Hungaria applicari impofterum poterit.)

1. A már alkalmazott nyilvános népiskolai tanítók (igazgató-vezér-rendes és segéd-tanítók illetőleg tanítónők) a mennyiben külföldre nyert és általam nostrifikált, illetőleg nostrifikálásra számot tartható tanképesítő okmányokkal birnak, állomásaiknak különbeni elvesztése terhe alatt köteleztetnek, hogy a magyar állampolgárságot előbbeni állampolgári kötelezettségeiből való kilépésük mellett haladéktalanul megszerezzék, s ha az 5 évi itt lakás hiányában ezt nem tehetnék azonnal, nyilatkoztassák ki, hogy mihelyt a törvény által e részben kívánt kellékekkel birni fognak, a magyar állampolgárságot azonnal megszerzik.

Ugy szintén állomásaik különbeni elvesztése terhe alatt utasítandók érdekelt tanítók, hogy a magyar nyelvből az 1879. évi 18. t. cz. 3. §-ában előirt módon a hazai történelemből — a hazai földrajzból, és a hazai alkotmánytanból, — a mennyiben ezen tantárgyakból tanképesítő okmánynyal eddig nem bírnának, valamelyik hazai állami tanító vagy tanítónőképezdénél a tanképesítő vizsgálatot az 188 $\frac{1}{2}$ tanév végeig tegyék le. Azon tanítók, kiknek tanképesítő okmánya nostrifikálásra számot nem tarthat, vagy kik tanképesítő okmánynyal nem bírnak, ha a tanképesítő vizsgálatot valamelyik hazai állami tanítónőképezdénél az 188 $\frac{1}{2}$ tanév végeig sikerrel le nem teendik, állomásaiktól elmozdítandók, a tanképesítő vizsgálat sikeres kiállása esetében pedig a honosításuk iránti kötelezettségre nézve a fennebb mondottak tekintendők irányadókul.

2. Jövőre nézve pedig csak magyar állampolgár alkalmazható népiskolai tanítónak s így idegen csak is oly feltétel mellett választható meg, illetőleg nevezhető ki népisk. tanítói állomásra, ha igazolja, hogy a magyar állampolgárságot megszerezte és előbbeni állampolgári kötelékéből elbocsáttatott; továbbá, ha bir azon képzettséggel, mely Magyarországon a néptanítóktól megkívántatik.

Ennélfogva, ha nem magyarországi illetékes tanítónőképezdénél nyerte volna tanképesítő okmányát, alkalmaztatása előtt tartozik azon tantárgyakra nézve melyek ezen felül Magyarországon különösen is kívántatnak, valamelyik m. kir. állami tanító vagy tanítónőképezdében letett vizsgálat utján a képesítvényt megszerezni, s azután néptanítói oklevelét valamelyik m. k. állami tanítónőképezde utján teendő felterjesztéssel általam nostrificáltatni.

3. Magán népiskolák felállítása és fentartása a honosítás iránt fennebb említett kikötések fenntartása mellett csak azon idegen állampolgároknak engedtetik meg, kik ehez való jogosultságukat a fennebbi 1. és 2. pontban foglaltak alapján igazolni tudják úgy szintén eme tanintézeteknél a rendes tantárgyak tanítására csak azon idegen állampolgárok bírandnak jogosultsággal, kik egyébként a most említettekhez képest magán intézet fenntartására is jogosítva volnának.

Miről is van szerencsém a főt. egyházm. hatóságot szives tudomás végett oly tiszteletteljes megjegyzéssel értesíteni, mikép a közigazgatási bizottságokat egyidejűleg utasítottam, hogy az érdekelt nyilvános és magán népiskolai tanítókat a fennebbi 1 pontban foglaltakhoz képest megfelelőleg utasítsa és a részbeli eljárásról a tett intézkedéseit előtűntető kimutatást a f. é. május hó végeig terjessze fel hozzám a 2 pontban foglaltak megtartását pedig szigoruan ellenőrizze.

Budapest 1881. február hó 25-én. Trefort. s. k.

702

1881

(Literae mor-
tuales militum
ab Holentato-

Pro statu notitiae et directionis sequens publicatur Exc. R. H. Ministerii
Cultus et publ. Institutionis Intimatum:

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 7023. szám. Nagyméltóságu Püspök úr! rum ex altera
parte Monar-
chiae oriundo-
rum intra octi-
duum politicae
jurisdictioni
locali submit-
tendae.)
A m. kir. honvédelmi ministerium közleménye szerint intézkedés lévén téve az iránt, hogy a monarchia másik államában elhunyt, magyarországi illetőségű szabadságos és tartalékos katonák, valamint honvédek halotti bizonyítványai a honilletékes nyilvántartási közegekhez esetről esetre megküldessenek: van szerencsém Nagyméltóságodat a viszonyosság tekintetéből felkérni, hogy az anyakönyvvezető lelkészeket kel-
lőleg utasítani méltóztassék, miszerint a monarchia másik felében honilletékes de Magyarországon elhunyt tartalékos, szabadságos katonák, és Landwehrek halotti bizonyítványait is hivatalból díj- és bélyegmentesen nyolcz napon belül az elhalálozási hely községi előjáróságának küldjék által.

Az ország törvényhatóságai e részben a m. kir. honvédelmi miniszterium által már kellőkép utasítottak.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest 1881. márczius hó 15-én. Trefort, s. k.

703

1881

Michael Bujni, huius Dioecesis presbyter a. 1848. ordinatus, ab a. 1856. curatus castrensis, die 14-a Martii currentis anni, qui fuit 61. suae aetatis, animam suam Creatori reddidit. (Michael
Bujni mor-
tuus.)

Denatum hunc Confratrem consuetis sacerdotum dioecesanorum suffragiis commendo.

714

1881

Die 4-a Aprilis currentis anni mortuus est Stephanus Neszláng parochus Kányaensis, qui natus a. 1818, presbyter ordinatus a. 1844. parochiae Kánya ab a. 1861 praefuit. (Steph. Neszláng, par. Kányaensis mor-
tuus.)

Cunctos sacerdotes dioecesanos hisce provoco, ut in refrigerium animae eius ocyus tria statuta Sacra persolvant.

719

1881

Vacans redditum per decessum Stephani Neszláng beneficium parochiale Kányaense, quod ad provisionem fundi Religionis spectat, usque finem mensis Maii concursui exponitur. (Beneficium
parochiale
Kánya concu-
rui exponitur.)

Qui presbyterorum dioecesanorum beneficium hoc consequi cupiunt, suos recursus, Exc. R. H. Ministerio Cultus & publ. Institutionis inscribendos et tymbro 1 flni providendos, usque finem mensis Maii ad Officium dioecesanum promoveant.

704

1881

(Commenda-
tur opus „Zoo-
logischer At-
las“.)

A vallás és közoktatási m. kir. minisztertől. 1868. szám. A „Lehmann Zoologischer Atlas nach Leutemann'schen Aquarellen Verlag von F. E. Wachsmuth in Leipzig“ cz. természetrajzi képgyűjtemény — az „Orsz. tanszermuzeum“ állandó bizottságának birálati jelentése alapján vagyonosabb elemi nép és polgári iskolák használatára valamint magánoktatásra ezennel ajánltatik.

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. —

Budapest 1881. február 16.

A miniszter meghagyásából: Gönczy Pál, s. k. miniszteri tanácsos.

705

1881

(Commenda-
tur opus „Hite-
elemzés pél-
dákban“.)

Opus Antonii Nagy, parochi Szönyensis, cui titulus „Hitelemzés példákban“ ad illustrandas catecheses apprime aptum, Venerabili Clero hisce commendatum habere volo.

706

1881

(Concurtus
pro statione
docentis in P.
Sz. László.)

A püspök-szent Lászlói kántor tanítói állomás tisedésbe jöven, betöltésére 1881. évi ápril 28-áig pályázat hirdettetik.

Ez állomás jövedelmei I. A pécsi püspöki uradalomtól: 1) 50 frt. oszt. ért. 2) 17 félhektóliter rozs. 3) 340 liter bor, évnegyedes részletekben előre kiadva: 4) 3 hold jó minőségű szántó föld közel a házhoz; 5) 28 köbméter hasábfá, a község által vágva és hordva, miből az iskola is fűtendő II. A községtől: 1. minden házaspár után $\frac{2}{4}$ mérő rozs és 40 kr. (párszám 29); 2) minden iskolás gyermek után 20 kr. (van 22) 3) vasárnapi iskoláért 12. frt; 4) stola körülbelül 5 frt.; 5) szerény lakás, rét, gyümölcs s csekély házi kerttel. — Tanítási nyelv: német és magyar.

A felszerelt folyamodványok a kerületi tanfelügyelőséghez küldendők Berkesdre, u. p. Pécsvárad.

707

1881

(Concurtus
pro statione
docentis in
Karancs)

A karancsi kántor-tanítói állomásra f. é. ápril hó 26-áig pályázat hirdettetik.

Ez állomás évi jövedelme következő: 1) Kényelmes lakás és $\frac{1}{2}$ hold házi kert, melyet a község szánt; 2) Minden pártól 2 nyolczad buza = van 154 pár = 80 mérő; 3) Minden pártól 12 kr. készpénz 19 frt; 4) Vasárnapi oktatásért 20 frt; 5) Nyolcz öl keményfa, melyből az iskola is fűtendő; 6) Minden iskolás gyermek után 18 kr. = van 70 = tehát 13 frt; 7) Minden pártól 3 magyar iteze

bor = 9 akó; 8) Van hét hold földje, melyből a község csak egy holdat szánt, a többi a tanító mivelteti — ugyan e között van egy hold szőlő is, most már termő; 9) Stola-jövedék körülbelül 25 frt; 10) A dárdai magas urodalomtól van 10 mérő kétszeres buza és 4 frt. A tannyelv német és magyar. — A folyamodványok *Laskafalura* küldendőek az esperesi hivatalnak. Posta ugyanott.

Carolus Schultz administrator Dardensis nominatus est parochus Német. (Personalia) Márokensis.

Julius Cserny cooperator Villányensis nominatus est parochus Dardensis.

Ludovicus Horváth administrator Szalatnakensis nominatus est parochus Gödrensis.

Carolus Pintér cooperator missus est e Kurd ad Zomba.

Franciscus Vitkovics cooperator missus est e Zomba ad Kurd.

Datum Quinque-Ecclesiis die 9-a Aprilis 1881.

Ferdinandus m. p.

Episcopus.

VI.

836

1881

Notum Vobis est VV. Fratres et Filii Dilectissimi, per totam Monarchiam (Nuptias Serenissimi Principis Rudolphi.) Austro-Hungaricam laetissima ubique parari festa, ob instantia nuptiarum solemnia Serenissimi Domini Caes. Reg. coronae Principis et regnorum haeredis *Rudolphi*, Qui die 10-a futuri mensis Maii cum serenissima Principissa *Stephana* Regis Belgici filia et immortalis memoriae Archi-Ducis condam regni Palatini *Josephi* nepte, sacro matrimonii foedere jungendus est.

Amoris et fidelitatis, qua erga Sacratissimam Regis nostri Apostolici Majestatem ac totam Serenissimam domum ejus regnantem ferimur, ratio exigit, ut sicut Eidem in prosperis et adversis intemerata pietate jungimur, ita hac die cum Eadem quam piissime collaetemur; orantes Deum infinitae misericordiae, quo Serenissimos conjuges quam abundantissimo coelestis benedictionis rore perfundat, et eos scuto inexpugnabili suae defensionis semper protegat.

Eapropter statuo, ut in quavis Dioecesis Nostrae parochiali ecclesia die 10-a Maii a. c. Sacrum Cantatum celebretur cum hymno Ambrosiano „Te Deum“ et collecta „Pro Rege“, ad quod Jurisdictiones invitentur et fideles praecedenti Dominica ex ambone attenti reddantur.

Precemur, inquam, divinam Clementiam hac potissimum die, ut Qui haeres futurus est Regni, augustas pariter haereditet virtutes et sapientiam Augustissimi Parentis, ejusque tramites sectetur; quo fiat populorum pater, in rebus secundis magnus ac tantus, in adversis, quae Deus procul abesse jubeat, fortis; precemur longam gaudiis, felicitate summa prosperam vitam, ut augustissimorum Parentum pariter ac fidelium subditorum spes in iis quam abundantissime compleantur et quam splendidissima gloria coronentur.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 30-a Aprilis 1881.

Ferdinandus m. p.
Episcopus.

VII.

933

1881

Non possumus nobis temperare, quin gravissimi doloris nostri partem in vestrum VV. FF. sinum effundamus.

Ereptus est nobis amatus

IGNATIUS HÖBLING

Praepositus OO. SS. de Castro Veszprimiensi, Parochus Szigetvárensis, VAD. et Scholarum Inspector Districtus cognominis, Assessor Consistorialis, ac Examinator synodalis.

Et dolor quidem iste iustissimus est! — Viro etenim, — modestis moribus, eleganti ingenio, quod in quibuslibet adiunctis apertum semper et niveum fuit, amico fratreque optimo orbatum sumus! — Sed illam metam petimus omnes, et tangimus, quamquam non uno modo, non uno tempore.

Magnum Ei pretium conciliavit rara in rebus agendis dexteritas, — maius prudentia, non inflata illa, quae contemnit et laedit, sed solida, plenaque, quae dulcedine quadam perfundit et fascinat, — maximum polita urbanitas, ac infucata zelo sacerdotali unita charitas, qua cunctos sibi plene deditos habuit; — cumque haud paucis, infausta hac tempestate discordias eorum, quorum animi utriusque reipublicae causa deberent esse coniunctissimi, cum dolore cernentibus, tantaque iam rerum publicarum satietate captis, ut in antro aliquo extra hominum societatem, ubi nihil cohaeret, reliquum aetatis agere in votis esset; ipse, aetas licet et valetudo secessum permetterent et latebras, munere magno et excelso dignum semper et excelsum retinens animum, officio suo indefessa, quam probavit prolixè, sollicitudine ad ultimum usque halitum fungi decrevit, prout et functus est, reliquum DEO commendans. „Molestias infausti temporis, dicebat saepe, feramus, et cum DEO superabimus. Vellem, aliter esset; sed laboremus, quantum possumus; iam aderit suo tempore DEUS!“

Non privata Eum, meritorum licet gloria illustrem, stimularunt, quibus ut caruit fere omni vitae suae aetate, ita pauculis illis, quae adhuc eidem superfuerunt,

diebus patienter sine querela caruit. — Cumque vi morbi, cuius iam anno superiore senserat principia, funestos faciente progressus, propingvi et amici nullam iam opis, auxiliique spem amplius esse iudicantes animis conciderunt, solus ipse — in ultima ac tristissima vitae cadentis scena oculorum insuper lumine privatus — ut alter Job, cum plena sui in aeternae Mentis, Cuius inperscrutabili dispensatione omnia sapientissime temperantur, resignatione fortis fuit ac in patientia constans.

Mors eum in curis invenit pastoralibus, si Eum respiciamus, benigna, — si desiderium suorum, — praematura!

Mitis et beata anima, quae asperis nullum unquam laesit verbis, acerbique maluit tolerare patienter, quam alienae fieri causa acerbitalis, quamve precibus et votis retinere studuimus, die 9-a curr. media nona vespertina post diuturnos dolores, omnibus salutis praesidiis munita, e vitae huius tenebris in imperturbatae pacis ac indefectibilis lucis portum solvens — in immortalium spe bonorum, anno aetatis suae 68, sacerdotii 46, ad Principem pastorum Jesum, Cui tot annis fideliter servierat, iustissimum laborum et dolorum Retributorem evolavit, ingens nobis, qui residui sumus in adventum Domini, Sui relinquens desiderium!

Quod unum possumus, hoc praestemus, — charitatem videlicet, qua cunctos complectebatur, aemulantes, Deum, Patrem misericordiarum ore et corde humilissimis precibus exoremus, ut, siquae, ei de terrenis contagiis maculae adhaeserunt, ob merita DNJC. filii sui, qui chyrographon decreti, quod erat contrarium nobis, tulit de medio et affixit cruci, remissionis misericordia deleantur! —

943

1880

(Rekursus pro
refundendó
tributo fun-
duali.)

Pro directivo statu notitiae sequens communicatur Exc. R. H. Ministerii Cultus et Publ. Institutionis Rescriptum:

Vallás és közoktatási magy. kir. ministertől. 8368. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! Több alkalommal tapasztaltatott, hogy némely lelkészek földadójuk megtérítésének rendes kérelmezését elmulasztván egyszerre azután 8 sőt 10 évi illetményük utalványozásaért folyamodnak mi által ha ily esetek feletébb megszorodnának könnyen megtörténhetnék, hogy az e részbeni igények a vallásalap költségvetésében valamint zárszámadásában nagy nehézségeket okoznának.

Ennek kikérülése czéljából és mivel a nyilvántartás megkönnyítése végett is igen kívánatos, hogy az illető lelkészek befizetett földadójuk megtérítéseért évenként folyamodjanak van szerencsém Nagyméltóságodat megkeresni, sziveskedjék a lelkészeket odautasítani, hogy a földadó megtérítésért évenként és pedig egyházmegyei hatóságuk útján folyamodjanak, minthogy azon földadóilletmény, melynek megtérítése három év alatt az illető lelkész által nem kérelmeztetett, elévültnek tekintetik. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilváníását. Budapest 1881. Május hó 3-án Trefort. s. k.

912

1881

Vallás és közoktatási magy. kir. minisztertől 5739. szám. Budák György, (Georgius Budák ex omnibus praeparandis excluditur.) szül. 1862. év ápril 9-én Baján, róm. kath. vallásu a bajai állami tanítóképezdének III. éves növendéke erkölcstelen s botrányos magaviselet miatt az összes hazai állami, felekezeti és magántanítóképezdékből ezennel kizáratik azzal, hogy nevezett, mint a tanítói pályára teljesen alkalmatlan egyén az 1877. évi július hó 13-án 10998. sz. a. itt kibocsátott „Szabály rendelet“ 4. §-nak e) pontja értelmében tankepesítési magánvizsgára sem bocsátható. Miről van szerencsém a Főtisztelendő egyházmegyei hatóságot — megfelelő további intézkedés végett tisztelettel értesíteni. Budapest 1881. márczius hó 6-án. A minister meghagyásából: Gönczy Pál s. k. minis-teri tanácsos.

913

1881

Vallás és közoktatási magy. kir. minisztertől. 5537. szám. Ursprunger (Josephus Ursprunger do- József, rétsági kántortanítónak az 1834. évben 26. sz. a. Budán kiállított tanítóké- cens obtinet pesítési oklevele állítólag elveszvéen ezennel semmisnek nyilvánittatik s a helyett duplicatum nevezett részére f. é. február 12-én 17. sz. a. annak jogérvényes másodlata szabály- testimonii.) szerűen kiadatott. Miről van szerencsém a Főtisztelendő egyházmegyei főhatóságot — a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. Budapest 1881. márczius hó 9-én. A minister meghagyásából: Gönczy Pál, s. k. miniszteri tanácsos.

914

1881

Vallás és közoktatási magy. kir. ministertől. 8145. szám. Csontos Sándor, (Alexander Csontos ex a sárospataki állami tanítóképezde I-ső éves növendéke ismételve elkövetett lopás omnibus praemiatt, a hazai összes tanítóképezdékből ezennel kizáratik. Miről van szerencsém a parandis ex- Főtiszt. egyházmegyei hatóságot további szives intézkedés végett tisztelettel értesíteni. cluditur.) Budapest 1881. márczius hó 27-én. A minister meghagyásából: Gönczy Pál, s. k. ministeri tanácsos.

915

1881

Pagellas „Népiskolai Lapok“ redactore Joanne Tormássy docente sopro- (Commenda- niensi utpote principiis catholicis superstructas hisce Ven. Clero commendo. tur „Népisko- Pretium praenumerationale 2 flrn. v. a. redactori est submittendum. lai Lapok.“)

916

1881

Az egyházmegyei népiskolai tanítók számára, a folyó évi szünnapokban (Theses per tartandó tanácskozmány dolgozatául következő tételek tüzetnek ki: ludirectores elaborandae.)

A) NEVELÉSTANBÓL:

Jogosult-e a testi fenyíték a népiskolában s mily körülmények között?

B) MÓDSZERTANBÓL:

Mi a szülőföldisme tanításának célja? mily terjedelemben, mily menetben s módon tárgyalandó?

A mult évi dolgozatokra vonatkozó bírálatok, az ez évi tanácskozmányokra fognak kiküldetni, amidőn a pályanyertesek is a kitűzött jutalomban részesíttetnek.

Valamint a mult években, úgy most is a fentebbi tételek legsikerültebb kidolgozása 2 es. kir. arany jutalomban részesíttetik az egyházmegyei tanfelügyelőség részéről.

917

1881

(Concursus
pro statione do-
centis in Kis-
Dörög.)

Kirez Istvánnak, a závodi kántortanítói állomásra történt előléptetése folytán, a Kis-döröghi másodtanítói állomás üresedésbe jövén: ennek betöltésére folyó évi május hó végeig pályázat hirdettetik. Az évi jövedelem 300 frtban van megállapítva. Lakásul szolgál egy szerényen bebutorozott szoba.

A pályázni óhajtok folyamodványait az iskolaszék elnökéhez küldjék Kis-Dörög u. p. Bonyhád.

(Personalia.)

Adalbertus Bundalla nominatus est Parochus Lapáncsaensis.

Emericus Biró Cooperator in Döbrököz constitutus est Adttor Szalatnakensis.

Balthasar Rathmann in qualitate cooperatoris missus est ad Döbrököz.

Christophorus Péhm e Pécsvárad ad Olasz.

Stephanus Krisztanics ex Olasz ad Pécsvárad.

Alexander Fekete Cooperator Mosgóensis nominatus est Adttor Szigetvárensis.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 12-a Maii 1881.

Franciscus Sláby m. p.

VICARIUS GRLIS Epplis.

VIII.

1090

1881

A tanítói tanácskozmányok megtartását, nemcsak a régi, de az újabb egyházi és polgári rendeletek is különösen sürgetve ajánlják; kötelezve a tanítókat, hogy minden kerületben évenként tanácskozmányokra egybegyüljenek, melyek alkalmat nyújtanak az évek során szerzett tapasztalatok kölcsönös közlésére; a munkásság szellemének előmozdítására; a tantéren felmerült újabb ismeretek közlésére; a tanításban követendő egyöntetű eljárás elsajátítására; az újabban kiadott felsőbb rendeletek megismertetésére; a régieknek pedig felelevenítésére.

(De resultado
conferentia-
rum ludirecto-
rum.)

A tanácskozmányok e célja már eléggé mutatja azok hasznát s éppen azért szükségességét is.

Egyházmegyei tanfelügyelőm birálatát, melyet az egyes kerületekben megtartott tanítói tanácskozmányok eredménye, különösen a tanítók által kidolgozott tételek felett hozzám beadott, tudomásvétel végett alább közlöm; kijelentvén, hogy míg egyrészt örömet merítettem egyesek szorgalma s nemes igyekezetéből, másrészt sajnálattal tapasztaltam több kerületnek hideg közönyösségét a tanítói tanácskozmányok megtartása iránt; mert, mint alább látható, több kerületben azok nem is tartattak meg s dolgozatok nem küldettek be.

Nem mulaszthatom el azért felhívni főképen a kerületi esperesek figyelmét azon előnyökre, melyek a tanítói tanácskozmányok rendes megtartásából a tanügyre háramlanak; intve, kérve őket, miszerint mind maguk részéről semmit se mulasztanak el, hogy e tanácskozmányok rendszeren megtartassanak a nyári szünetekben; mind a tanítókat is serkentsék, kötelezzék e tanácskozmányokban való buzgó részvételre; s az azokra kitűzetni szokott tanügyi tételek lelkiismeretes kidolgozására.

A múlt évben kitűzött tanügyi tételek, az egyházmegyei tanfelügyelőség birálata szerint, következő eredménnyel dolgoztattak ki:

Pécsi kerület.

Horváth Ferencz, m.-soórósi tanító úr 1) történelmi példákkal élénkítvén értekezését, a történelmet, a polgári jogok és kötelességek ismertetését tartja a hazaszeretet ápolásának eszközeül.

2. Nagy súlyt fektet a helyes nyelvrész képezésére s mind a hat osztály nyelvtani anyagát a tanterv szerint helyesen állapítja meg.

Kollár Ignác somogyi tanító úr 1) helyesen állítja: „A jó keresztény jó hazafi is egyszersmind.” A tétel szépen fejtegettetik.

Pfeffermann Gáspár, szabolcsi tanító úr 1) kellő érveléssel, szokott gyakorlatiassággal jelesen szól a hazaszeretet ápolásáról s ennek eszközeiről.

2. A szabályok beemléztetését czéltévesztettnek tartja s igen helyesen csak olvasmányok tárgyalása s példák fonalán véli a gyermekkel mindazt közölni, amire szüksége van, hogy gondolatait szóval s írásosan kellőképp kifejezhesse.

Reder János árpádi tanító úr szerint: 1) Ami jónak ismertetik, szerettetik is. Ezért ismertetendő szép hazánk természeti gazdagsága, mely után a honszeretet önkényt megszülemlik. Igen helyesen a magyar népdalok, a hymnus s egyéb honfidalok, szintén honszeretet élesztő eszközöknek állítatnak.

2. Kevésbé kimerítő.

Schmidt János töttösi tanító úr 1) a társadalmi bajokat a honszeretet hiányából származtatván, a hazaszeretet ápolását annál élénkebb felfogással ecseteli.

2. A hanyag iskolalátogatás, minden grammatikai oktatásnak megölője.

Tiringer Mihály szabolcs-bányai tanító úr 1) kiváló gondnal, dicséretes készütséggel bizonyítja a hazaszeretet ápolásának szükségességét és sorolja föl ennek eszközeit.

Némethii kerület.

Brusch Alajos daróczihalmai tanító úr 1) és 2) dolgozatát jeles készütség- és szakértelemmel oldotta meg.

Horváth István arányosi tanító úr 1) a tétel első részét nem érveli, második részére vonatkozólag pedig csakis a történelmet ajánlja. Egyébként a nézetek helyesek.

Horváth Károly némethii tanító úr 1) röviden, de jó felfogással értekezik.

2. A tájszólásokra reflectál s egy nyelvezetet óhajt. Kijelöli a feldolgozandó tananyagot.

Sznopek József pellérdi tanító úr 1) történelmi jellemekkel megragadó példákon tünteti föl a hazaszeretet ápolásának szükségességét.

Tóth János, garéi tanító úr. 1) a tétel első részét nem igen érinti, a második rész inkább közelít a kérdéshez.

2. Vázlatozott nézetei helyesek, azonban a tananyag kijelölése elmaradt.

Szent-lőrinczi kerület.

— — — — —

Siklói kerület.

Háymüller József, lipoviczai tanító úr az 1) tételre vonatkozólag szép dolgozatot nyújtott.

Müller Imre, n.-mároki tanító úr 1) elég bőven s helyesen értekezik.

Schneider Henrik siklói tanító úr 1) dolgozata igen sikerültnek mondható. Kár, hogy a második tételre nem hozott dolgozatot.

Hartvek Antal bezedeki tanító úr 1) dolgozatának alapgondolata jó; az indokolás s a honszeretet fejlesztésének eszközeiről szóló rész kevésbé sikerült.

2) Nem kimerítő.

Dardai kerület.

— — — — —

Baranyavári kerület.

— — — — —

Mohácsi kerület.

— — — — —

Kéméndi kerület.

Hübner Péter szabari tanító úr 1) a honszeretetről derekasan és kath. szel-
lemben ír.

2) Rövid, ismert kútfők után, csekély önállósággal.

Laufer János kéméndi tanító úr mindkét dolgozata a tapasztalt, szorgalmas veterán-tanítót árulja el.

Németbólyi kerület.

Fischer Ede herendi tanító úr 1) a honszeretetről meglehetősen értekezik.

2) A nyelvtani tételben a grammatikát fölcseréli az irálytannal.

Grécz János személyi tanító úr dolgozatai sok jóakarattal készültek.

Hirling Julianna, vókányi tanítónő egészben véve jó, dicséretet érdemlő dolgozatot készített.

Horváth Géza lothárdi tanító úr 1) a honszeretetről meleg hangon és bőven ír.

2. A nyelvtani oktatás, állása- s céljának szempontjából tévesztett.

Horváth János átai tanító úr mindkét tételt szép igyekezet és szorgalommal fejtegette.

Szekeres Ágoston udvardi tanító úr, kis-keretben, mindkét dolgozatnak dicséretesen sikerült képét adja.

Pécsváradi kerület.

Bingold János szellői tanító úr meglehetősen dolgozatot készített.

Krammer Kálmán nádasdi segédtanító úr mindkét tételről helyesen ír. Jól fölfogta a nyelvtanítás célját.

Kremmer Károly hirdi tanító úr 1) és 2) dolgozatai nagy gonddal s kellő alaposzággal irattak. Ismeri a jobb methodikai műveket és azokat önállóan használja fel.

Marsall György berkesdi tanító úr mindkét tételt főbb vonalaiban bár, de szakszerűleg s tömört irányban dolgozta ki.

Nagy Mihály hosszúhetényi tanító úr a honszeretetről érdemlegesen ír.

2. A tananyag mennyisége nincs kijelölve.

Mágocsi kerület.

Kulcsár József mocsoládi tanító úr 1) dolgozatában keményebb szólásmódok s hasonlatokat használ, egyébként szellemes.

2. Kissé merész a tananyag megválasztásában.

Schell Péter győrei tanító úr előhaladott kora daczára ezúttal is a tételek megfejtésében utánzásra méltó példával szolgál a fiatalabb nemzedéknek.

Gödrei kerület.

— — — —

Szigetvári kerület.

Fuchs Simon lakócsai tanító úr mindkét tételt röviden, s gyakorlati szempontból helyesen fejtette meg.

Páhok Lajos bánfai tanító úr a honszeretetről lelkesen és behatóan értekezett.

Bonyhádi kerület.

Bitter Péter apari tanító úr 1) dicséretes készütséggel irt dolgozatot küldött be.

Dombóvári kerület.

— — — —

Értényi kerület.

Droczár István, paárii tanító úr 1) helyes alaptól indul ki, a kifejtésben azonban kissé eltérő.

2. A nyelvtant nem szabad az olvasókönyvtől elválasztottan tanítani.

Horváth János, kónyii tanító úr a 2) tételt helyes felfogással, dicséretesen oldotta meg.

Kutnyánszky József, szántói tanító úr 1) dolgozata jelesen sikerült.

Pintér János, bedeghi tanító úr 1) szép gondolatokat körít a tételhez.

Takács Lajos, felső-ireghi tanító úr 1) dolgozatának tárgyilagosságát fölládozta a szemiták ellen való polemiájának. Különben értekező szép természetes tehetséget árul el.

Simontornyai kerület.

— — — —

Földvári kerület.

— — — —

Szegszárdi kerület.

— — — —

Völgységi kerület.

— — — —

A bíráló-bizottság ítélete szerint, a fentebbi dolgozatok közül kitünt: Brusch Alajos darócshalmai és Kremmer Károly hírdi tanító dolgozata, kiknek odaitéltetett az általam a legjobb két dolgozatra jutalmul felajánlott 50—50 frt.

Az egyházmegyei tanfelügyelő által kitűzött 2—2 arany: Kutnyánszky József szántói és Kulcsár József mocsoládi tanítóknak íteltetett oda.

1003

1881.

(De extracti-
bus matric.
Individuorum
ex Helvetia
oriundorum.)

Praesentibus inviantur animarum Curatores, ut extractus matriculares individuum ex Helvetia oriundorum, fundamento ordinum Exc. R. H. Ministerii Cultus & publ. Instit. inferius communicatorum, *lingua latina gratis adornandos*, fine ultioris promotionis Officio dioecetano substernant.

Vallás- és közokt. m. kir. Ministertől 13383. szám. Nagyméltóságú Püspök Ur! A svájci szövetség és az osztrák-magyar monarchia között a letelepedések iránt 1875-ik évi deczember hó 7-én létrejött állam-szerződés, illetve az 1876-ik évi XVII. t. czikk 8-ik szakasza szerint kötelesek az illetékes egyházi és világi tisztviselők az egyházi, illetőleg polgári anyakönyvekből a hivatalos kivonatokat haladéknélkül s díjmentesen kiállítani, s azokat Ausztria-Magyarországban a svájci szövetség követségének Bécsbe, Svájcban pedig a csász. és kir. osztrák-magyar követségnek Bernbe küldeni.

A csász. és kir. közös külügyministeriumnak a m. kir. Belügyministerium utján ide érkezett f. évi márczius 14-én 3945. sz. a. kelt átirata szerint a svájci követség az előbb említett közös ministeriumot arról értesítette, hogy hozzá a kérdéses államszerződésnek 1876. május 20-án történt életbelépte idejétől, tehát öt év alatt a m. kir. kormánytól csak egy — börtönbe meghalt svájci egyén halotti bizonylata küldetett át.

Ennélfogva van szerencsém Nagyméltóságodat tiszteletteljesen megkeresni, miszerint az anyakönyvvezető lelkészeket utasítani méltóztassék, hogy a kérdés alatti államszerződés határozmányait pontosan teljesíteni, illetve a Magyarhonban tartózkodó svájci alattvalók születési, esketési és halálozási hivatalos anyakönyvi kivonatait haladéknélkül és díjmentesen kiállítani, s azt hitelesítés céljából Nagyméltóságodhoz átküldeni jövőre el ne mulasszák. Ez alkalommal felkérem Nagyméltóságodat, hogy a hitelesített anyakönyvi kivonatokat boríték alatt ide átküldeni, s ha a kivonatok más mint német vagy latin nyelven vannak kiállítva, ahhoz általa szabályszerűleg hitelesítendő latin fordítást csatolni méltóztassék az ekkép kiállított kivonatok innen fognak azután boríték alatt a svájci szövetség követségéhez Bécsbe megküldetni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilváníását.

Budapest, 1881. május hó 24-én. Trefort, s. k.

1104

1881.

Vallás és közokt. m. kir. ministertől. 11318. sz. A Weisz Mór, jelenleg csurgói kántortanító részére az 1858/59-iki tanévben a pesti kir. kath. tanító képezdében 200-ik sz. a. kiállított el. tanképesítési oklevél állítólag elégvén, ezennel semmisnek nyilvánítatik, s nevezetnek f. é. márczius 25 én, 29. sz. a. annak jogérvényes másodlata szabályszerűen kiadatott. (Maurus Weisz obtinuit duplicatum testimonii.)

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházm. hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni.

Budapest, 1881. ápril hó 26-án.

A Minister meghagyásából: Gönczy Pál, s. k., ministeri tanácsos.

1110

1881.

Vallás és közoktatási m. kir. Ministertől. 15049. szám. Kruckenberger József, (Josephus Kruckenberger obtinuit duplicatum testimonii.) fekedei r. kath. tanítónak a pécsi kath. tanítóképezdében 1832. évi september havában kiadott képesítő oklevele állítólag elveszvé, ezennel semmisnek nyilvánítatik, s nevezett részére f. é. május hó 8-án, 26. sz. a. annak jogérvényes másodlata kiadatott.

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot, tudomás és a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1881. május hó 25-én.

A minister meghagyásából: Buzogány Áron s. k., ministeri titkár.

1105

1881.

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 10579. szám. A fenálló törvényes renddel össze nem egyeztethető, a magyar állami és a magyar nemzet ellen izgató s gyűlöletet keltő eszmék s elvek ápolása és terjesztése miatt Grőner Ádám ág. hitv., Matuska Károly ág. hitv., Denk Miksa r. kath., Simkovics Péter ág. hitv. és Szokányi Pál ág. hitv., a losonczi állami tanítóképezde növendékei az összes hazai tanítóképezdékből, Csaják János és Zguth Péter ág. hitv. képezdei növendékek pedig a losonczi áll. tanítóképezdeből ezennel kizáratnak oly megjegyzéssel, hogy nevezettek az az 1868. évi XXXVIII. t. cz. alapján 1877. évi julius 13-án 10998. sz. a. itt kelt „szabály rendelet“ 4. §-ának c) pontja értelmében állami tanítóképezdekben képesítési vizsgára magán uton sem bocsáthatók. (Quidam Praeparandi excluduntur.)

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. — Budapest, 1881. ápril hó 30-án. — Trefort, s. k.

1118

1881.

(Peregrinatio
ad Lourdes.)

Licet sufficienter ex ephemeridibus notum, quod catholici Patriae nostrae ad locum gratiosum Lourdes in Gallia peregrinari et Beatae Mariae Virgini, Nostrae Dominae, in gratiarum actionem pro multis miraculis, quae Eius pia intercessione hic loci inde a quinque lustris facta sunt, vexillum ornatissimum offerre intendant, communico tamen pro quodam hortamento & congruo usu litteras Comitis Joannis Cziráky, qui negotiis huius ipsius peregrinationis praeest, nuperrime ad me directas:

Nagyméltóságu Püspök ur! Azon magasztos mozgalmakkal szemben, melyek a kath. hitélet mezején Franciaország egyik igénytelen városkájából tengerárjaként előtörve, rövid idő alatt az egész világot megindították, és a bold. Sz. Szűz tiszteletét és énekeit milliók és milliók ajkairól ezer és ezer nyelven az összes kereszténység-nél lelkesülten viszhangoztatják, nemzetünk sem maradhatott tétlen, és bár fájdalom! miként egyéb ősi erényeinkben, úgy országunk Nagyasszonya iránti tiszteletünkben is megfogyatkoztunk, még is buzgóbb katolikusaink körében mintegy ösztönszerűleg támadt azon óhaj: magyar zarándoklatot indítani ama kegyhelyre, mely a szeplőtelen Sz. Szűz megjelenése s hatalmas közbenjárása folytán történt csodák által világhírűvé vált, hogy ott az isteni kegyelmek e bő forrásánál édes hazánkra a szeplőtelen Sz. Szűz oltalmát és közbenjárását kiesdjék, s Mária iránti tiszteletök, hódolatuk s törhetlen ragaszkodásuk zálogául és örök emléktől az egek királynéja lábaihoz, hasonlóan más nemzetek katolikusaihoz diszes zászlót letegyenek.

És ime ez a célja a lourdesi kegyhelyre indítandó magyar zarándoklatnak; és mivel ez, tehát nemcsak felette kívánatos, hanem illő is, hogy ahhoz hitfeleink közül minél számosabban csatlakozzanak, megmutatván az által, hogy midőn arról van szó, hogy Nagyasszonyunk iránti tiszteletünket a világ előtt fennen hirdessük, nem hagyjuk magunkat tulszárnyaltatni más nemzetek katolikusai által, kik ama kegyhelyre tömegesen zarándokolnak.

Ugyanazért ámbár katolikusaink a hírlapok útján máris ismételve ama zarándoklatbani részvételre felszólítottak: a tisztelettel alólirottak még is, mint a lourdesi magyar zászló méltó elvitelét előkészítő bizottságának tagjai kötelességünknek tartottuk Nagyméltóságodhoz azon alázatos felkéréssel tiszteletteljesen járulni, méltóztatnék a sz. cél iránti tekintetből kegyesen odahatni, hogy egyházmegyéjébéli papsága által a hívek a lourdesi magyar zarándoklatra figyelmeztessenek, illetőleg a zarándoklatbani részvételre felszólíttassanak.

Kik egyébiránt fiui hódolattal maradunk

Budapesten, 1881. május hó 2-án.

Nagyméltóságodnak alázatos szolgálói
Gróf Cziráky János s. k., a bizottság elnöke;
Markus Gyula s. k., bizottsági tag.

1119

1881.

Illustrissimus D. Antonius Gruscha, Episcopus Carrhensis i. p. et Vicarius Apostolicus me requisivit, ut ad complendum, qui in cura animarum militari per obitum Michaelis Bujni vacans redditus est, locum, presbyterum Dioecesis Quinque-Ecclesiensis praesentarem, qui subin capellanus castrensis II. Classis cum honorario 900 flnor. nominaretur. (Locus vacans, in cura militari complendus.)

Qualitates quae in praesentando huiusmodi presbytero postulantur. sunt:

- a) ut perfecte calleat linguam hungaricam, croaticam & germanicam;
- b) ut sit sanus, benemoratus & aetatem non ultra quadragesimum annum agens.

Provoco itaque iuniores presbyteros, qui praerecensitis qualitatibus gaudent, et animo ducuntur curam castrensem suscipiendi, ut sensa sua Mihi, quantocyus pandant.

1120

1881.

Breviaria denatorum sacerdotum, ex antiquo, eoque legitimo usu, Seminario maiori, — a quo Neopresbyter Breviarium gratis accepit — remitti semper solebant. (Breviaria defunctorum sacerdotum Seminario Maiori remittenda.)

Ne usus hic in desuetudinem abeat, DD. Vice-Archidiaconos hisce provocatos habere volo, ut in casu mortis sacerdotis dioecessani, sui Districtus, Breviarium indilate ad se recipiant et ad Seminarium promoveant.

1106

1881

A lipovai lelkésztségbe kebelezett ivándardai fiók-községben a kántortanítói állomás üresedésbe jövéen, arra pályázat hirdettetik. A pályázók kellően felszerelt okmányaikat folyó évi július 3-ig a ker. tanfelügyelőséghez küldjék Villányba. — Posta helyben. — Az oktatási nyelv német. (Concursus pro statione docentis in Ivándárda.)

Ezen állomással a következő évi jövedékek vannak összekapcsolva:

1. Egy szobából álló lakás, konyha, éléskamra, házi pincze, istálló, házi kert, 1 hold beltelek és 2 hold első osztályu szántóföld, melyeket a község szánt, a tanító udvarából reá a trágyát kihordja, elveti és a termést a tanító lakására behordja.

2. Minden házaspártól $\frac{3}{8}$ kétszeres gabona csapva, az özvegyektől ennek felét és $\frac{1}{8}$ morzsolt kukoricát, (pár van jelenleg 30 $\frac{1}{2}$), az urodalomtól 10 pozsmérő kétszeres buza.

3. Készpénzben minden pár után 50 kr. Az urodalomtól 4 fnt 20 kr. és 20 fnt vasárnapi iskolapénz.

A községtől 2 s az urodalomtól szintén 2 — összesen 4 öl fa, melyet a község vág és behordani tartozik.

5. A szükséges malomfuvarokat a község teljesíti. —

(Personalia.) Josephus Hass nominatus est Parochus Kányaensis.

Datum Quinque-Ecclesiis die 14-a Junii 1881.

Ferdinandus, m. p.

Episcopus.

IX.

1096

1881

Scriptum periodicum „Jézus szent szívének hírnöke“ per pie denatum Epi-
scopum Michaellem Kubinszky ante 13 et quod excedit annos coeptum, et non mediocri
sacrificio sustentatum, a mense Julio currentis anni cura Joannis Molnár parochi
Strigoniensis, redactoris partes in se suscipientis, publicabitur. Quid de hoc scripto
periodico sperare liceat, quam svaviter lectores de thesauris, triumphis, doloribus etc.
Sacratissimi Cordis instituantur, abunde monstrat primus fasciculus, qui initio huius
mensis ad lucem prodiit. Dum pagellas has et sacerdotibus et fidelibus Dioecesis
meae impensius commendo, adnoto una, quod pretium praenumerationale unius finis
(pro semestri) ad Redactorem mittendum veniat.

(Commenda-
tur scriptum
„Jézus szent
szívének hir-
nöke“.)

1321

1881

Plus vice simplici tam e congregationibus vernalibus, quam a singulis etiam
beneficiatis quaestio proposita est, quidnam de Intimato Exc. Ministerii Cultus &
publicae Institutionis „de refundendo tributo funduali“ — a földadó megtérítésének
rendes megtérítése — sub No. 943 anni currentis in Circularibus dioecesanis publi-
cato sentiendum?

Cum per litteras ad singulos datas dubium ex parte nonnisi tollatur; ne
unus alterve beneficiatus circa sensum Intimati porro quoque dubius haereat: hisce
declaro, in *supracitato Intimato de iis solummodo agi parochiis, quorum Congrua 300
flnor. e fundo religionis annue redintegratur*; — quales vero in Dioecesi Quinque-
Ecclesiensi non existunt.

1297

1881

Vallás és közoktatási magy. kir. minisztertől. 14894 szám. Kanovszky
Ferencz, jelenleg sasvári (Nyitra m.) tanítónak 1848. évi Julius 24-én 61. sz. a kra-

(Testimonium
Franciscl
Kanovszky
pro nostra pa-
tria valet.)

desi, valamint 1852 évi Október 22-én 10. sz. a. az olmützi tanítóképzésben nyert elemi népiskolai segédtanítói, illetőleg tanítói képesítési oklevelei ezennel Magyarországra nézve is érvényeseknek nyilváníttatnak.

Miről van szerencsém a főtisz. egyházmegyei hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközése végett, tisztelettel értesíteni. — Budapest, 1881. június hó 4-én. — Trefort s. k.

1298

1881

(Concursus
pro statione
docentis Lo-
thárd.)

Az egerághi anyaegyházhoz tartozó lothárdi fiókközségben megürült tanító-állomásra f. é. szeptember 20-ig pályázat nyittatik. A pályázók felszerelt folyamodványait a ker. tanfelügyelő és espereshez küldjék Német-Bólyba.

Ezen állomástól, az 1877. nov. 11-én 2206. sz. alatt megalapított, és egyházhatóságilag helyben hagyott szerződés szerint, következő jövedelem van egybekapcsolva.

1. 19. 384 hkl. buza á 7 frt.	145 fl. 69 kr.
2. ugyan annyi rozs „ 5 „	76 „ 93 „
3. 19 hkl. bor „ 4 „	41 „ 27 „
4. Minden házas pártól 25 kr.	31 „ —
5. Vasárnapi oktatásért	21 „ —
6. Földek és rét utáni jövedelem	45 „ —
7. 10. 231 méter tűzi fa	25 „ 58 „
összesen 386 frt 47 kr.	

Minden temetésért 12 kr. a földeket és rétet mivel a nép, megjegyeztetik, hogy a tanító köteles a néppel minden vasárnap templomba menni és a kántori teendőket végezni.

1299

1881

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Tevel.)

A teveli egyik altanítói állomás üresedésbe jövéen, arra ezennel pályázat nyittatik f. év aug. hó 15-ig.

Ezen állással összekötött jövedelem: a) 259 frt o. é; — b) egy öl fa; — és lakásul egy szoba. A tannyelv német. A tanképesítéssel bíró folyamodók folyamodványait a plébános és iskolaszéki elnökhöz küldjék Tevel-re. Tolna m. u. p. helyben.

1300

1881

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Csikó.)

Az ujonnan szervezett csikói altanítói állomásra f. é. augusztus 23-ig pályázat hirdettetik. A pályázók folyamodványait a tanképességi bizonyítvánnyal a helybeli plébános és iskolaszéki elnökhöz küldjék. (U. p. Bonyhád.)

A kinevezendő altanító javadalmazása czéljából tartozik a község évnegyedes részletekben 150 frtot fizetni; továbbá a kántortanítónak az altanító szobája és osztálya fűtésére 4 öl fát kiszolgáltatni.

Élelmezést és ellátást az altanító a kántortanítótól kap.

Datum in Nádasd, die 16-a Julii 1881.

Ferdinandus, m. p.

Episcopus.

X.

1363

1881

Venerabilibus Fratribus Patriarchis Primatibus Archiepiscopis Et Episcopis
Universis Catholici Orbis Gratiam Et Communionem Cum Apostolica Sede Habentibus
Leo PP. XIII. Venerabiles Fratres Salutem Et Apostolicam Benedictionem.

Encyclica PP.
Leonis XIII.
de civili po-
testate.

Diuturnum illud teterrimumque bellum, adversus divinam Ecclesiae auctoritatem susceptum, illuc, quo proclive erat, evasit; videlicet in commune periculum societatis humanae, ac nominatim civilis principatus, in quo salus publica maxime nititur. — Quod hac potissimum aetate nostra factum esse apparet. Cupiditates enim populares quamlibet imperii vim audacius hodie recusant, quam antea: et tanta est passim licentia, tam crebrae seditiones ac turbae, ut iis qui res publicas gerunt non solum denegata saepe obtemperatio, sed ne satis quidem tutum incolumitatis praesidium relictum esse videatur. Diu quidem data est opera, ut illi in contemptum atque odium venirent multitudini, conceptaeque flammis invidiae iam erumpentibus, satis exiguo intervallo summorum principum vita pluries est aut occultis insidiis aut apertis latrociniis ad internecionem expetita. Cohorruit tota nuper Europa ad potentissimi Imperatoris infandam necem: attonitisque adhuc prae sceleris magnitudine animis, non verentur perditii homines in ceteros Europae principes minas terroresque vulgo iactare.

Haec, quae sunt ante oculos, communium rerum discrimina, gravi Nos sollicitudine afficiunt, cum securitatem principum et tranquillitatem imperiorum una cum populorum salute propemodum in singulas horas periclitantem intueamur. — Atqui tamen religionis christianae divina virtus stabilitatis atque ordinis egregia firmamenta reipublicae peperit, simul ac in mores et instituta civitatum penetravit. Cuius virtutis non exiguus neque postremus fructus est aequa et sapiens in principibus et populis temperatio iurium atque officiorum. Nam in Christi Domini praeceptis atque exemplis mira vis est ad continendos tam qui parent, quam qui imperant in officio, tuendamque inter ipsos eam, quae maxime secundum naturam

est, conspiracyem et quasi concentum voluntatum, unde gignitur tranquillus atque omni perturbatione carens rerum publicarum cursus. — Quapropter cum regendae Ecclesiae catholicae, doctrinarum Christi custodi et interpreti, Dei beneficio praepositi simus, auctoritatis Nostrae esse iudicamus, Venerabiles Fratres, publice commemorare quid a quoquam in hoc genere officii catholica veritas exigit; unde illud etiam emerget, qua via et qua ratione sit in tam formidoloso rerum statu saluti publicae consulendum.

Etsi homo arrogantia quadam et contumacia incitatus frenos imperii depellere saepe contendit, numquam tamen assequi potuit ut nemini pareret. Praeesse aliquos in omni consociatione hominum et communitate cogit ipsa necessitas; ne principio vel capite, a quo regatur, destituta societas dilabatur et finem consequi prohibeatur, cuius gratia nata et constituta est. — Verum si fieri non potuit, ut e mediis civitatibus politica potestas tolleretur, certe libuit omnes artes adhibere ad vim eius elevandam, maiestatemque minuendam: idque maxime saeculo XVI, cum infesta opinionum novitas complures infatuavit. Post illud tempus non solum ministrari sibi libertatem largius, quam par esset, multitudo contendit; sed etiam originem constitutionemque civilis hominum societatis visum est pro arbitrio confingere. Immo recentiores perplures, eorum vestigiis ingredientiés qui sibi superiore saeculo philosophorum nomen inscripserunt, omnem iniquunt potestatem a populo esse; quare qui eam in civitate gerunt, ab iis non uti suam geri, sed ut a populo sibi mandatam, et hac quidem lege, ut populi ipsius voluntate, a quo mandata est, revocari possit. Ab his vero dissentiunt catholici homines, qui ius imperandi a Deo repetunt, velut a naturali necessarioque principio.

Interest autem attendere hoc loco, eos, qui reipublicae praefuturi sint, posse in quibusdam causis voluntate iudicioque deligi multitudinis, non adversante neque repugnante doctrina catholica. Quo sane delectu designatur princeps, non conferuntur iura principatus: neque mandatur imperium, sed statuitur a quo sit gerendum. — Neque hic quaeritur de rerum publicarum modis: nihil enim est, cur non Ecclesiae probetur aut unius aut plurium principatus, si modo iustus sit, et in communem utilitatem intentus. Quamobrem salva iustitia, non prohibentur populi illud sibi genus comparare reipublicae, quod aut ipsorum ingenio, aut maiorum institutis moribusque magis apte conveniat.

Ceterum ad politicum imperium quod attinet, illud a Deo proficisci recte docet Ecclesia; id enim ipsa reperit sacris Litteris et monumentis christianae vetustatis aperte testatum; neque praeterea ulla potest doctrina cogitari, quae sit magis aut rationi conveniens, aut principum et populorum saluti consentanea.

Revera humani potentatus in Deo esse fontem, libri Veteris Testamenti pluribus locis praeclare confirmant. *Per me reges regnant, . . . per me principes imperant, et potentes decernunt iustitiam*¹.) Atque alibi: *Praebete aures vos qui conti-*

¹ Prov. VIII, 15—16.

netis nationes, . . . quoniam data est a Deo potestas vobis, et virtus ab Altissimo¹. Quod libro Ecclesiastici idem continetur: In unamquamque gentem Deus praeposuit rectorem². — Ista tamen, quae Deo auctore didicerant, paullatim homines ab ethnica superstitione dedocti sunt: quae sicut veras rerum species et notiones complures, ita etiam principatus germanam formam pulchritudinemque corrumpit. Postmodo, ubi Evangelium christianum affulsit, veritati vanitas cessit, rursumque illud dilucere coepit, unde omnis auctoritas manat, nobilissimum divinumque principium. — Prae se ferenti atque ostendenti Praesidi romano absolvendi condemnandi potestatem, Christus Dominus non haberes, respondit, potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper.³ Quem locum s. Augustinus explanans, Discamus, inquit, quod dixit, quod et per Apostolum docuit, quia non est potestas nisi a Deo.⁴ Doctrinae enim praeceptisque Iesu Christi Apostolorum incorrupta vox resonavit tamquam imago. Ad Romanos, principum ethnicorum imperio subiectos, Pauli est excelsa et plena gravitatis sententia: Non est potestas nisi a Deo; ex quo tamquam ex causa illud concludit: Princeps Dei minister est.⁵

Ecclesiae Patres hanc ipsam, ad quam fuerant instituti, doctrinam profiteri ac propagare diligenter studuerunt. Non tribuamus, s. Augustinus ait, dandi regni et imperii potestatem, nisi vero Deo.⁶ In eandem sententiam s. Ioannes Chrysostomus, Quod principatus sint, inquit, et quod alii imperent, alii subiecti sint, neque omnia casu et temere ferantur . . . divinae esse sapientiae dico.⁷ Id ipsum s. Gregorius Magnus testatus est inquit: Potestatem Imperatoribus ac regibus caelitus datam fatemur.⁸ Immo sancti Doctores eadem praecepta etiam naturali rationis lumine illustranda susceperunt, ut vel iis, qui rationem solam ducem sequuntur, omnino videri recta et vera debeant. — Et sane homines in civili societate vivere natura iubet, seu verius auctor naturae Deus: quod perspicue demonstrant et maxima societatis conciliatrix loquendi facultas et innatae appetitiones animi perplures, et res necessariae multae ac magni momenti, quas solitarii assequi homines non possunt, iuncti et consociati cum alteris assequuntur. Nunc vero, neque existere neque intelligi societas potest, in qua non aliquis temperet singulorum voluntates ut velut unum fiat ex pluribus, easque ad commune bonum recte atque ordine impellat: voluit igitur Deus ut in civili societate essent, qui multitudini imperarent. — Atque illud etiam magnopere valet, quod ii, quorum auctoritate respublica administratur, debent cives ita posse cogere ad parendum, ut his plane peccatum sit non parere. Nemo autem hominum habet in se aut ex se, unde possit huiusmodi imperii vinculis liberam ceterorum voluntatem constringere. Unice rerum omnium procreatori et legislatori

¹ Sap. VI. 3. 4.

² Eccl. XVII. 14.

³ Ioan. XIX. 11.

⁴ Tract. CXVI. in Ioan. n. 5.

⁵ Ad Rom. XIII. 1. 4.

⁶ De Civ. Dei, lib. V. cap. 21.

⁷ In epist. ad Rom. homil. XXIII. n. 1.

⁸ Epist. lib. II. epist. 61.

Deo ea potestas est: quam qui exercent, tamquam a Deo secum communicatam exerceant necesse est. *Unus est legislator et iudex, qui potest perdere et liberare.*¹ Quod perspicitur idem in omni genere potestatis. Eam, quae in sacerdotibus est, proficisci a Deo tam est cognitum, ut ii apud omnes populos ministri et habeantur et appellentur Dei. Similiter potestas patrumfamilias expressam retinet quamdam effigiem ac formam auctoritatis, quae est in Deo, *a quo omnis paternitas in caelis et et in terra nominatur.*² Isto autem modo diversa genera potestatis miras inter se habent similitudines, cum quidquid uspiam est imperii et auctoritatis, ejus ab uno eodemque mundi opifice et domino, qui Deus est, origo ducatur.

Qui civilem societatem a libero hominum consensu natam volunt, ipsius imperii ortum ex eodem fonte petentes, de iure suo inquirunt aliquid unumquemque cessisse, et voluntate singulos in eius se contulisse potestatem, ad quem summa illorum iurium pervenisset. Sed magnus est error non videre, id quod manifestum est, homines, cum non sint solivagum genus, citra liberam ipsorum voluntatem ad naturalem communitatem esse natos: ac praeterea pactum, quod praedicant, est aperte commentitium et fictum, neque ad impertiendum valet politicae potestati tantum virium, dignitatis, firmitudinis, quantum tutela reipublicae et communes civium utilitates requirunt. Ea autem decora et praesidia universa tunc solum est habiturus principatus si a Deo augusto sanctissimoque fonte manare intelligatur.

Qua sententia non modo verior, sed ne utilior quidem reperiri ulla potest. Etenim potestas rectorum civitatis, si quaedam est divinae potestatis communicatio, ob hanc ipsam causam continuo adipiscitur dignitatem humana maiorem: non illam quidem impiam et perabsurdam, imperatoribus ethnicis divinos honores affectantibus aliquando expetitam, sed veram et solidam, eamque dono quodam acceptam beneficioque divino. Ex quo subesse cives et dicto audientes esse principibus, uti Deo, oportebit non tam poenarum formidine, quam verecundia maiestatis, neque assentionis causa, sed conscientia officii. Qua restabit in suo gradu longe firmitus collocatum imperium. Etenim istius vim officii sentientes cives, fugiunt necesse est improbitatem et contumaciam, quia sibi persuasum esse debet, qui politicae potestati resistunt, hos divinae voluntati resistere: qui honorem recusant principibus, ipsi Deo recusare.

Ad hanc disciplinam Paulus Apostolus Romanos nominatim erudiit; ad quos de adhibenda summis principibus reverentia scripsit tanta cum auctoritate et pondere, ut nihil gravius praecipi posse videatur. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. . . . Ideo necessitate subditi estote non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.*³ Et consentiens est principis Apostolorum Petri in eodem genere praeclara sententia: *Subiecti estote omni humanae creaturae propter*

¹ Iacob. IV. 12.

² Ad Ephes. III. 15.

³ Ad Rom. XIII. 1, 2, 5.

*Deum, sive regi quasi praecellenti, sive ducibus tamquam a Deo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, quia sic est voluntas Dei.*¹

Una illa hominibus causa est non parendi, si quid ab iis postuletur quod cum naturali aut divino iure aperte repugnet: omnia enim, in quibus naturae lex vel Dei voluntas violatur, aequè nefas est imperare et facere. Si cui igitur usuveniat, ut alterutrum malle cogatur, scilicet aut Dei aut principum iussa negligere, Iesu Christo parendum est reddere iubenti *quae sunt Caesaris Caesari, quae sunt Dei Deo*,² atque ad exemplum Apostolorum animose respondendum: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus*.³ Neque tamen est, cur abiecisce obedientiam, qui ita se gerant, arguantur; etenim si principum voluntas cum Dei pugnat voluntate et legibus, ipsi potestatis suae modum excedunt, iustitiamque pervertunt: neque eorum tunc valere potest auctoritas, quae, ubi iustitia non est, nulla est.

Ut autem iustitia retineatur in imperio, illud magnopere interest, eos qui civitates administrant intelligere, non privati cuiusquam commodo politicam potestatem esse natam; procuracionemque reipublicae ad utilitatem eorum qui commissi sunt, non ad eorum quibus commissa est, geri oportere. Principes a Deo optimo maximo, unde sibi auctoritas data, exempla sumant: eiusque imaginem sibi in administranda republica proponentes, populo praesint cum aequitate et fide, et ad eam, quae necessaria est, severitatem paternam caritatem adhibeant. Huius rei causa sacrarum Litterarum oraculis monentur, sibi metipsis Regi regum et Domino dominantium aliquando rationem esse reddendam: si officium deseruerint, fieri non posse ut Dei severitatem ulla ratione effugiant. *Altissimos interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabitur. Quoniam cum essetis ministri regni illius, non recte iudicastis, . . . horrende et cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum his qui praesunt fiet . . . Non enim subtrahet personam cuiusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiusquam, quoniam pusillum et magnum ipse fecit, et aequaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio.*⁴

Quibus praeceptis rempublicam tuentibus, omnis seditionum vel causa vel libido tollitur: in tuto futura sunt honos et securitas principum, quies et salus civitatum. Dignitati quoque civium optime consulitur: quibus in obedientia ipsa concessum est decus illud retinere, quod est hominis excellentiae consentaneum. Intellegunt enim, Dei iudicio non esse servum neque liberum; unum esse Dominum omnium, divitem *in omnes qui invocant illum*⁵ se autem idcirco subesse et obtemperare principibus, quod imaginem quodammodo referant Dei *cui servire regnare est*.

Hoc vero semper egit Ecclesia, ut christiana ista civilis potestatis forma non mentibus solum inhaeresceret, sed etiam publica populorum vita moribusque

¹ 1 Petr. II, 13—15.

² Matth. XXII, 21.

³ Actor. V, 29.

⁴ S. p. VI, 4, 5, 6, 8.

⁵ Ad Rom. X, 12.

exprimeretur. Quamdiu ad gubernacula reipublicae imperatores ethnici sederunt, qui assurgere ad eam imperii formam, quam adumbravimus, superstitione prohibebantur, instillare illam studuit mentibus populorum, qui simul ac christiana instituta susceperent, ad haec ipsa exigere vitam suam velle debebant. Itaque pastores animarum, exempla Pauli Apostoli renovantes, cura et diligentia summa populis praecipere consueverunt, *principibus et potestatibus subditos esse, dicto obedire*:¹ item orare Deum pro cunctis hominibus, sed nominatim *pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt: hoc enim acceptum est coram Salvatore nostro Deo*.² Atque ad hanc rem omnino praeclara documenta christiani veteres reliquerunt: qui cum ab imperatoribus ethnicis iniustissime et crudelissime vexarentur, nunquam tamen praetermiserunt gerere se obedienter et submisce, plane ut illi crudelitate, isti obsequio certare viderentur. Tanta autem modestia, tam certa parendi voluntas plus erat cognita, quam ut obscurari per calumniam malitiamque inimicorum posset. Quamobrem qui pro christiano nomine essent apud imperatores publice causam dicturi, ii hoc potissimum argumento iniquum esse convincebant in christianos animadvertere legibus, quod in oculis omnium convenienter legibus in exemplum viverent. Marcum Aurelium Antoninum et Lucium Aurelium Commodum filium eius sic Athenagoras confidenter alloquebatur: *Sinitis nos, qui nihil mali patramus, immo omnium . . . piissime iustissimeque cum erga Deum, tum erga imperium vestrum nos gerimus, exagitari, rapi, fugari*.³ Pari modo Tertullianus laudi christianis aperte dabat, quod amici essent Imperio optimi et certissimi ex omnibus: *Christianus nullius est hostis, nedum Imperatoris, quem sciens a Deo suo constitui, necesse est ut ipsum diligat et revereatur et honoret et saluum velit cum toto romano imperio*.⁴ Neque dubitabat affirmare, in imperii finibus tanto magis numerum minui inimicorum consuevisse, quanto cresceret christianorum. *Nunc pauciores hostes habetis prae multitudine christianorum, pene omnium civitatum pene omnes cives christianos habendo*.⁵ Praeclarum est quoque de eadem re testimonium in *Epistola ad Diognetum*, quae confirmat, solitos eo tempore christianos fuisse non solum inservire legibus, sed in omni officio plus etiam ac perfectius sua sponte facere quam cogerentur facere legibus. *Christiani obsequuntur legibus, quae sancitae sunt, et suae vitae genere leges superant*.

Alia sane tum causa erat, cum a fide christiana, aut quoquo modo ab officio deficere Imperatorum edictis ac Praetorum minis iuberentur: quibus temporibus profecto displicere hominibus quam Deo maluerunt. Sed in iis ipsis rerum adiunctis tantum aberat ut quicquam seditiose facerent maiestatemve imperatoriam contemnerent, ut hoc unum sibi sumerent, sese profiteri, et christianos esse et nolle mutare fidem ullo modo. Ceterum nihil de resistendo cogitabant; sed placide atque hilare sic ibant ad tortoris equuleum, ut magnitudini animi cruciatuum magnitudo concederet. — Neque absimili ratione per eadem tempora christianorum vis insti-

¹ Ad Tit., III, 1.

² I. Timoth. II. 1—3.

³ Legat. pro Christianis.

⁴ Apolog. n. 35.

⁵ Apolog. n. 37.

tutorum spectata est in militia. Erat enim militis christiani summam fortitudinem cum summo studio coniungere disciplinae militaris: animique excelsitatem immobili erga principem fide cumulare. Quod si aliquid rogaretur quod non esset honestum uti Dei iura violare, aut in insontes Christi discipulos ferrum convertere, tunc quidem imperata facere recusabat, ita tamen ut discedere ab armis atque emori pro, religione mallet. quam per seditionem et turbas auctoritati publicae repugnare.

Postea vero quam respublicae principes christianos habuerunt, multo magis Ecclesia testificari ac praedicare institit, quantum in auctoritate imperantium inesset sanctitatis: ex quo futurum erat, ut populis cum de principatu cogitarent, sacrae cuiusdam maiestatis species occurreret, quae ad maiorem principum cum verecundiam tum amorem impelleret. Atque huius rei causa, sapienter providit, ut reges sacrorum solemnibus initiarentur, quod erat in Testamento Veteri Dei auctoritate constitutum. — Quo autem tempore civilis hominum societas, tamquam e ruinis excitata imperii romani, in spem christianae magnitudinis revixit, Pontifices Romani, instituto *imperio sacro*, politicam potestatem singulari ratione consecraverunt. Maxima quidem ea fuit nobilitatis ad principatum accessio: neque dubitandum quin magnopere illud institutum et religiosae et civili societati semper finisset profuturum, si quod Ecclesia spectabat, idem principes et populi semper spectavissent. — Et sane quietae res et satis prosperae permanserunt quamdiu inter utramque potestatem concors amicitia permansit. Si quid tumultuando peccarent populi, praesto erat conciliatrix tranquillitatis Ecclesia, quae singulos ad officium vocaret, vehementioresque cupiditates partim lenitate, partim auctoritate compesceret. Similiter si quid in gubernando peccarent principes, tum ipsa ad principes adire, et populorum iura, necessitates, recta desideria commemorando, aequitatem, clementiam, benignitatem suadere. Qua ratione pluries est impetratum, ut tumultuum et bellorum civilium pericula prohiberentur.

Contra inventae a recentioribus de potestate politica doctrinae magnas iam acerbitates hominibus attulerunt, metuendumque ne extrema malorum afferant in posterum. Etenim ius imperandi nolle ad Deum referre auctorem, nihil est aliud quam politicae potestatis et pulcherrimum splendorem velle deletum et nervos incisos. Quod autem iniquum ex arbitrio illam pendere multitudinis, primum opinione falluntur; deinde nimium levi ac flexibili fundamento statuunt principatum. His enim opinionibus quasi stimulis incitatae populares cupiditates sese efferent insolentius, magnaque cum perniciie reipublicae ad coecos motus, ad apertas seditiones proclivi cursu et facile delabentur. Revera illam, quam *Reformationem* vocant, cuius adiutores et duces sacram civilemque potestatem novis doctrinis funditus oppugnaverunt, repentini tumultus et audacissimae rebelliones praesertim in Germania consecutae sunt: idque tanta cum domestici deflagratione belli et caede, ut nullus pene locus expers barbarum et crucris videretur. — Ex illa haeresi ortum duxit saeculo superiore falsi nominis philosophia, et ius quod appellant *nocum*, et imperium popolare, et modum nesciens licentia, quam plurimi solam libertatem putant. Ex his ad finitimas pestes ventum est, scilicet ad *Communismum*, ad *Socialismum*, ad *Nihilismum*,

civilis hominum societatis teterrima portenta ac pene funera. Atqui tamen tantorum malorum vim nimis multi dilatare conantur, ac per speciem iuvandae multitudinis non exigua iam miseriarum incendia excitaverunt. Quae hic modo recordamur, ea nec ignota sunt nec valde longinqua.

Hoc vero est etiam gravius, quod non habent principes in tantis periculis remedia ad restituendam publicam disciplinam pacandosque animos satis idonea. Instruunt se auctoritate legum, eosque, qui rempublicam commovent, severitate poenarum coercendos putant. Recte quidem: sed tamen serio considerandum est, vim nullam poenarum futuram tantam, quae conservare respublicas sola possit. Metus enim, ut praeclare docet sanctus Thomas, *est debile fundamentum; nam qui timore subduntur, si occurrat occasio qua possint impunitatem sperare, contra praesidentes insurgunt eo ardentius, quo magis contra voluntatem ex solo timore cohibebantur*. Ac praeterea ex nimio timore plerique in desperationem incidunt: *desperatio autem audacter ad quaelibet attentanda praecipitat*.¹ Quae quam vera sint, satis experiendo perspeximus. Itaque obediendi altiore et efficaciori causam adhibere necesse est, atque omnino statuere, nec legum esse posse fructuosam severitatem, nisi homines impellantur officio, salutarique metu Dei permoveantur. Id autem impetrare ab iis maxime religio potest, quae sua vi in animos influit, ipsasque hominum flectit voluntates, ut eis, a quibus ipsi reguntur, non obsequio solum, sed etiam benevolentia et caritate adhaerescant, quae est in omni hominum coetu optima custos incolumitatis.

Quamobrem egregie Pontifices Romani communi utilitati servisse iudicandi sunt, quod *Novatorum* frangendos semper curaverunt tumidos inquietosque spiritus, ac per saepe monuerunt, quantum ii sint civili etiam societati periculosi. Ad hanc rem digna, quae commemoretur, Clementis VII. sententia est ad Ferdinandum Bohemiae et Hungariae regem: *In hac fidei causa tua etiam et ceterorum principum dignitas et utilitas inclusa est, cum non possit illa convelli quin vestrarum etiam rerum labe- factationem secum trahat; quod clarissime in locis istis aliquot perspectum sit*. — Atque in eodem genere summa providentia et fortitudo enituit Decessorum Nostrorum, praesertim autem Clementis XII, Benedicti XIV. Leonis XII. qui cum consequentibus temporibus pravarum doctrinarum pestis latius serperet, *sectarumque* audacia invalesceret, oppositu auctoritatis suae aditum illis intercludere conati sunt. — Nos ipsi pluries denunciavimus quam gravia pericula impendeant, simulque indicavimus, quae sit eorum propulsandorum ratio optima. Principibus ceterisque rerum publicarum moderatoribus praesidium religionis obtulimus, populosque hortati sumus, ut summorum bonorum copia, quam Ecclesia suppeditat, maxime uterentur. Id nunc agimus, ut ipsum illud praesidium, quo nihil est validius, sibi rursus oblatum principes intelligant: eosque vehementer in Domino hortamur, ut religionem tueantur, et, quod interest etiam reipublicae, ea Ecclesiam libertate frui posse sinant, qua sine iniuria et communi perniciem privari non potest. Profecto Ecclesia Christi neque principibus potest esse suspecta, neque populis invisae. Principes quidem ipsa monet

¹ De Regim. Princip. l. I. cap. 10.

sequi iustitiam, nullaue in re ab officio declinare: at simul eorum roborat multisque rationibus adiuvat auctoritatem. Quae in genere rerum civilium versantur, ea in potestate supremoque imperio eorum esse agnoscit et declarat: in iis quorum iudicium, diversam licet ob causam, ad sacram civilemque pertinet potestatem, vult existere inter utramque concordiam, cuius beneficio funestae utrique contentiones devitantur. Ad populos quod spectat, est Ecclesia saluti cunctorum hominum nata, eosque semper dilexit uti parens. Ea quippe est, quae caritate praeunte mansuetudinem animis impertiit, humanitatem moribus, aequitatem legibus: atque honestae libertati nuspiam inimica tyrannicum dominatum semper detestari consuevit. Hanc, quae insita in Ecclesia est, bene merendi consuetudinem paucis praeclare expressit sanctus Augustinus: *Docet (Ecclesia) reges prospicere populis, omnes populos se subdere regibus: ostendens quemadmodum et non omnibus omnia, et omnibus caritas, et nulli debetur iniuria.*¹

His de causis opera vestra, Venerabiles Fratres, valde utilis ac plane salutaris futura est, si industriam atque opes omnes, quae Dei munere in vestra sunt potestate, ad deprecanda societatis humanae vel pericula vel incommoda Nobiscum contuleritis. Curate ac providete, ut quae de imperio deque obediendi officio ab Ecclesia catholica praecipuntur, ea homines et plane perspecta habeant, et ad vitam agendam diligenter utantur. Vobis auctoribus et magistris, saepe populi moneantur fugere vetitas sectas, a coniurationibus abhorrrere, nihil seditiose agere: iidemque intelligant, qui Dei causa parent imperantibus, eorum esse *rationabile obsequium*, generosam obedientiam. Quoniam vero Deus est, *qui dat salutem regibus*,² et concedit populis *conquiescere in pulchritudine pacis et in tabernaculis fiduciae et in requie opulenta*.³ Ipsum necesse est orare atque obsecrare, ut omnium mentes ad honestatem veritatemque flectat, iras compescat, optatam diu pacem tranquillitatemque orbi terrarum restituat.

Quo autem spes firmior sit impetrandi, deprecatores defensoreque salutis adhibeamus, Mariam Virginem magnam Dei parentem, auxilium christianorum, tutelam generis humani: S. Iosephum castissimum sponsum eius, cuius patrocinio plurimum universa Ecclesia confidit: Petrum et Paulum Principes Apostolorum, custodes et vindices nominis christiani.

Interea divinorum munerum auspiciem Vobis omnibus Venerabiles Fratres, Clero et populo fidei vestrae commisso Apostolicam Benedictionem peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXIX Iunii A. MDCCCLXXXI, Pontificatus Nostri Anno Quarto. LEO PP. XIII.

¹ De morib. Eccl. lib. I. cap. 80.

² Psal. CXLIII, 11.

³ Isai. XXXII. 18.

- 1319
1881
(Ignatius Kanyó mortuus.) Die 10-a Julii currentis anni pie in Domino obiit *Ignatius Kanyó* parochus Püspök-Szent-Lászlóensis, natus a. 1843. ordinatus a. 1865, parochus ab. a. 1872.
- 1349
1881
(Adolphus Weber mortuus.) Die 16-a Julii mortuus est in Gyrgatho regnicolari Buda-Pestano *Adolphus Weber*, natus a. 1840. ordinatus a. 1863. ab anno 1866. parochus in Lengyel.
- 1470
1881
(Mori Josephi Molnár.) Die 21-ma Julii c. a. viam carnis universae ingressus est *Josephus Molnár* natus a. 1825. ordinatus a. 1848. ab a. 1856. Professorem penes gymnasium Quinque-Ecclesiense, ab a. 1864. Parochum in Grábócz, ab a. 1870. in Bükösd egít.
Quorum animas piis suffragiis sacerdotum dioecésanorum hisce commendo.
- 1352
1881
(Franciscus Feichtinger obtinuit duplicatum testimonii.) Vallás és közoktatásügyi mkir. Ministertől. 15766. Feichtinger Ferencz gámfarni tanító részére 1869. évi julius 24-én ¹⁶⁸/₈ sz. a. a soproni kir. kath. tanítóképezdében kiállított elemi képesítési oklevél állítólag elveszvé, ezennel semmisnek nyilvánítatván, helyette nevezett részére f. é. május 25-én 62. sz. a. annak jogérvényes másodlata kiadatott.
Erről van szerencsém a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot a szokásos köröztetés szíves eszközzése végett tisztelettel értesíteni. Budapesten, 1881. évi junius hó 19-én. A miniszter meghagyásából: Buzogány Áron s. k. ministeri titkár.
- 1353
1881
(Concoursus pro statione docentis in Horvát-Hertelend.) Az ibafai plébaniához tartozó Horvát-Hertelend fiók-községben a r. kath. tanítói állomásra f. é. augusztus 28-ára pályázat hirdettetik. — Jövedelem: 1-ór Tandij 25 frt, lélekpénz 12 frt, az ismétlő iskolások tanításáért 23 frt, körülbelül 5 frt stola. — 2-ór Szabad lakás és kert, öt hold szántóföld, melyből egy holdat a község szánt. — 3-ór 8 mérő buza, 10 mérő rozs és 10 mérő kukoricza. — 4-er 2 akó bor és 4 öl tűzifa. — Csak oly tanképesített okleveles tanítók pályázhatnak, kik a német és magyar nyelvet tökéletesen birják. A kérvények a ker. tanfelügyelő és espereshez intézendők Mosgóra, posta Szigetvár.
- 1354
1881
(Concoursus pro statione docentis in Keskend.) A laskafalvi anyaegyházhoz tartozó Keskend fiók-községben a kántortanítói állomás üresedésbe jövé, arra f. é. szeptember 27-ig pályázat nyittatik.
Ezen állomás évi jövedelme következő: 1. Tisztességes lakás a megfelelő melléképületekkel és 700 □ ölnyi házikerttel. 2. Minden pártól egy nyolczada buza,

részben tiszta, részben kevert, van 110 pár, tehát $27\frac{1}{2}$ pozs. mérő. 3. Ugyan annyi szemes kukoricza. 4. Minden iskolás gyermektől 8 kr., van 62, tehát 4 frt 96 kr. 5. Vasárnapi oktatásért 21 frt. 6. 8 régi öl tölgyfa, ezen felül iskolafűtésre 2 öl. 7. 1000 □ öllel számítva 4 hold szántóföld és 300 □ öl rét — a miveltetési költség a tanító terhére esik. 8. A bellyei uradalomtól 8 pozs. m. kétszeres és 4 frt 20 kr. o. é. pénzben. 9. Ostyasütésért 80 kr. Stola körülbelül 4 frt. — Tanítási nyelv német és magyar — a megválasztandó kötelezi magát a hivatalos magyar iratokat az előljároságnak megmagyarázni. Végre a pályázóknak értésükre adatik, hogy a megválasztandónak fizetése csak 1882-ik év kezdetétől járand. A szükséges malom-fuvarokat a község teljesíti.

A folyamodványok Laskafalura küldendők az esperesi hivatalhoz. Pósta helyben.

1355

1881

A diósberényi másodtanítói állomásra f. é. augusztus 17-ig pályázat hirdettetik. A pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat a ker. esperes és tanfelügyelőhez küldjék Hőgyészre.

(Concursus)
pro statione
II. docentia in
Diós-Berény.)

Ez állomással jár: 1. Egy szobából álló szabad lakás, fűtés és tisztogatással. 2. A főtanító asztalánál teljes élelmezés. 3. A községtől évi 100 frt, a főtanítótól pedig évi 50 frt.

Megkivántatik a pályázóktól: 1. Hogy képezdét végzett s nőtlenek legyenek. 2. Hogy a magyar és német nyelvet tökéletesen birják, ugyasintén az orgonálás, éneklés s más kántori teendőkben kellő jártassággal birjanak, hogy az egyházi teendőkben és a temetéseknél kötelességszerűen segédkezhessenek.

1360

1881

A kakasdi altanítói állomásra, melylyel évnegyedenként esedékes 300 frt évi fizetés és egy tisztességes szobából álló lakás van évi jövedelemkép összekötve, f. évi augusztus hó 15-éig pályázat hirdettetik. Tannyelv német-magyar. Az állomást elnyerő köteles az egyik ismétlő iskolát is kezelni, valamint az ifjuság fölött a templomi felügyeletet gyakorolni. A folyamodványok fenn kitett határnápig Kakasdra — u. p. Bonyhád — az iskolaszéki elnökséghez intézendők.

(Concursus)
pro statione
subdocentia in
Kakasdi.)

Josephus Brem coop. missus est e Berkesd ad Pécsvárad.

(Personalis)

Stephanus Krisztanics e Pécsvárad ad Berkesd.

Carolus Pintér e Zomba ad Kajdacs.

Michael Lauš ex Olasz ad Villány.

P. Polycarpus Schnobal Ord. S. Franc. e Villány ad Olasz.

Martinus Vogl e Báttaszék ad Babarecz.

Ignatius Glatt e Babarecz ad Báttaszék.

Adalbertus Schmidt neomysta ad Apar.

Desiderius Radó neom. ad Kéménd.

Aloysius Zvonicek neom. ad Zomba.

P. Andreas Vuić Ord. S. Franc. Coop. Kéméndensis nominatus est
Adttor in Püspök-Szent-László.

Emericus Szabó coop. Bükösdensis nominatus est Par. ibidem.

Mauritius Wosinszky Adttor in Lengyel nominatus est Par. ibidem.

Datum in Nádasd, die 29-a Julii 1881.

Ferdinandus, m. p.

Episcopus.

XI.

1579

1881

Sanctissimi Domini Nostri Leonis Divina Providentia Papae XIII. Allocutio Habita Die IV. Augusti MDCCCLXXXI In Aedibus Vaticanis. (Allocutio SS. Pontificis Leonis XIII. die 4-a Aug. ad S. R. E. Cardinales habita.)

Venerabiles Fratres. Convocare ad Nos maturavimus amplissimum Collegium Vestrum, ut de creandis Episcopis acturi oblata opportunitate uteremur ad significandum Vobis animum Nostrum doloremque impertiendum haud multis ante diebus susceptum ob res atrociter nefarieque in Urbe actas, cum Pii IX. f. r. Decessoris Nostri cineres efferentur. De quo quidem facto inopinato et indigno dilectum Filium Nostrum Cardinalem a negotiis publicis ad Europae principes referre imperavimus, re recenti. Nihilominus allata magno Decessori Nostro iniuria et pontificia violata dignitas Nos hodierna die vocem promere omnino iubent, ut animi Nostri sensa a Nobismetipsis publice confirmentur, intelligantque catholicae gentes omni, qua possumus, ratione et memoriam viri sanctissimi vindicatam, et maiestatem Pontificis maximi per Nos esse defensam.

Pius IX. ut probe nostis, Venerabiles Fratres, corpus suum in Basilica Laurentiana extra pomerium condi iussit. Itaque cum supremam eius voluntatem hac in re perfici oporteret, monitis iis qui securitatem publicam tueri debent, constitutum fuerat, ut ex Basilica Vaticana corpus aveheretur silentio noctis, eoque tempore quod esse solet maxime quietum. Item ducendum funus esse placuit non eo apparatu qui pontificiae dignitati Ecclesiaeque institutis conveniret, sed quem praesens romanae urbis conditio sineret. Verum eius rei vulgatur repente fama Urbe tota: quare populus romanus, beneficiorum ac virtutum tanti Pontificis memor, sponte demonstrat, velle se parenti publico obsequium pietatemque supremam testificari. Quod quidem grati et amantis animi testimonium plane futurum erat populi romani gravitate et religione dignum, cum nihil aliud esset propositum quam aut funus decenter prosequi, aut, qua incederet, frequentes ac venerabundos adesse.

Ad constitutam diem horamque pompa funebris e templo Vaticano proces-

sit, ingenti multitudine ex omni civium ordine per compita perque vias circumfusa. Magnus piorum hominum numerus circa feretrum, maior pone comitabatur, incessu pacato et gravi. Ab his quidem aptas tempori preces fundentibus nec vox nec significatio ulla extitit, quae lacessere quemquam, aut turbas quoquo modo ciere posse videretur. Sed ecce vel a principio non ignota flagitiosorum manus incompositis clamoribus lugubre officium perturbare. Mox aucto numero et audacia, ingeminare terrores ac tumultus, rebus sanctissimis maledicere, spectatissimos viros sibilis conviciisque accipere: vultuque et voce et ira minaces circumvenire hostiliter lugubrem comitatum, et verberibus saxisque certatim petere. Immo, quod nulla barbaria tentavisset, ne reliquiis quidem Pontificis sanctissimi pepercerunt. Non modo enim nomen Pii IX contumeliose appellatum, sed in currum quadrigarum, quo reliquiae vehebantur, coniecti lapides, pluriesque inclamatum, proiiciendos inhumatos cineres. Continuatumque longo viarum tractu, duarum horarum spatio, turpe spectaculum. Quod si non ad extrema ventum est, moderationi eorum tribuatur, qui quamvis omni vi petulantiaque lacessiti iniurias patienter ferre maluerunt, quam ullo modo sinere ut inter illud pietatis officium funestiora contingerent.

Haec facta nota omnibus et publicis confirmata monumentis dissimulare aut denegare ii, quorum interest, nequicquam conantur: eadem, quocumque fama nuntiavit, non modo catholicarum gentium animos moerore compleverunt, sed liberam indignationem eunctorum hominum moverunt, apud quos valet humanitatis nomen. Undique commeant ad Nos quotidie litterae labem dedecoris et immanitatem sceleris execrantium.

Sed maximam sollicitudinem animique angorem Nobis ante alios attulit casus nefarius et gravis. Quoniam autem officio impellimur, ut maiestatem Pontificatus romani, verendamque Decessorum Nostrorum memoriam tueamur, idcirco terrorem facinus in conspectu Vestro, Venerabiles Fratres, conquerimur et deploramus, illatamque expostulamus iniuriam, cuius ad eos culpa pertinet, qui nec iura religionis nec civium libertatem adversus impiorum hominum furorem defenderunt. Atque ex hoc ipso perspiciat catholicus orbis quanta Nobis in Urbe securitas relinquatur. — Cognitum perspectumque erat, coactos Nos esse ad asperam multisque de caussis non ferendam conditionem: hanc tamen recens eventus, de quo loquimur, magis patefecit atque illustravit, simulque ostendit, si acerbis Nobis est rerum praesentium status, acerbiorum esse expectationem reliquarum. — Quod si evectos per Urbem Pii IX. cineres indignissimae perturbationes maximique tumultus consecuti sunt, quis praestare queat, non eandem improborum futuram audaciam, si Nos incedere convenienter dignitati Nostrae per Urbem spectarent? Praesertim si datam sibi causam putarent, quod Nos officium coegisset aut latas in Urbe leges non iustas damnare, aut quicquam aliud publice non iure gestum reprehendere. Quapropter magis magisque intelligitur, non alio modo Nos Romae nunc posse consistere, quam in aedibus Vaticanis captivos. Immo si quis attente certa indicia consideret, quae passim erumpunt, simulque cogitet, aperte coniuravisse sectas in

excidium catholici nominis, non sine causa affirmari potest, adversus Ecclesiam Christi et Pontificem maximum, fidemque avitam Italarum perniciosora consilia maturari.

Nos quidem ad istos ingravescentis certaminis gradus diligenter, uti debemus, attendimus: eodemque tempore quid Nobis ad defensionem maxime expediat ponderamus. Spe omni in Deo posita, dimicare summa contentione certum est pro incolumitate Ecclesiae, pro libertate Pontificis, pro iuribus et maiestate Sedis Apostolicae: in eoque certamine nec labores fugere, nec difficultates reformidare. Neque propugnaturi soli sumus, quoniam virtuti constantiaeque Vestrae, Venerabiles Fratres, plurimum in omnes partes confidimus. Ac non levi etiam vel solatio vel adiumento est voluntas et religio Romanorum, qui multis insidiis circumventi atque omnibus artibus sollicitati, tamen in obsequio Ecclesiae, in fide Pontificis maximi singulari fortitudine perseverant, nullumque locum praetermittunt demonstrandi quam alte eas virtutes insculptas animo retineant.

De Hierarchia ecclesiastica instituta in Bosnia et Erzegovina.

Interea vero, quamquam in summis iis, quas diximus, et temporum et rerum difficultatibus versemur, tamen muneris Apostolici memores, operam Nostram in re catholica vigilanter administranda collocare, quantum, licet, non praetermittimus; atque adiuvante studium Nostrum summa Dei benignitate, christianarum gentium utilitati servire pergitur. — Quam ad rem libentes commemoramus hoc loco collatas nuper in Bosniam et Erzegovinam curas. Cum enim valde cuperemus rem sacram in iis regionibus melius ordinare firmiterque stabilire, communicatis cum carissimo in Christo Filio Nostro Francisco Iosepho Austriae Imperatore et Hungariae rege apostolico consiliis, hierarchiam ecclesiasticam in iis provinciis constituendam curavimus. Huius rei causa sedem urbis Seraiensis, quae Bosniensium urbium princeps habetur, Archiepiscopali et Metropolitana dignitate auximus, ac Verhbosnensem appellari iussimus: eidemque sedes episcopales tres, nempe Banialucensem, Mandetriensem seu Dumniensem, Mercanensem et Tribuniensem Ragusini Episcopi administrationi concedit, tamquam provinciales adsignavimus et addiximus, earumque sedium Episcopos Archiepiscopi Verhbosnensis suffraganeos futuros decrevimus. — Mandavimus porro, Venerabiles Fratres, ut exemplaria Apostolicarum Litterarum, quas de ecclesiastica hierarchia in memoratis regionibus constituta in lucem edi iussimus, Vobis tradantur, ut ex iis varias rerum sacrarum in iis locis vices, et totam rei a Nobis gestae rationem intelligatis.

Hanc providentiae rationem a Nobis initam eo certe valituram confidimus, ut inter Slavorum populos, qui lucem diligunt, gloriosis eorum Apostolis et Patronis caelestibus suffragantibus, Christi religio ampliora incrementa suscipiat, ac tamquam ex fecundo semine laeta salutis seges, Dei gratia fovente, succrescat ac floreat.

Confirmatio electionis Patriarchae Ciliciensis Armeniorum.

Nunc pergratum est referre ad Vos, Venerabiles Fratres, de recenti cooptatione Patriarchae Ciliciensis Armeniorum. Etenim luctuoso illo, quod nostis, fere sublato dissidio, patriarchali se dignitate sponte abdicavit Venerabilis Frater Antonius Hassun, cui ob laborum ac virtutum merita romanae purpurae honorem deferendum censuimus. Quamobrem providimus, ut Venerabiles Fratres Episcopi Armenii in Synodum congregati novum Patriarcham eligerent seu postularent. Coortis ex inopinato difficultatibus, rem distulerunt; sed tandem synodali conventu habito in aede honori sancti Nominis Deiparae sacra, die sexta superioris mensis, Venerabilem Fratrem Stephanum Azarian, Archiepiscopum Nicosiensem *in partibus infidelium*, Patriarcham Ciliciensem, Petri X nomine appellantes, maiore suffragiorum parte renunciarunt. Idem deinde Episcopi litteris die octava superioris mensis ad Nos datis, suae observantiae testibus omnia a se in hac electione gesta Nobis significarunt; atque intelligentes Patriarchalem dignitatem omnem vim et firmitatem suam a beato Petro Apostolorum Principe accipere, qui divina ordinatione agnis et ovibus praepositus *claves regni caelorum communicandas ceteris solus accepit*¹, a Nobis, ut par erat, per preces postularunt, ut Synodalem electionem Apostolica Nostra auctoritate confirmare vellemus. Id pariter suppliciter Nos rogavit Venerabilis Frater Stephanus Azarian Patriarcha electus seu postulatus, qui epistola ad Nos missa die octava superioris mensis, una cum formula professionis fidei a se subscripta, quam ad formam ab Urbano VIII propositam coram Synodo edidit, obsequii et devotionis sensus erga hanc Apostolicam Sedem luculenter exposuit, et in eius fide et auctoritate se perpetuo futurum declaravit. Firma itaque fiducia est Nobis, Venerabiles Fratres, eundem Patriarcham electum seu postulatum, qui in varietate munerum quae gessit observantiae erga Pomanam Ecclesiam, peritiae in rebus agendis, constantiae in catholica unitate tuenda perspicua argumenta semper exhibuit, omnem operam daturum, ut in eo amplissimo gradu quem obtinet, omnibus boni Pastoris partibus tum verbo, tum exemplo, tum studio in animarum salute quaerenda, fideliter satisficiat. Hac fiducia erecti, de consilio Nostrae Congregationis Fidei Propagandae Orientalium Ecclesiarum negotiis praepositae, precibus eiusdem electi seu postulati Patriarchae et Coepiscoporum eius annuendum censuimus, et eundem Stephanum Azarian in Patriarcham Ciliciae Armeniorum Apostolica Nostra auctoritate confirmandum et canonice instituendum decrevimus.

Itaque auctoritate Omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra confirmamus et approbamus electionem seu postulationem a Venerabilibus Fratribus Episcopis Armeniis Ciliciae factam de persona praedicti Archiepiscopi Stephani Azarian, quem absolvimus a vinculo quo tenebatur Ecclesiae Nicosiensi *in partibus infidelium*, ac transferimus ad Patriarchalem Ecclesiam Ciliciae Armeniorum, praeficientes eum Patriarcham et Pastorem eidem Patriarchali Ecclesiae, prout in Decreto et Scheda consistorialibus exprimitur, contrariis quibuscumque non obstantibus. In nomine Pa†tris et Fi†lii et Spiritus†Sancti. Amen.

¹ S. Optat. Milev. l. VIII.

1554

1881

Anno currente, die 30-a Julii mortuus est *Alexander Mészáros* cooperator (Alexander Mészáros mortuus.)
Darázssensis, natus a. 1853. ordinatus a. 1880.

Pro cuius animae refrigerio quivis presbyter dioecesanus tria Sacra persolvenda habet.

1580

1881

Pro congruo notitiae statu et observantia sequens communico Exc. R. H. (In causis taxarum ob immunitatem)
Ministerii Cult. et publ. Institutum:

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 14403. szám. Nagyméltóságú Püspök ab obligatione militandi solvendarum, extractus matric. sine tymbro et gratis extradandi.)
Ur! Kérdés mertülvén fel arra nézve valljon a hadmentességi díj ügyében szükséges anyakönyvi kivonatok bélyegmentesen állítandók-e ki: az e részben illetékes intézkedésre hivatott pénzügyminiszter ur f. évi május hó 1-én 28384. sz. a. kelt s a honvédelmi minister urhoz intézett átiratában kimondotta hogy a jelzett czélra kívánt anyakönyvi kivonatok az illeték szabás 79. tételének d) pontja értelmében csakugyan bélyegmentesek.

Van szerencsém ennél fogva Nagyméltóságodat tiszteletteljesen felkérni, hogy az anyakönyvezető lelkészeket odautasítani méltóztassék, miszerint azok a hadmentességi díj ügyekben akár hivatalosan akár a felek által kívánt anyakönyvi kivonatok bélyeg s díjmentesen állítsák ki, s esetről esetre a kivonatokra azt, hogy t. i. „hadmentességi, díj-ügyben bélyegmentes“ a netalán előfordulható visszaélések megakadályozása tekintetéből felelősség terhe alatt pontosan jegyezzék fel.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapest 1881. évi Julius hó 21-én Trefort, s. k.

1581

1881

Vallás és közoktatási m. kir. ministertől 20235. szám. A sz. keresztúri (Josephus Szántó e praeparandiisregn exclusus.)
állami tanítóképezde igazgató tanácsának, Szántó József I. oszt. növendék lopási bűn ügyében hozott határozatát jóváhagyván, nevezettet az ország összes tanítóképezdeiből s egyidejűleg a tanítói pályáról is kitiltottam.

Miről a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot további intézkedés végett értesitem.

Budapest 1881. Julius hó 22-én.

A minister meghagyásából: Gönczy Pál, s. k. ministeri tanácsos.

1582

1881

A bedeghi kántortanítói állomás, üresedésbe jövén, — arra f. évi szeptember 20-ig pályázat hirdettetik. (Concursus pro statione doc. et cant. in Bedegh.)

Ezen állomás jövedelmei:

1. Ujonnán épült kényelmes lakás, minden szükséges melléképületekkel. —
2. A házhoz tartozó 4048 □ öl beltelek, — melyet a 613 □ öl kenderfölddel együtt a község évenként egyszer megszánt. — 3. $\frac{1}{2}$ telek, melynek megmivelése szintén a községet illeti. — 4. van 7 h. legelőilleték, és 123 □ öl káposztás, ezeket a mester maga miveli. — 5. Jár minden párttól kivétel nélkül $\frac{2}{8}$ buza, — vagy rozs, (a párszám 265—270.) — 6. Minden szőlőbirtokos pártól 2 iteze bor (a párszám 180.) — 7. 6 öl fa mit a község megvág és behord. — 8. minden házas-pártól 16 kr. — Stola körülbelül 40 frt. —

Tartozik a község által kinevezendő másodtanítónak élelmezést, mosást, és szolgálatot adni, — ez viszont tartozik a kántori teendőkben segédkezni, saját kötelességeinek mulasztása nélkül.

Tartozik mind a két tanító a vasárnapi iskolásokat külön — férfi és leány osztályban, — tanítani. — A szolgálati, és tanítási nyelv magyar.

A kellően felszerelt folyamodványok a ker. esperes és tanfelügyelőhez intézendők Paári-ba, u. p. Tamási.

1583

1881

(Concursus
pro
statione docen-
tis in Bolmán.)

A szt. istváni plebániához tartozó *Bolmán* fiókközségi r. k. tanítói állomás üresedésben levén, erre f. é. *szeptember 15-éig* pályázat nyittatik. A folyamodók irataikat a ker. esperes és tanfelügyelőhez, Laskafaluba küldjék.

Ez állomással a következő jövedelem jár:

Lakás: 1 szoba, konyha, kis házikert. Minden házas pártól (50) $\frac{1}{2}$ mérő kétszeres, $\frac{1}{4}$ mérő kukoricza és 50 kr., 4 öl fa melyből iskolát is fűttet. — Minden tanoncztól 30 kr. — Vasárnapi oktatásért 21 frt., stola fejében 5 frt. — Az uradalomtól kimérés alkalmával 9 hold I. osztályu föld a falu mellett; a nyelv: illyr, német, magyar.

1658

1881

(Concursus
pro statione
subdocentis in
N.-Mányok.)

A nagy-mányoki község (Tolna megye) rom. kath. népiskolájánál a segéd tanítói állomás betöltésére pályázat hirdettetik. Jövedelme 300 frt, mely negyed-évenként utólagosan a község pénztárából veendő fel és egy szobából álló lakás. Tanítási nyelv a német ugyan, de a magyar nyelv tudása is megkívántatik. *Kötelességei:* egy osztályt és az ismétlő oktatást beosztás szerint vezetni, a főtanítónak a kántori teendőkben segíteni és a tornászatot tanítani. Pályázni óhajtók folyamodványait szeptember hó 10-éig a nagy-mányoki plébánia hivatalhoz küldjék be.

1651

1881

A bogdásai anyaegyházhoz tartozó Drávakeresztur és Réhfalu községek (Concoursus
egyesített tanítói állomására folyó évi szeptember 22-ig pályázat hirdettetik. pro statione
docentis in
Drávakeresztur.)

A pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat a ker. esperes és tanfelügyelőhez küldjék Mosgóra, u. p. Szigetvár.

Az állomás jövedelme:

Drávakeresztur községből: 1) 16 hold föld, melyből 12 holdat a község vagy megmivel, vagy mívelési díj fejében páronként 50 krt. fizet; (van 100 pár.) 2) Minden pártól $\frac{1}{8}$ buza, és 13 kr; 3) 4 öl fa; minden tanoncztól 40 kr; 4) Vasárnapi oktatásért 15 frt.

Réhfalu községből: 1) Minden pártól $\frac{1}{8}$ buza és 13 kr; (van 38 pár.) 2) 4 hold földnek megmivelése vagy megváltás esetén páronként 50 kr; 3) 2 öl fa; minden tanoncztól 40 kr.

Datum Quinque-Ecclesiis die 25-a Augusti 1881.

Ferdinandus, m. p.

Episcopus.

XII.

1668

1881

VENERABILES FRATRES ET FILII DILECTISSIMI!

Quartus iam pene elapsus est annus, a quo, inscrutabili Dei consilio, nullis certe meritis meis, sed Superna Misericordia ad Sedem hanc episcopalem admotus, Vobis, Dilectissimi Fratres et Filii, mihi sedulo cooperantibus, ministerio inter vos defungor illo, ad quod Spiritus Sanctus ponit episcopos regere Ecclesiam Dei.

(Episcopus,
limina Apo-
stolorum visi-
taturus, salu-
tat Cœrum.

Atque, per id tempus, haud leve animi solatium hausi ex eo quod, paucissimis procul, tales vos experiri mihi licuerit omnes, qui pietate erga Deum, amore erga Dominum Jesum Christum, sacerdotalis vitæ integritate, animarum zelo, ministerii vestri implemento, et erga praesulem reverentia et obedientia conspicui, solerter agitis id quod Apostolus hortatur cum ait: *Obsecro Vos Fratres per misericordiam Dei ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem rationabile obsequium vestrum. Habentes donationes, secundum gratiam, quae data est nobis, differentes, sive ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, qui exhortatur in exhortando, qui praeest in sollicitudine, charitate fraternitatis invicem diligentes, honore invicem praevenientes, spiritu ferventes, Domino servientes, orationi instantes.* (Rom. 12.)

Ac hic quidem Spiritus, Deo juvante, permanebit inter Vos, si fideles fueritis servi in illa domo Dei, quae est Ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis (I. ad Tim. 3.) subjecti invicem in timore Christi et subjecti praepositis unusquisque in ordine illo, quem Dominus ipse constituit, ubi quosdam apostolos, alios pastores et doctores constituit ad consummationem Sanctorum in opus Ministerii, in aedificationem corporis Sui (Eph. 4.)

In eo enim consistit robur nostrum, per hoc aedificatio nostri et eorum quorum cura ad nos in munere nostro spectat, surgit in templum sanctum Domino, si Spiritu Christi, qui est Spiritus Ecclesiae animati: crediderimus quae docuit, fecerimus quae praecepit; fecerimus autem ut filii obedientiae, secundum eum qui vocavit nos. (I. Petr. 1.)

Eapropter obsecro Vos cum apostolo, ut porro quoque digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia, supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem Spiritus. (Eph. 4.)

Cum vero potissima ratio et virtutis Spiritus quo totum corpus Christi animatur et regitur et firmitatis in aevum duraturae, qua solidamur, in Principe sit Apostolorum, cui Dominus regni coelorum claves ac summam regendi non agnos modo verum et oves potestatem ac Magisterium falli nescium dedit: decens sane, salutare, et summopere proficuum est ita ad Eum omnem undique prorsus confluere Ecclesiam, sicut verum est, quod, dicente S. Cypriano, ab Eo Ecclesia vivens in multitudinem latius quotidie, incremento foecunditatis extendatur.

Atque hoc ut summae spiritualis utilitatis et maximi desiderii sic muneris officium pro me et pro vobis explere in animo est, dum proxime Urbem Romam petere paro; quo pie salutem limina Apostolorum; de Vestra fide et fidelitate Sanctissimum Dominum certiore reddam; ac tenore Constitutionis Sixti V. de omnimodo Ecclesiae meae statu ac conditione cum Sanctissimo Domino Nostro verba faciam.

Venerabor itaque coram breve post Meo et Vestro nomine Eius Maiestatem qui Primatum tenet Orbis Universi et Successores B. Petri principis Apostolorum, verus Vicarius Iesu Christi, totiusque Ecclesiae Caput et Omnium Pater et Magister christianorum (Conc. Florent.); Eum, Cui ut ego sic Vos omnes, quique aliquantam, pastorum in Ecclesia, tenetis partem, — veram obedientiam spopondistis et jurastis. (prof. fid.)

Venerabor coram: ut Mea Omnium Vestrum et Universorum fidelium huius Dioecesis filialia profundissimae reverentiae et adhaesionis, intemeratae fidelitatis, obedientissimae subjectionis, sensa, ad beatissimos pedes provolutus, expromam; ut rationem redditurus de ea quae in nobis est fide et spe de Vestra pietate et zelo ac bona in Christo conversatione certiore faciam; ut afflicto multimode Christianorum Patri tenerrimi amoris et compassionis affectus contester; tandemque solamen et emolumentum spirituale clementissimae benevolentiae ac locupletissimae benedictionis Gratiam efflagitem.

Interim attendite Vobis et gregi ac vigilate memoria retinentes, quae Vos agere oportet; ut stetis in eodem spiritu collaborantes fidei Evangelii: ut gratulatio Vestra abundet in Christo Iesu usque Meum adventum iterum ad Vos. (Philipp. 1.)

Et nunc commendo Vos Deo, quem pro Me orate; ut Comitibus S. Angelis Eius et tutante Beatissima Dei Genitrice, rectos faciat cursus Meos et itinera Mea in pace producat. (Prov. 4.) Valete!

Quinque-Ecclesiis die 31-a Augusti 1881.

Ferdinandus, m. p.
Episcopus.

XIII.

1783

1881

Die 8-va Septembris c. a. post diuturnam infirmitatem ad aeternitatem evocatus est *Carolus Hunyady*, qui natus 1816, ordinatus 1840, ab a. 1841. parochiae Lengyel, ab a. 1844. parochiae Szakadátth praefuit. Anno 1871. in VADiaconum Districtus Völgység nominatus a. 1874. Par. Hőgyész suscepit gubernaculum. (Mors Caroli Hunyady.)

Meminerint DD. Sacerdotes dioecesaní in refrigerium animae denati confratris statuta tria missae sacrificia ocyus offerre.

1784

1881

In subnexo communicatur cum DD. Curatis pro stricta observantia rescriptum Exc. Reg. Ministerii Cultus et Publ. Institutionis cuius tenor est sequens: (Pro sepultura vere pauperum militum defensorum patriae in actuali servitio mortuorum titulo stolae nihil exigendum.)

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 23 736. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! A m. kir. honvédelmi minister urtól a következő tartalmu átiratot vettem: A tetleges szolgálatban elhunyt, s a legénységi állományhoz tartozó honvédek temetésénél szükséges koporsó beszerzésére s egyéb kisebb költségekre a honvédségi illeték szabályzat szerint a kincstár terhére 3 firt számítható fel.

Ezen átalány minden az említett állományban lévő elhunyt honvéd részére minden tekintet nélkül vagyoni viszonyaira felszámítható.

Mintán azonban a fentebbi átalány a rendeltetésszerű kiadásokkal teljesen kimerítettetik, s az elhunyt vagyontalansága esetében a lelkészek és kántorok temetési díjai abból nem fedezhetők; nehogy e miatt az elhunyt egyházi szertartás nélkül takaríttassék el; a m. kir. honvédelmi minister úr f. hó 8-án 21868. sz. a. ujjlag a végett keresett meg, hogy a lelkészkedő papságot az egyházi felsőbb hatóságok útján oda utasítanám, miszerint azon esetben, ha a tetleges szolgálatban elhunyt

honvéd vagyontalansága, illetve teljes szegénysége az illető csapatparancsnokság által a kellő módon igazoltatik és ha az illető lelkészek és kántorok a temetés helyén laknak, — a temetési egyházi szertartást díjfizetés nélkül teljesítsék.

Van szerencsém tehát Nagyméltóságodat megkeresni, hogy a lelkészkedő papságot ily értelemben utasítani sziveskedjék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1881. augusztus hó 17-én. Trefort, s. k.

1796

1881

(Vis legis con-
fessionalis in
sonatu regni
latae.)

Item communicatur Rescriptum tenoris sequentis:

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 25.503. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! Azon felmerült kérdés alkalmából, valjon a birodalmi tanácsban képviselt tartományoknak 1868. évi május hó 25-én kelt hitfelekezeti törvénye az ezen tartományokban honossággal bíró s a szolgálat tekintetéből Magyarországon tartózkodó katonai személyekre is kiterjed-e vagy sem? indítatva érzem magamat a m. kir. igazságügyi ministeriummal egyetértve minden hasonló esetre nézve zsinor mértékül szolgálendő elv gyanánt kijelenteni: miszerint Magyarországon azon szabály követetik, hogy a magyar állam területén tartózkodó mindennemű idegennek ide érte az osztrák honosokat is — személyes állapota és jogképessége saját hazájának törvényei szerint ítélendő meg.

Ezen elvből önkényt következik, hogy a közös hadseregben szolgáló osztrák honosoknak személyes polgári állapotaira vonatkozó viszonyaik az osztrák törvények által szabályoztatnak, még azon esetben is, ha a magyar állam területén teljesítik katonai kötelességüket.

Ugyan ez áll a házasságra és az ezzel kapcsolatos személyi viszonyokra nézve is; mert osztrák honosnak a magyar állam területén született gyermeke atyja állampolgárságát követi, és a szülők s gyermekek közti viszonyt illetőleg, mint például az atyai hatalomnál az osztrák törvények határozatai mérvadók.

Erről van szerencsém Nagyméltóságodat azon megkereséssel tudósítani hogy ez irányban a lelkészkedő papságot értesíteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Budapest 1881. szeptember hó 11-én Trefort. s. k.

1797

1881

(Mors Pensionat-
natarum per-
sonarum mili-
tarium abaque
mors insinu-
anda.)

Pro directivo statu notitiae publicatur sequens Exc. Reg. Ministerii Cultus et Publ. Institutum:

Vallás és közokt. magy. kir. Ministertől. 25.725. szám. A csász. és kir. közös hadügyministeriumnak a m. kir. honvédelmi Minister úr által velem közlött f. évi július hó 31-én 3967. sz. a kelt átirata szerint újabb időben ismét fordultak

elő esetek, hogy a katonai eltartásban részesülő személyek elhalálozása feltűnőleg későn jut a nyilvántartó hatóságok tudomására, mi által a nyilvántartás pontos vezetése, és a nyugdíjak túlélvezetének elkerülése lehetlenné tétetik.

Ennélfogva 1876. évi január hó 14-én és május hó 15-én 778. és 10042. számok alatt kelt körintézkvényeim kapcsán és a közös hadügyministerium elül idézet 3967. számú átiratához képest van szerencsém a főtiszt. egyházm. hatóságot tisztelettel felkérni, miszerint a lelkeszkedő papságot utasítani méltóztassék, hogy mihelyt egy bárminemű katonai ellátásban részesülő katonai egyén, vagy ily minőségű katonai özvegy vagy árva meghal, az általuk díjmentesen kiállítandó halotti bizonylatot minden haladék nélkül a község elöljárójának küldjék át a czélból, hogy ezek azt azonnal a politikai hatóság útján a hadkiegészítési kerületi parancsnoksághoz esetleg az elhalálozás helyén lévő térparancsnoksághoz küldjék be.

Ily irányban a m. kir. be'ügyministeriumot is az öszves törvényhatóságok utasítása végett egyidejűleg megkerestem. Budapest 1881. september hó 12-én Trefort.

1785

1881

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 23.445. sz. Bendicsák Ferencz a le- (Franciscus Bendicsák ex omnibus institutis exclusus.) folyt 1880/1 tanévben a budapesti I. ker. áll. elemi tanító képezde volt első osztályu növendékét, miután tanuló társai által lopások miatt ellene emelt vádak alapján a tanári testület által czélba vett vizsgálat megejtését az intézettől történt megszökése által meghiusította s így a felhozott vádak valódiságát beismerni látszik, miután továbbá az előélete iránt megindított tárgyalás folytán kitűnt, hogy a megelőzőtt tanévekben beigazolt lopás büntények miatt a kassai r. k. egyház megyei papnöveldeből, illetőleg az egri főgymnasiumból kizáratott, az öszses és mindenemű hazai tanintézetből kitiltandónak találtam.

Miről is van szerencsém a főtisztelendő egyházm. hatóságot további szives intézkedés végett értesíteni. Budapest, 1881. augustus hó 27-én. Minister helyett Tanárky Gedeon, s. k. államtitkár.

1786

1881

Vallás és közokt. m. kir. Miniszttertől 21832. szám. Wéber Hermin és Wé- (Hermina et Maria Weber obtinent duplicatum testimonii.) ber Irma tanítónők számára 1872. évi julius hó 16-án 16. és 17. számok alatt a kassai r. kath. tanítónő képezdeben kiadott tanítónői oklevelek eredetije állítólag elveszvé, nevezettek számára másodlatok állittattak ki.

Erről van szerencsém a főtisztelendő egyházm. hatóságot oly tiszteletteljes felkéréssel értesíteni, hogy a hatósága alatti intézetekben a szokásos köröztetést elrendelni méltóztassék.

Budapest 1881. julius hó 28-án. A minister meghagyásából: Gönczy Pál s. k. ministeri tanácsos.

1787

1881

(Concursus
pro statione
docentis in
Orfű.)

Az orfű-i tanító-állomásra f. é. október 15-ig pályázat hirdettetik:

Ezen állomás évi jövedelme következő:

1. Szép lakás 2 padlós szoba-, takaréktűzhelyes konyha-, sütőkonyha- és kamarával s a megfelelő melléképületekkel és kis házikerttel. — 2. Minden pártól 3 nyolczada gabona: telkesektől buza: kisházásoktól és zsellérektől ugyanannyi rozs; körülbelől 38–40 mérő. — 3. Minden iskolás gyermek után 1 frt. tandíj; vasárnapi oktatásért 20 frt; párpénz 20 frt. — 4. Minden pár után 6 icze bor; évenként 4 öl kemény hasáb tüzelő fa: az iskola fűtésről a község gondoskodik. — 5. 4 hold szántóföld, rét; a földet a község évenként egyszer megszántja; a természetményt, valamint a takarmányt hazahordja. A tanítói birtok után a község adózik. — 6. Stóla-jövedelem: kis-temetés 25-, öreg-temetés 50 kr. — Tanítási nyelv: német és magyar; azért csak oly tanképesített, okleveles tanítók pályázhatnak, kik a német és magyar nyelvet birják. — A folyamodványok a kerületi tanfelügyelőhöz intézendők Abaligetre (Baranya vm.) u. p. Magyar-szék.

1788

1881

(Concursus
pro statione
docentis in
Kölesd.)

A kölesdi fiókközségi tanító-állomásra f. é. október 10-ig pályázat nyittatik.

Ezen állomás évi jövedelme a következő: 1. Tisztességes lakás konyha-kerttel. 2. Párber minden pár után 2 frt., összesen 76 frt. 3. Iskolapénz 40 frt. 4. Az uradalomtól: 4 hold jó minőségű szántóföld, melyet a tanító miveltet. 5. Kézpénz 81 frt. 6. Tisztabuza: 4 hectolit. Rozs: 7 hectolit. Arpa: 3 hectolit. 7. Bor: 4 ako. 8. Tüzifa: $3\frac{4}{8}$ mt. öl.

Megkivántatik a pályázóktól, hogy képezdét végzetek legyenek, a magyar nyelvet tökéletesen birják, németül írni, olvasni és számolni tanítani tudjanak, úgyszintén az orgonálás és éneklésben jártasak legyenek.

A folyamodványok fenn kitett határnapig, a melyen a választás is a helyszínen történik, Kajdacsra — posta helyben — az iskolaszéki elnökséghez intézendők.

1789

1881

(Concursus
pro statione
docentis in
Ivándárda.)

A lipovai lelkeszségbe kebelezett ivándárdai fiók-községben a kántortanítói állomás üresedésbe jöven, arra pályázat hirdettetik. A pályázók kellően felszerelt okmányaikat folyó évi október 24-ig a ker. tanfelügyelőséghez küldjék Villányba. — Posta helyben. — Az oktatási nyelv német.

Ezen állomással a következő évi jövedékek vannak össze kapcsolva:

1. Egy szobából álló lakás, konyha, éléskamara, házi pincze, istálló, házi kert, 1 hold beltelek és 2 hold első osztályu szántóföld, melyeket a község szánt, a tanító udvarából reá a trágyát kihordja, elveti és a termést a tanító lakására behordja. 2. Minden házaspártól $\frac{3}{8}$ kétszeres gabona csapva, az özvegyektől ennek felét és $\frac{1}{8}$ morzsolt kukoriczát, (pár van jelenleg $30\frac{1}{2}$), az uradalomtól 10 pozs.

mérő kétszeres buza. 3. Kézpénzben minden pár után 50 kr. Az urodalomtól 4 frt 20 kr. és 20 frt vasárnapi iskolapénz. 4 A községtől 2, s az urodalomtól szintén 2 összesen 4 öl fa, melyet a község vág, és hehordani tartozik 5. A szükséges malomfuvarokat a község teljesíti.

1790

1881

A paári-i (Tolnamegye) német ajkú róm. kath. elemi tanodánál a másodtanítói állomás betöltésére pályázat hirdettetik. A tanító évi jövedelme, havi részletekben a község pénztárából kiszolgáltatandó 300 frt., oszt. ért. egy — ágyneműn kívül — szerény butorizzal berendezett szobából álló lakás és 2 öl fa. A tanítási nyelv német, de a magyar nyelv tanítása is kívántatik. A tanítónak római katolikus, nőtlen, német és magyar nyelvben jártas, képezdét végzett okleveles tanítónak kell lennie. Kötelessége a 3 felső osztályban s az ismétlő iskolában a törvény által előírt tárgyakat tanítani. Pályázni óhajtok felszerelt folyamodványaikat október 13-ig küldjék Paáriba az iskolaszéki elnökhöz. utolsó posta Tamási.

(Concursus
pro statione
subdocentis in
Paári.)

1791

1881

A ráczpetrei segédtanítói állomásra f. é. október 15-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: Egy szobából álló lakás és 200 frt o. é. Folyamodni óhajtok kellően felszerelt kérvényüket a ráczpetrei iskolaszéki elnökhöz küldjék.

(Concursus
pro statione
subdocentis in
Ráczpetre)

Michael Márton e Dioecesi Magno-Váradinensi receptus nominatus est Parochus Szigetvárensis.

(Personalia)

Petrus Streicher Coop. Hőgyészensis nominatus est Parochus ibidem.

Franciscus Köhler Stud. Praefectus et suppl. Prof. Theol. Dogmaticae nominatus est Profess. Extraord. Studii Biblici.

Ludovicus Szilvek nominatus est Studiorum praefectus et suppl. Professor Theol. Dogmaticae.

Georgius Horváth Coop. e Bogdása missus est ad Bükösd.

Emmanuel Varga e Ráczpetre ad Bogdása.

Josephus Walter e Baán ad Szabolcs.

Josephus Kovács neopresbyter ad Ráczpetre.

Joannes Alagics neopr. ad Baán.

Josephus Greksa Subdiaconus muner. Catechetarum respective subsidiarii functurus ad Szigetvár.

Datum Quinque-Ecclesiis die 22-a Septembris 1881.

Franciscus Sláby, m. p.

Vicarius Grlis. Epplis.

XIV.

1902

1881

Die 13-a Octobris c. a. pie in Domino obiit sacerdos iubilans et Nestor Dioecesis Rssmus *Georgius Vlasics*, canonicus honorarius, emer. VADiaconus Di-strictus Német-Bólyensis et emer. parochus Egerághensis; natus a. 1790. ordinatus 1813. ab a. 1822. parochi in Egerágh, ab a. 1842. VADiaconi munere fungebatur; a. 1851. Canonicus honorarius nominatus, a. 1862. agendis Vice-Archi-Diaconalibus et inde sensim parochialibus valedixit, tandem anno praeterito 1880. albo emerito-
rum sacerdotum adscriptus est.

(Rssmus Ge-
orgius Vla-
sics mortuus.)

Quivis sacerdos dioecesanus tria Sacra in refrigerium animae eius offe-
renda, ocyus persolvat.

1996

1881

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 27492. szám. Rácz Odönnnek a buda-
pesti kir. kath. tanítóképezdében 1880. évi september hó 24-én 18. sz. a. kiadott
képesítő oklevele állítólag elveszván, ezennel semmisnek nyilvánittatik s nevezett
részére f. é. augusztus 28-án 84. sz. a. jogérvényes másodpéldány kiadatott.

(Edmundus
Rácz et Tho-
mas Lőrinczi
obtinent
duplicatum
testimonii.)

Miről van szerencsém a főtiszt. egyházm. hatóságot a szokásos köröztetés
szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1881. September hó 18-án.
A Minister meghagyásából: Buzogány Aron, ministeri oszt. tanácsos.

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől 31060. szám. A Lőrinczi Tamás ré-
szére az 1877. évi júnus 30-án 16. sz. a. a szegedi kir. kath. tanítóképezdében
nyert, a III. osztály tantárgyaiból letett vizsgára vonatkozó bizonyítvány állítólag
elveszván, ezennel semmisnek nyilvánittatik, s említett részére 1881. évi október
12-én 16/1877. sz. a. annak jogérvényes másodlata kiadatott.

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházm. hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1881. évi október hó 21-én. A Minister meghagyásából: Buzogány Áron, oszt. tanácsos.

2069

1881

(Observanda
quoad aedili-
tates in
parochiis
patronatus
fundi publici
obnoxii.)

Eatenus sequens communico pro directivo notitiae statu Intimatum Exc. R. H. Ministerii Cultus & publ. Institutionis:

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 22853. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! Miután az 1873. évi június 6-án 31937/1872 sz. a. kibocsátott szabályrendelet 3-ik pontjában a fenálló szokások s a korábbi rendeletekkel egyezően határozott, hogy „úgy az új építkezések mint a kiigazításoknál, melyek a közalapítványokat mint kegyurakat terhelik, szabályul szolgál, hogy a kegyúr csak annyiban tartozik ezek költségeit első sorban viselni, a mennyiben az illető egyháznak külön e célra szentelt vagyona nincs“ — és minthogy ennek ellenére több lelkész az egyházi számadások idevonatkozó kivonatát, az illető közalapítványi ker. kir. főtisztségeknek illetve a keb. számvevőségnek átvizsgálás és a szükségessé vált építkezéseknél a kegyurat terhelő költségek megállapítása céljából egyenes felhívásra is vonakodnak bemutatni, sőt annak bemutatását némelyek egyenesen meg is tagadták, mi által az alapok és alapítványi uradalmak illetéktelenül már eddig is tetemes költségekkel terheltettek, szükségessé vált a fentidézett szabályrendelet 3-ik pontját következő pótlással ellátni:

„Jövőben az alapok és alapítványi uradalmak kegyurasága alatt álló egyházak által benyújtandó építkezési költségvetésekhez a canonica visitation kívül még az illető egyház előző évi szabályszerűen megvizsgált és aláírt számadási kivonata is mulhatlanul csatolandó, és minthogy ezen okmány nélkül benyújtott építkezési költségvetések visszautasítandók s annak szabályszerű bemutatására az illető lelkészek egyházi főnökségeik által lesznek szorítandók: az ezen elodázás által netán keletkező károk vagy több költségek megtérítésére az évi számadási kivonat bemutatását megtagadó vagy elmulasztó egyházgondnok fog köteleztetni.

Van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel felkérni, miszerint a fent idézett szabályrendelet eme pótlásáról az alapítványok és alapítványi uradalmak kegyurasága alatt álló egyházmegyéjebeli lelkészeket mihez tartás végett értesíteni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tisztelettem őszinte nyilvánítását. — Budapest, 1881. október hó 20-án, Trefort.

2070

1881

(Concursus
pro statione
docentis in
Pócsa.)

A német-mároki plébániához tartozó Pócsa fiók-községben a kántortanítói állomás üresedésbe jövén, erre ezennel pályázat hirdettetik.

Ez állomás jövedéke: 2 szobából álló lakás, pincze, istálló; $\frac{3}{4}$ hold beltelek, kültelekben 6 hold szántóföld, melyet a község művel. Minden háztól (38) $\frac{3}{4}$ mérő kétszeres, $\frac{1}{4}$ mérő morzsolt kukorica, és 50 kr. készpénzben. Minden tanoncztól (30) 42 kr., vasárnapi oktatásért: 20 frt. Az urodalomtól: 10 mérő kétszeres buza. 4 frt. 20 kr. készpénz és 4 öl fa, melyet a köz-ég vág és hord, és melyből a tanszoba is fűtendő. A Moreau-féle fundatio után évenként 10 frt. 50 kr. Stola körülbelül 5 frt. — A tannyelv német. A pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat f. évi. November 28-ig a kerületi esperes és tanfelügyelőhöz czimezve Villányba küldjék.

2079

1881

A miszlai anyaegyházhoz tartozó udvari-i fiókközség kántortanító-állomásának betöltésére f. évi november 29-ig pályázat nyittatik.

Jövedelme következő:

Két szobából álló lakás és minden szükséges mellék épület; $\frac{3}{4}$ hold házikert; $\frac{1}{2}$ telek, melyet a község művel; 5 hold legelőilleték, melyet a tanító műveltet; 1 drb. kenderföld, melyet a község évenként kétszer megszánt; minden házaspártól $\frac{2}{8}$ rozs és 10 kr. (45—50 mérő és 9—10 frt.); minden iskolás gyermektől évnegyedenként 12 kr. 18—20 frt; minden szőlőbirtokostól 2 itee bor — 2 akó; a felsőpéli pusztából minden pár után $\frac{1}{8}$ rozs (5—6 mérő) és 10 kr — 2 frt; az alsópéli uradalomtól 10 frt. o. é.; stola fejében 7—8 frt; 2 öl fa. A tannyelv magyar és német.

Megjegyzendő, hogy a telek művelését a község 40 frttal kész megváltani.

— Pályázók irataikat a ker. esperes és tanfelügyelő urhoz küldjék Ozorára.

2081

1881

A vaiszlói kántortanító-állomás betöltésére f. é. december 6-ig pályázat hirdettetik.

Pályázni óhajtok kellően felszerelt folyamodványaikat a kerületi tanfelügyelőséghez küldjék Bodonyba (u. p. Görcsöny.)

Jövedelme: 1) Az urodalomtól 205 f. s 27 m. tűzifa, melyből 7. m. az iskola fűtésre fordítandó; 2) minden kis-házaspár után 42 kr. összesen mintegy 29 frt. 30 kr.; 3) minden telkes és pásztor után 10 kr. = 10 frt. és $\frac{1}{8}$ gabona, mintegy 27 mérő; 4) hétköznapi oktatásért körülbelül 15 frt.; 5.) vasárnapi oktatásért 21 frt.; 6) stolaris s alapított misék utáni jövedelem mintegy 30 frt.; 7) $\frac{1}{2}$ telek, és pedig jó minőségű, melyet azonban a tanító maga műveltet; 8) kényelmes lakás, jókarban lévő melléképületekkel.

(Concursus
pro statione
docentis in
Udvari)

(Concursus
pro statione
docentis in
Vaiszló.)

2071

1881

(Commenda-
tur libri)

a) Libellum precum cui titulus „*Adiutorium Nostrum in nomine Domini*“ idiomate latino in tertia editione typis vulgatum, (pretium 2 fl. 20.) huiusque epitomen idiomate hungarico temperatam (iuxta compact. 90 kr.; 1 fl. 20. 1 fl. 50.) opuscula curis Rssmi Joannis Graeffel Can. hon. Directoris gymn. Tyrnaviensis publicata;

b) „*Kalauz, Róma és Olaszországba*“ cuius phylirae praeenumerationales accluduntur;

c) „*A kath. hitterjesztés lapjai*“ quae redactore *Stephano Nogely* presbytero Magno-Váradinensi eduntur (pretium praenum. 3 fl. per annum.)

hisce attentioni Ven. Cleri commendata habere volo.

1858

1881

(Resultatum
examinis
synodalis.)

Ex iis presbyteris, qui pro subeundo examine synodali diebus 30-ma et 31-ma Augusti c. a. servato comparuerunt: *Josephus Novák*, *Gregorius Andrin*, *Antonius Kovács* et *Franciscus Proksch* approbati sunt ad sexennium cum laude; *Antonius Kovács* insuper praemio Král-iano dignus inventus.

(Personae.)

Emericus Fratricsevićs emer. VAD. par. Darázsensis; — *Michael Szegfű* VAD. par. Ozoraensis, b. nominati sunt Canonici Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis ad honores; — *Joannes Rézbányai* Orphanotrophii Praefectus; *Josephus Szeredy*, professor ad Lyceum Juris Episcopale Quinque-Eccl; *Antonius Walter* Secretarius Episcopalis nominati sunt Camerarii Suae Sanctitatis Leonis XIII. PP. in habitu violaceo.

Eugenius Ajaky, parochus Varasdensis, nominatus est Vice — Archi — Diaconus Districtus Völgységensis. — *Adalbertus Schmidt* cooperator missus est ex Apar ad Ráczpetre.

Josephus Kovács cooperator a servitio ad tempus relevatus, valetudinem curat.

Datum Quinque-Ecclesiis die 8-a Novembris 1881.

Ferdinandus, m. p.

Episcopus.

XV.

2282

1881

Quae Unio per me in Circularibus dioecesanis a 1880. sub Nr. 1217 (VIII.) sub titulo: „Unio mulierum de Cruce Rubea“ patrocínio Cleri dioecesaní omniumque huius dioecesis fidelium commendabatur, abhinc sub altissimo protectoratu Suae Caes. & Reg. Apost. Maiestatis Francisci Josephi, Eiusque Augustissimae Coniugis Reginae Nostrae Elisabethae in maiorem, notabiliorem, regnicolarem transformata est unionem, nomine: „A magyar szent korona országainak Vörös-Kereszt-Egylete.“

(Unio regnicolaris de „Cruce Rubea.“)

Scopus huius unionis, idem est ac fuit unionis mulierum de Cruce Rubea, et accurate adumbratur in §-o 4 statutorum, quam verbotenus hic transscribo:

Az egylet célja, a) az államnak a háboruban megsebesült vagy megbetegedett harczosok ápolására vonatkozó kötelességszerű gondozását kiegészíteni, a katonai és honvédelmi gondozás mérvén túl segítséget nyújtani, s e végből a sebesült és beteg harczosok ápolására és támogatására vonatkozó segélyező egyesületi ügynek szervezését és működését általában a legfelsőbb helyen jóváhagyott „Alapelvek“ utmutatása szerint eszközölni;

b) A rokkant katonák (hadastyánok) és a háboruban elesett harczosok hátrahagyott családjait segélyezni.

Célja továbbá az egyletnek rendkívüli szerencsétlenség, ugymind árviz, tűzvész, inség, járvány esetén a szükölködőket segélyezni és egyáltalában közhasznú tevékenységet kifejteni minden emberbaráti irányban, ugy azonban, hogy az egylet központi alapjába már beszolgáltatót összegek eme rendkívüli segélyezésekre ne fordíthatassanak, és hogy ezen emberbaráti tevékenység által a főcél, a háboru esetén való segélyezés csorbát ne szenvedjen.

Praeses Unionis regnicolaris de Cruce Rubea, Julius e Comitibus Károlyi ad Universitates Comitatum et maiorum Civitatum sub dto 10-a Nov. a. c. litteras direxit, quibus easdem inter alia ad id provocat, ut organisationem unionum

filialium tam in Civitatibus quam in pagis et praediis parare, promovere inque effectum deducere conentur.

Cum prae laudatus Praeses nullus dubitet, quin in promovendo hoc misericordiae opere pars principalior laborum curatores animarum maneat, qui a Jurisdictionibus respectivis in prima linea abs dubio ad agendum requirentur, quo in suis parochiis uniones filiales coalescant: ad singulos Regni episcopos epistolas scripsit, rogando eosdem, ut suos sacerdotes ad collaborandum stimulent. Tenor harum epistolarum est sequens:

460. szám. Nagyméltóságú Püspök úr! Folyó évi márczius hóban Nagyméltóságodhoz intézett tiszteletteljes levelemben volt szerencsém előterjeszteni, miszerint Ő császári és apostoli királyi Felsége mult évi december 5-én kelt legmagasabb kézírata értelmében a vörös-kereszt segélyegyletnek a magyar szent korona országában való szervezésével lettem megbízva.

Azóta az alapszabályok kidolgozása és legfelsőbb helyen eszközölt jóváhagyása után a magyar szent korona országai vörös-kereszt egyletének anyaegylete megalakult, és a folyó évi május 17-én tartott közgyűlésen a volt magyar országos segélyző nőegyletet is kebelébe felvévén: jelenleg 1161 alapító 1589 rendes 10 forintos, 24518. évi egy vagy több forintos, 4646 rendkívüli, összesen tehát 31914 taggal és 153,675 frt 27 kr. az egylet központi választmánya által kezelt alapítványi összeggel egyleti működését megkezdette.

Nagyméltóságod sokkal inkább ismeri azon magas intentiót, melyet Ő Felsége a vörös-kereszt egylet szervezése által elérni óhajt, hogysem szükségesnek látnám bővebb indokolásába bocsátkozni annak, hogy azon nemes, de nagy feladattal szemben, melynek megoldására a vörös-kereszt egylet hivatva van, — a fentközlöttem adatok csak szerény kezdetet képezhetnek, és hogy Ő Felsége magas intentiója csak azon esetben lesz elérhető:

ha az egylet fokozatosan fejlődve, de mentől előbb működési körébe vonja a társadalom mindazon tagját, ki az alapszabályok 5-ik §-ban meghatározott segélyezésre vagyoni viszonyánál fogva képesített, vagyis, ha az egylet fiókegyletek megalkotása által oly módon lesz országszerte szervezve, hogy a nagybirtokostól a telkes gazdáig, — beleértve más foglalkozású polgártársainkat is, minden ily egyén támogatásában részesül.

E czélból a mellékelt felhívást intéztem a megyék és önálló városok köztörvényhatósági bizottságához felkérvén eme testületeket, hogy a segélyegylet érdekében saját kebelőkből jótékony mozgalmat indítsanak meg.

Bizalommal tekintek e felhívás sikere elé, mert bizom polgártársaim haza- és emberszeretetében, hogy e kiválóan hazafias és humanisticus egylet támogatásukat megnyeri. Másrészt azonban a siker biztosítása érdekében megkivántatik, hogy mindazok buzgó támogatását kikérjem, kik állásuk és befolyásuknál fogva polgártársainkra jelentékeny befolyást gyakorolnak.

Ily tényezők a lelkesek, kik mint a nép vallás-erkölcsi vezetői és szellemi

útmutatói, első sorban hivatvák, egyrészt jó példával elől menni, de egyúttal a vezetésükre bizott népet is felvilágosítani és a nemes ügynek megnyerni.

Túlbecsülném szerény befolyásomat, ha azt hinném, hogy a lelkesekhez közvetlenül intézendő felhívásom — mint a legnagyobb rész előtt ismeretlen egyéné, — a kellő sikert biztosítaná; másrészt azonban a nemes ügy iránti tekintetből engedje Nagyméltóságod remélnem, hogy Nagyméltóságod hazafisága és emberbaráti szeretete nekem feladatom megoldásához hathatós támaszt nyújt.

Ugyanazért azon tiszteletteljes kérelemmel járulok Nagyméltóságodhoz, miszerint főpásztori hatalmánál fogva a kormányzata alatt álló lelkeseket a magyar szent korona országai vörös kereszt egylete érdekében való buzgó közreműködésre felszólítani kegyeskedjék.

Mély tisztelettel vagyok

Budapesten 1881. november hó 10-én. Nagyméltóságodnak alázatos szolgája:
gróf Károlyi Gyula, elnök.

Provoco itaque omnes dioecesis meae animarum curatores, ut nihil non faciant et omni meliore modo satagant, quo inter fideles curae suae creditos filiales uniones coalescant. Triplex nos titulus urget ad cooperandum in hoc opere, sacerdotis, christiani, et patriotae; et propagationem operis faciliorem reddi censeo per id, quod penes universalem militandi obligationem vix sit familia. cuius unum alterumve membrum in servitio militari constitutum non esset.

Pro congrua directione subnecto adhuc quae in formandis unionibus filialibus et suscipiendis membris notanda sunt:

§. 5. Az egyesület alapító, rendes, rendkívüli és tiszteletbeli tagokból áll.

Alapító tag lehet mindenki, egyén vagy testület, ha az egyesület céljaira legalább is 20 forintot mint alapítványt befizet.

Rendes tag az, ki vagy egyszer-mindenkorra legalább 10 forintot fizet vagy arra kötelezi magát, hogy hat éven át évenként egy forintot fizet az egyesület pénztárába, s magára vállalja azon kötelezettséget, hogy a mennyiben azt körülményei engedik, az egyesület emberbaráti és hazafias feladatának előmozdítására közreműködni fog.

Rendkívüli tag az ki hosszabb kötelezettség vállalása nélkül évenként egy forintot ad az egyesület pénztárába.

Tiszteletbeli tagoknak csak oly egyének vagy testületek választathatnak, kik a segélyezési ügy körül általában vagy az egyesület körül különösen kiváló érdemeket szereztek. — —

§. 8. A fiókegyesület megalakulhat mihelyt az illető helyen rendes lakással bíró 10 alapító vagy rendes tag a tagsági ívet aláírta.

A megalakulás az összes alapító és rendes tagok közgyűlésén — a megalakulás kijelentése és a fiók egyesület választmányának megválasztása által történik.

Fiók egyesületnek rendszerint a két nemre való tekintet nélkül alakítandók, egyes esetekben azonban külön férfi és külön női fiók-egyesületek is alakulhatnak. —

2283

1881

(Beneficium
parochiale
Misla con-
cursui expo-
nitur.)

Joanne Plosszer parcho Miszlaensi a prima Januarii affuturi anni 1882. ad quietem recedente: beneficium isthoc parochiale, libere per me conferendum, concursui exponitur hisce cum eo, ut reflectentes presbyteri dioecesani suos recursus usque finem Januarii a 1882. mihi submittant.

2284

1881

(Commendan-
tur opuscula
„Assisi“ et
„N. Maria
Czell.“)

Michael Szemennyei parochus Regölensis duo opuscula: „Assisi“ & Nagy-Mária-Czell“ typis vulgavit.

Cum opuscula haec, opinione censoris ad fovendam pietatem instructionem-que religiosam multum prosint; insuper id, quod pecuniae pro venditis exemplaribus influit, in struendum Clastrum sororum charitatis S. Vincentii convertendum veniat: opuscula praefata sacerdotibus et fidelibus meis impensius commendo.

2285

1881

(Ladislaus
Pászthi obti-
net dupl. ca-
tum testimo-
nii.)

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől. 32661. szám. Pászthi Lászlónak a bajai állami tanítóképezdében 1880. év június hó 26-án 2119. sz. a. kiadott képesítő oklevele állítólag elveszvé, ezennel semmisnek nyilvánittatik s nevezett részére f. évi október 10-én 485. sz. a. jogérvényes másodpéldány adatott ki.

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházm. hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközzése végett tisztelettel értesíteni.

Budapest, 1881. november hó 8-án. A Minister meghagyásából: Gönczy Pál, ministeri tanácsos.

2288

1881

(Adelhaidis
Zell s ob inet
dupl. catum
testimonii)

Vallás és közoktatásügyi m. kir. Ministertől. 32194. szám. Zelles Etelkának az 1879. évi 96. sz. a. a budapesti VI. ker. tanítóképezdében nyert képesítő oklevele állítólag elveszvé, ezennel semmisnek nyilvánittatik s nevezett részére f. évi szeptember 15-én 96/1879. sz. a. a f. évi szeptember 9-én 25569. sz. a. itt kelt rendelet alapján annak jogérvényes másodlata kiadatott.

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházmegyei hatóságot a szokásos köröztetés szives eszközzése végett tisztelettel értesíteni.

Budapest, 1881. évi november hó 15-én. — A minister meghagyásából: Gönczy Pál, ministeri tanácsos.

2289

1881

(Georgius
Vukić a ma-
nere docendi
privatus.)

Vallás és közoktatási m. kir. Ministertől. 33321. szám. Vukić György, volt. horvát határvidékbéli érkenibok községi tanító, hivatalos teendőinek elhanyagolása,

valamint a vallás és erkölcsiség súlyos megsértése miatt, illetékes főhatósága által a tanítói pályától eltiltatván, ezen eltiltást Magyarországra is ezennel kiterjesztem.

Miről van szerencsém a főtisztelendő egyházm. hatóságot további szives intézkedés végett, tisztelettel értesíteni.

Budapest, 1881. november hó 23-án. A Minister meghagyásából: Gönczy Pál, ministeri tanácsos.

Datum Quinque-Ecclesiis die 7-a Decembris 1881.

Ferdinandus, m. p.

Episcopus.

